

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΩΡΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΚΡΙΣΗΣ

της

ΣΟΦΙΑ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Ταχυνάκης Παναγιώτης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Οκτώβριος 2017

ΑΦΕΡΙΩΣΗ

Στην οικογένειά μου για τη στήριξη που μου προσέφερε ολόψυχα κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού προγράμματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Μέσα από τις επόμενες λέξεις θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους όσους με βοήθησαν στην διεκπεραίωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας αλλά και του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου για τη βοήθεια που μου προσέφερε καθ' όλη τη διάρκεια των ακαδημαϊκών εξαμήνων.

Ταυτόχρονα οφείλω να ευχαριστήσω ολόψυχα την οικογένειά μου που μου προσέφερε δύναμη, υπομονή και επιμονή για να ολοκληρώσω με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις μεταπτυχιακές μου σπουδές. Επίσης σημαντική ήταν η ψυχική και η οικονομική στήριξη τόσο στις προπτυχιακές όσο και στις μεταπτυχιακές σπουδές μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Επιδίωξη της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η παρουσίαση της σημαντικότητας του εξωτερικού ελέγχου με σκοπό να αποφευχθούν οι τεχνικές ωραιοποίησης των οικονομικών αποτελεσμάτων ώστε να ικανοποιήσουν τους στόχους τους. Ταυτόχρονα γίνεται κατανοητό πως οι εταιρείες επιτυγχάνουν να διαστρεβλώσουν τα στοιχεία μέσω της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων και της δημιουργικής λογιστικής, με τη βοήθεια του μαγειρέματος των οικονομικών στοιχείων και έχουν στόχο να παγιδεύσουν και να αποπροσανατολίσουν το επενδυτικό κοινό, όσον αφορά τα πραγματικά οικονομικά στοιχεία.

Από την άλλη μεριά φανερώνεται ότι μέσω της εφαρμογής του κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας μπορεί να αποφευχθούν αυτές οι καταστάσεις και να αποφευχθούν οι οικονομικές απάτες.

Έπειτα αναλύονται τρία από τα μεγαλύτερα οικονομικά σκάνδαλα των εταιρειών αλλά και οι λογιστικές τεχνικές και οι μέθοδοι που εφαρμόζονται. Τα συγκεκριμένα σκάνδαλα με την αποκάλυψη τους προκάλεσαν μεγάλες αντιδράσεις και προβληματισμούς όσον αφορά την ακεραιότητα και την αντικειμενικότητα των μηχανισμών. Επίσης, σημαντικό είναι να γίνει κατανοητό ότι για τα μεγαλύτερα εταιρικά σκάνδαλα ευθύνονται οι εξωτερικοί ελεγκτές εξίσου με τα στελέχη της εταιρείας καθώς εμπλέκονται στην παραποίηση των οικονομικών στοιχείων και καταστάσεων. Αναλυτικότερα οι ελεγκτές ευθύνονται διότι εσκεμμένα ή άθελα τους παραλείπουν ή παραμελούν να ελέγξουν κάποια στοιχεία ή δεδομένα με αποτέλεσμα να αμφισβητείται η αξιοπιστία τους.

Τέλος, αξίζει να τονιστεί ότι σκοπός της λογιστικής είναι να διερευνήσει και να σχολιάσει την ωραιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων μέσω της δημιουργικής λογιστικής και να παρουσιάσει την ενίσχυσή της από την ύπαρξη μη ολοκληρωμένου και διεξοδικού ελέγχου, την παραποίηση των λογιστικών αρχών αλλά και την ύπαρξη μη αυστηρών λογιστικών κανόνων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iv
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	v
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	10
3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	10
3.3 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	10
3.4 ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	11
3.5 ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	11
3.6 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	12
3.7 ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΧΩΝ.....	13
3.8 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ.....	14
3.9 ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ.....	15
3.10 ΧΑΣΜΑ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ.....	16
3.11 ΧΡΗΣΤΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ.....	17
3.12 ΦΟΡΕΙΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	20
4.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	20
4.3 ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	21
4.4 ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	21
4.5 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	22
4.6 ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	23
4.7 Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	24
4.8 ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	26
4.9 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ.....	27
4.10 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	27
4.11 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	31

4.12 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	32
4.13 ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	33
4.14 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΩΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	34
4.15 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ ΤΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ.....	34
4.16 ΗΘΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ.....	35
4.17 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΛΟΓΙΣΤΩΝ.....	35
4.18 ΑΠΕΙΛΕΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΛΟΓΙΣΤΩΝ.....	37
4.19 ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΠΟΥ ΔΕΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ.....	37
4.20 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	37
4.21 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	39
4.22 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ.....	40
4.23 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	41
4.24 ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ.....	41
4.25 ΜΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ.....	42
4.26 ΜΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	42
4.27 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.....	43
4.28 ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	43
4.29 ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	45
4.30 ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΑΤΕΣ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	
- ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	48
5.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ.....	48
5.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΑΤΗ.....	49
5.4 ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ.....	50
5.5 ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.....	50
5.6 ΕΥΡΕΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΛΟΓΩ ΔΙΑΠΡΑΞΗΣ ΣΦΑΛΜΑΤΟΣ.....	51
5.7 ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΛΑΘΗ.....	51
5.8 ΟΡΙΣΜΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	52

5.9 ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	53
5.10 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ.....	54
5.11 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	56
5.12 Η ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	58
5.13 ΣΤΡΕΒΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	58
5.14 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ.....	59
5.15 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΑΜΦΙΒΟΛΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ.....	60
5.16 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ.....	60
5.17 ΟΡΘΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΩΣΤΕ ΝΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΘΟΥΝ Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ.....	61
5.18 ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΠΑΤΩΝ.....	61
5.19 ΠΑΓΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	62
5.20 ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ.....	63
5.21 ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ.....	64
5.22 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ.....	64
5.23 ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ.....	65
5.24 ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΚΑΙ ΒΡΑΧΥΧΡΟΝΙΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ.....	65
5.25 ΕΣΟΔΑ.....	66
5.26 ΕΞΟΔΑ.....	66
5.27 ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΠΟΙΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	67
5.28 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ	
6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	69
6.2 PARMALAT.....	69
6.3 WORLDCOM.....	74
6.4 ENRON.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	83
--	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά την διάρκεια της σύγχρονης ζωής και οικονομίας διενεργούνται και δημιουργούνται νέες εξελίξεις στην οικονομική πραγματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, τέτοιες εξελίξεις μπορούν να θεωρηθούν ο διπλασιασμός του αριθμού των επιχειρήσεων ιδίως τα προηγούμενα χρόνια και η μετέπειτα ύπαρξη ένας πολύ έντονου ανταγωνισμού αλλά και η συνεχής ανάπτυξη των στελεχών των επιχειρήσεων.

Σημαντικό στοιχείο με σκοπό να παίρνει η επιχείρηση ορθές αποφάσεις είναι να μπορούν να χρησιμοποιούν με σωστό τρόπο τα δεδομένα που διαθέτουν και ταυτοχρόνως σκεπτόμενα τους οικονομικούς πόρους που διαθέτουν. Απαραίτητη συνθήκη είναι η γρήγορη και στοχευόμενη εξασφάλιση των απαραίτητων χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Σε αυτήν την πληροφόρηση σημαντικό στοιχείο αποτελεί η επιστήμη της λογιστικής. Έπειτα με τη βοήθεια της ελεγκτικής επιστήμης γίνεται αξιολόγηση κατά πόσο αυτές οι πληροφορίες αντικειμενικές, ορθές, περιεκτικές και αξιόπιστες.

Η επιστήμη της ελεγκτικής κατέχει ουσιαστικό και κυρίαρχο ρόλο στην οικονομία διότι δημιουργεί ένα αίσθημα ασφάλειας όταν οι οικονομικοί έλεγχοι και διαδικασίες διενεργούνται από αξιόπιστα πρόσωπα. Με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσεται η οικονομία, οξύνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων καθώς επίσης και οι επενδυτές ενθαρρύνονται να αναζητήσουν επικερδείς επενδύσεις.

Τα μεγάλα και γνωστά εταιρικά σκάνδαλα δημιουργούν μια έντονη μορφή κινδύνου και ενισχύουν το αίσθημα της αμφισβήτησης στο χρηματοοικονομικό σύστημα και στην αγορά σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτήν την κατάσταση προκάλεσε η δημιουργία παραποιημένων οικονομικών καταστάσεων αλλά και η χρήση τεχνικών δημιουργικής λογιστικής με σκοπό να παρουσιάζεται μια ωραιοποιημένη και ψευδή οικονομική πραγματικότητα.

Σημαντικό είναι να τονιστεί ότι στα εταιρικά σκάνδαλα οι ελεγκτικές εταιρείες που αναλαμβάνουν την διενέργεια του εξωτερικού ελέγχου μπορεί να ευθύνονται εξίσου με το προσωπικό που στελεχώνει την εταιρεία. Για αυτό το λόγο είναι σημαντικό να εντοπισθούν και να κατανοηθούν οι λόγοι που δημιουργούνται λογιστικές απάτες και οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν και να αποφευχθούν.

Επομένως, γίνεται κατανοητό ότι για την αποφυγή όλων των εταιρικών σκανδάλων και της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων είναι απαραίτητο να υπάρχουν

ακέραιοι, αντικειμενικοί και κατάλληλα καταρτισμένοι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές και να διενεργούν τον έλεγχο επιφορτισμένοι με ανεξαρτησία αλλά και όλους τους κανόνες που διέπουν το επάγγελμά τους.

Η εργασία χωρίζεται σε 6 κεφάλαια. Στο 1^ο κεφάλαιο έχουμε την εισαγωγή, στο 2^ο κεφάλαιο περιέχεται η αρθρογραφική επισκόπηση, στο 3^ο αναλύεται η επιστήμη της ελεγκτικής, στο 4^ο περιγράφεται ο εξωτερικός έλεγχος, στο 5^ο περιγράφονται η λογιστική απάτη, η δημιουργική λογιστική και ο έλεγχος των παραπονημένων οικονομικών καταστάσεων, στο 6^ο τα τρία μεγαλύτερα οικονομικά σκάνδαλα και τέλος στο 7^ο κεφάλαιο αναφέρονται τα τελικά συμπεράσματα στα οποία οδηγεί η συγγραφή της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Σύμφωνα με τους Agrawal και Cooper (2007), η γνωστοποίηση της ύπαρξης σοβαρών λογιστικών προβλημάτων σε διάφορες σημαντικές εταιρείες όπως η Enron, η Worldcom, η Tyco και η HealthSouth και έπειτα η διάπραξη λογιστικών σκανδάλων στην αρχή της νέας χλιετίας δημιούργησαν κρίση στην κοινωνία. Μετά τη γνωστοποίηση των συγκεκριμένων οικονομικών σκανδάλων και άλλες εταιρείες δήλωσαν ότι έχουν δικά τους προβλήματα λογιστικής. Το αποτέλεσμα που ακολούθησε ήταν η δραματική μείωση της τιμής των μετοχών τους κατά την γνωστοποίηση των λογιστικών τους προβλημάτων. Ο μεγαλύτερος αριθμός των εταιρειών που διενεργούν οικονομικές απάτες πτώχευσαν με αποτέλεσμα την ύπαρξη αγωγών από άτομα που σχετίζονται με την επιχείρηση όπως τους επενδυτές, πελάτες, προμηθευτές και εργαζομένους.¹

Σε ένα ακόμη άρθρο τους οι Agrawal και Cooper (2005) αναφέρουν ότι τα μεγάλα λογιστικά σκάνδαλα σε γνωστές εταιρείες όπως η Enron, HealthSouth, Tyco και η Worldcom γίνεται φανερό ότι έχουν περιορίσει την εμπιστοσύνη που δείχνουν οι επενδυτές. Οι γνωστοποιήσεις αναφορικά με την μη αξιοπιστία των αναφερόμενων κερδών εξακολουθούν να αυξάνονται. Για την λάθος χρηματοοικονομική πληροφόρηση είναι υπεύθυνα τα άτομα που διενεργούν τον εσωτερικό έλεγχο.²

Επίσης, οι παραπάνω αναφέρουν ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ο CFO και οι εξωτερικοί ελεγκτές έχασαν τη θέση τους μετά τη γνωστοποίηση ενός τέτοιου οικονομικού σκανδάλου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο CEO της Enron, με όνομα Jeffrey Skilling ο οποίος παραιτήθηκε ξαφνικά τον Αύγουστο του 2001 σε λιγότερο από τρεις μήνες πριν από την αποκάλυψη των λογιστικών προβλημάτων της εταιρείας. Ο Οικονομικός Διευθυντής της Enron που ονομάζεται Andrew Fastow αποβλήθηκε τον Οκτώβριο του 2001. Έπειτα τα καθήκοντά και τις αρμοδιότητες του Jeffrey Skilling ανέλαβε ο Kenneth Lay και

¹ Agrawal, A. and Cooper, T. (2007), “Corporate Governance Consequences Of Accounting Scandals: Evidence From Top Management, CFO And Auditor Turnover”,

² Agrawal, A. and Chadha, S. (2005), “Corporate Governance And Accounting Scandals”, Journal of Law and Economics, pp.371-405

παραιτήθηκε τον Φεβρουάριο του 2002. Ακόμη ούτε η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen κατάφερε να επιβιώσει από το σκάνδαλο.³

Ταυτόχρονα σύμφωνα με τους Σπάθη, Δούμπο και Ζοπουνίδη (2002) αξίζει να τονιστεί ότι οι λανθασμένες οικονομικές καταστάσεις γίνονται όλο και πιο συχνές τα τελευταία χρόνια. Η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων προέρχεται πολλές φορές από την χειραγώγηση στοιχείων ,από την υπερεκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, των πωλήσεων και των κερδών ή την υποτίμηση των υποχρεώσεων, εξόδων ή ζημιών. Τα παραποιημένα οικονομικά στοιχεία έχουν ως κύρια επιδίωξη την αποφυγή παρουσίασης της πραγματικής και υπάρχουσας εικόνας της οικονομικής μονάδας και για αυτό το λόγο διαπράττεται απάτη. Με τον όρο απάτη δηλώνεται η «εσκεμμένη απάτη που πραγματοποιείται από τη διοίκηση η οποία επιδρά αρνητικά στους επενδυτές και τους πιστωτές μέσω των παραπλανητικών οικονομικών καταστάσεων ».Οι παραπλανητικές οικονομικές καταστάσεις πραγματοποιούνται με εσκεμμένες ανακρίβειες ή παραλείψεις ποσών ή γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις.⁴ .

Συγχρόνως όσον αφορά τις παραποιημένες οικονομικές καταστάσεις και τη διάπραξη λογιστικής απάτης αξίζει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο άρθρο του Whisenant (2003). Κύριος σκοπός του συγκεκριμένου ερευνητή ήταν ο εντοπισμός των αιτιών που ωθούν τους κύριους εκπροσώπους των εταιρειών να προσδοκούν και να επιδιώκουν την εύρεση και αντικατάσταση των ήδη υπαρχόντων ελεγκτών τους οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την εύρεση και γνωστοποίηση οποιασδήποτε παράνομης πράξης του γίνει αντιληπτή . Για αυτό το λόγο ερευνά και επεξεργάζεται ένα μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων που ανήκουν στην Αμερικάνικη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για την χρονική περίοδο 1992 με 1996. Έτσι ο Whisenant προέβει στον εξής διαχωρισμό:

- Αντικατάσταση που προέρχεται από πελάτες-εταιρείες των ελεγκτικών εταιρειών.
- Οικιοθελή αντικατάσταση από τον ίδιο τον ελεγκτή.
- Αντικατάσταση που προέρχεται από διάφορες εξωτερικές συνθήκες.

³ Agrawal, A. and Cooper, T. (2007), "Corporate Governance Consequences Of Accounting Scandals: Evidence From Top Management, CFO And Auditor Turnover",

⁴ Spathis, C. and Doumplos, M. and Zopounidis, C. (2002), "Detecting falsified financial statements: a comparative study using multicriteria analysis and multivariate statistical techniques", pp.509-535

Ένα από τα σημαντικότερα συμπεράσματα της ακόλουθης έρευνας είναι ότι η πρώτη και η τρίτη κατηγορία διαχωρισμού συναντάται πιο συχνά σε σχέση με την δεύτερη κατηγορία.⁵

Από την άλλη μεριά οι Carcello και Nagy ερευνούν ένα ακόμη σημαντικό θέμα το οποίο αφορά τη συσχέτιση των διαστρεβλώσεων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και τα έτη θητείας των ελεγκτών που διενεργούν τον εξωτερικό έλεγχο. Αναλυτικότερα, στο άρθρο αναφέρουν ότι η αντικατάσταση που προέρχεται από πελάτες-εταιρείες των ελεγκτικών εταιρειών κάνει πιο έμπιστα και αξιόπιστα τα αποτελέσματα της διενέργειας του εξωτερικού ελέγχου. Ακόμη είναι σημαντικό να τονιστεί η ύπαρξη κάποιων μελετών οι οποίες υποστηρίζουν το αντίθετο, δηλαδή ότι η μικρή σε χρονική διάρκεια θητεία των ελεγκτών δεν ευνοεί την αξιοπιστία του ελέγχου. Οι Carcell και Nagy εξετάζοντας έναν επαρκή αριθμό 147 εταιρειών τη χρονική περίοδο 1990 με 2001, έβγαλαν το συμπέρασμα ότι παραποίηση στις οικονομικές καταστάσεις και χειραγώγηση αριθμών είναι πιο εύκολο να συμβεί όταν η διάρκεια της ελεγκτικής θητείας είναι λιγότερο από 3 έτη. Ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα που διερευνούν οι Carcell και Nagy είναι η επιρροή του παράγοντα ένας ελεγκτής να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για να ασκήσει έλεγχο πάνω σε ένα συγκεκριμένο κλάδο της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, ο άριστος χειρισμός και η γνώση ενός κλάδου βοηθάει στην αξιοπιστία και την βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων ελέγχων.⁶

Κατά τον Jamal η άσκηση αναγκαστικού ελέγχου είναι μια μέθοδος που δεν βοηθά στην αποφυγή της διάπραξης απάτης. Για αυτό το λόγο η λύση που προτείνει είναι η αγορά ασφάλισης προς αποφυγή της απάτης. Ακόμη παροτρύνει να αφήσουν τον έλεγχο ελεύθερο ώστε να καταφέρουν οι ελεγκτές να δημιουργήσουν αξία στους μετόχους. Έπειτα σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι ο Jamal ωθεί τους ανθρώπους που θεσπίζουν τα λογιστικά πρότυπα και κανόνες να επιτρέπουν τους ελεγκτές να διαλέγουν τα λογιστικά πρότυπα που ταιριάζουν στην εκάστοτε περίπτωση ανάμεσα σε μια σειρά από εναλλακτικές τακτικές.

Μέσα από το άρθρο των Lennox και Pittman (2010) γίνεται εμφανές ότι η χαλαρότητα που διέπει ορισμένες δικαστικές αρχές ως προς τις BIG FIVE και η επιείκεια του περιβάλλοντος της αγοράς που βοήθησαν τις εταιρείες να ωφεληθούν από τη δημιουργία επικερδών συμβολαίων. Πιο συγκεκριμένα δημιουργούνται 3 υποθέσεις:

⁵ Whisenant, S. (2003), "Evidence On The Auditor And Client Relationship: What Can Be Learned From Reasons Reported By Managers For Changing Auditors? ,

⁶ Carcello, J. and Nagy, A. , "Auditor Industry Specialization And Fraudulent Financial Reporting"

-Ο έλεγχος από τις BIG FIVE δημιουργεί χαμηλότερη πιθανότητα εμφάνισης λογιστικού σφάλματος και απάτης.

-Η ύπαρξη σταθερότητας ως προς την διάπραξη λογιστικής και του ελέγχου από τις BIG FIVE.

-Το αποτέλεσμα αυτής της σχέσης είναι οι ποιοτικότεροι έλεγχοι αλλά και η δυνατότητα επιλογής ελεγκτικής εταιρείας και εταιρείας-πελάτη.

Οι Lennox και οι Pittman (2010) διενήργησαν μια έρευνα κάνοντας έλεγχο γύρω από τις απάτες και σκάνδαλα που διαπράχθηκαν από το 1981 έως το 2001 λαμβάνοντας στοιχεία από την Αμερικάνικη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας έδειξαν ότι η πιθανότητα διάπραξης απάτης ελεγχόμενη από τις BIG FIVE είναι 0,61% ενώ στην αντίθετη περίπτωση είναι 0,92%. Ταυτόχρονα αξίζει να σημειωθεί ότι από το 1981 έως το 1995 είχε ελαχιστοποιηθεί θεαματικά η δημιουργία χρηματοοικονομικού σκανδάλου. Επιπλέον οι εταιρείες που επιδιώκουν να διαπράξουν κάποια απάτη δεν θέλουν να δώσουν την αρμοδιότητα στις BIG FIVE να διενεργήσουν έλεγχο αλλά και οι BIG FIVE εταιρείες μπορούν να καταλάβουν πολύ γρήγορα τις κακές προθέσεις των εταιρειών που επρόκειτο να ελέγξουν.⁷

Οι Grove και Basilico (2011) στο άρθρο επιδιώκουν μέσα από την έρευνα τους να φανερώσουν μια τακτική σύμφωνα με την οποία θα επιτύγχαναν την εύρεση αλλά και την εξάλειψη μελλοντικών χρηματοοικονομικών απατών έπειτα από τη διερεύνηση κάποιων αντίστοιχων σκανδάλων που εμφανίστηκαν τον 21^ο αιώνα.⁸

Ο Saheli (2008) στο άρθρο του επιδιώκει να παρουσιάσει τις ευθύνες που διέπουν τους ελεγκτές που διενεργούν τους απαραίτητους ελέγχους και ταυτόχρονα τα κοινά και τα μη κοινά σημεία ανάμεσα στους ελεγκτές και τους επενδυτές της Ινδίας και του Ιράν. Επίσης αναφέρει τι επιδιώκουν και τι αναμένουν οι χρήστες εκτός της ελεγχόμενης εταιρείας από τις οικονομικές καταστάσεις αναφορικά με το διενεργούμενο έλεγχο του ορκωτού ελεγκτή.⁹

Στο άρθρο του ο Duska (2005) αναφέρεται στις τακτικές με τις οποίες οι εξωτερικοί ελεγκτές επηρέασαν κάποια από τα γνωστότερα χρηματοοικονομικά σκάνδαλα και απάτες

⁷ Lennox, C., & Pittman, J. A. (2010). Big Five audits and accounting fraud. *Contemporary Accounting Research*, 27(1), 209-247.

⁸ Grove, H. and Basilico, E. (2011), "Major Financial Reporting Frauds of the 21st Century: Corporate Governance and Risk Lessons Learned", *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, Vol. 3

⁹ Saheli, M. and Mahadevaswamy, G.H. (2008), "Audit Expectation Gap In Auditor Responsibilities", *International Journal of Business and Management*, Vol.3

που διαπράχθηκαν τον 21^ο αιώνα. Επίσης αναφέρει ότι ο ελεγκτής οφείλει να διενεργεί τον έλεγχο ακολουθώντας τον επαγγελματικό σκεπτικισμό που διέπει το επάγγελμά του. Σημαντικό είναι ο εξωτερικός ελεγκτής να γνωστοποιεί οποιαδήποτε παράνομη πράξη έγινε αντιληπτή σε αυτόν, διότι στη συνέχεια αυτό θα φέρει ευθύνη για τις οικονομικές καταστάσεις.¹⁰

Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι στην Αμερική έγιναν αυστηρές και αξιοσημείωτες αλλαγές στα λογιστικά πρότυπα και κανόνες έχοντας ως κύρια επιδίωξη να αποφευχθούν σημαντικά λάθη. Σε διάφορες περιοχές του κόσμου προτείνεται η δυνατότητα η κάθε χώρα ξεχωριστά να λάβει τα δικά της μέτρα και κανόνες επιδιώκοντας την εξάλειψη των χρηματοοικονομικών σκανδάλων και απατών.

Επίσης σύμφωνα με τους Low και Davey (2008) τα παγκόσμια και πολυσυζητημένα χρηματοοικονομικά σκάνδαλα έχουν κάνει αμφισβητήσιμη την αξιοπιστία και αντικειμενικότητα του λογιστικού και ελεγκτικού επαγγέλματος όπως επίσης και η αξιοπιστία των οικονομικών πληροφοριών και καταστάσεων έχουν δεχθεί αμφισβήτηση ως προς την αληθοφάνεια που παρέχουν. Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι τα σημαντικότερα οικονομικά σκάνδαλα συμβαίνουν λόγω των λανθασμένων δεοντολογικών πρακτικών που εφαρμόζουν τα στελέχη των επιχειρήσεων και οι λογιστές. Έτσι γίνεται κατανοητό ότι τα μεγαλύτερα χρηματοοικονομικά σκάνδαλα πράττονται λόγω λανθασμένης ηθικής συμπεριφοράς από τους κάποιους συμμετέχοντες. Ο κατάλογος των συμμετεχόντων που προαναφέρθηκαν περιέχει ελεγκτές που επιδιώκουν να παραποιήσουν στοιχεία και καταστάσεις, διενεργούν διαδικασίες με σκοπό να αποφευχθούν διάφορες παράνομες συναλλαγές, συγκαλύπτοντας πληροφορίες και παρέχοντας λάθος ελεγκτικές συμβουλές. Εάν δε σημειωθεί κάποια ουσιώδη βελτίωση στις εταιρικές αξίες και συμπεριφορά, τα πρόσωπα που ασχολούνται με τη λογιστική και τα οικονομικά θέματα των εταιρειών θα συνεχίζουν να ενεργούν με τον ίδιο τρόπο και να αντιδρά σε ποικίλα ηθικά διλήμματα στο περιβάλλον εργασίας. Ορισμένα ηθικά θέματα μπορεί να μην δημιουργούν προβλήματα στην κοινωνία ενώ κάποια άλλα ασκούν σημαντική οργάνωση και συνεπώς οι συνέπειες στην κοινωνία θεωρούνται καταστροφικές.¹¹

¹⁰ Duska, R. (2005), "The Good Auditor - Skeptic or Wealth Accumulators? Ethical Lessons Learned From the Arthur Andersen Debacle", *Journal of Business Ethics*, pp.17-29

¹¹ Low, M. and Davey, H. and Hooper, K. (2008), "Accounting Scandals, Ethical Dilemmas And Educational Challenges", pp.222-254

Ίσως ο σημαντικότερος σκοπός της εταιρικής λογιστικής κατά τους Gerety και Lehn (1997) είναι να βοηθά στην καλύτερη παρακολούθησή της από τους διευθυντές στοχεύοντας στην εύρεση και απομάκρυνση από βασικά λάθη και παρερμηνείες αλλά και τις συνέπειες που προκαλούν στον επιχειρηματικό κόσμο. Ακόμη το υψηλό κόστος της διενέργειας του εξωτερικού ελέγχου οδηγεί στη μη συνεπή και διεξοδική έρευνα γύρω από τις οικονομικές καταστάσεις αλλά και τις ανθρώπινες συμπεριφορές.¹²

Ακόμη μία σημαντική έννοια η οποία αξίζει να ειπωθεί είναι η στρατηγική διαχείρισης κερδών. Το άρθρο των Burgstahler και Dichev (1997) αναφέρει ότι οι οικονομικές μονάδες αποσκοπώντας στην απόκρυψη της ανεπιθύμητης μείωσης των κερδών και απωλειών, προβαίνουν στη διαχείριση κερδών. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το άρθρο οι εταιρείες προβαίνουν σε συχνές αυξήσεις κερδών και εσόδων που είναι μικρού ποσού. Αυτή την κίνηση την επιτυγχάνουν με τη βοήθεια των ταμειακών ροών και των μεταβολών στο κεφάλαιο κίνησης. Για αυτό το λόγο χρησιμοποιούνται δύο θεωρίες δηλαδή η θεωρία της ευρετικής πληροφορίας και της προοπτικής. Για τη μελέτη του συγκεκριμένου άρθρου χρησιμοποιήθηκαν βιομηχανικές και ερευνητικές βάσεις δεδομένων από το έτος 1976 έως το 1994. Το παρόν άρθρο αναφέρει ότι οι μειώσεις και οι απώλειες των κερδών πολλές φορές υφίστανται διαχείριση από τους αρμόδιους. Τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται είναι ότι το 8% με 12% των οικονομικών μονάδων που υφίστανται μικρές μειώσεις στα προ-διαχειριζόμενα κέρδη, επιτρέπουν την παρουσίαση αυξημένων κερδών. Ταυτοχρόνως, το 33% με 44% των οικονομικών μονάδων με αρνητικά προ-διαχειριζόμενα κέρδη, επιτρέπουν την παρουσίαση αυξημένων κερδών.¹³

Ένα ακόμη άρθρο το οποίο γράφτηκε από τους Leuz, Nanda και Wysocki (2003) μελετά την στρατηγική της διαχείρισης των κερδών και για την ακρίβεια τη σημαντικότητα της διαχείρισης των κερδών σε 31 χώρες μεταξύ των χρονολογιών 1990 και 1999. Αναλυτικότερα, παρουσιάζει τα στοιχεία που διαφοροποιούν τη διαχείριση των κερδών μεταξύ διαφορετικών χωρών. Πιο συγκεκριμένα, οι εμπιστευματοδόχοι, επιδιώκοντας να προστατεύσουν τα οφέλη ιδιωτικού ελέγχου, χρησιμοποιούν τη διαχείριση των κερδών για να αποκρύψουν τα μη επιθυμητές επιδόσεις από τους ξένους. Το συγκεκριμένο άρθρο παρέχει συγκριτικά στοιχεία για τη διαχείριση των εταιρικών κερδών σε ολόκληρη την περίοδο για 31

¹² Gerety, M. and Lehn, K. (1997), "The Causes Consequences Of Accounting Fraud", John Wiley & Sons, pp. 587-599

¹³ Burgstahler, D., & Dichev, I. (1997). Earnings management to avoid earnings decreases and losses. *Journal of accounting and economics*, 24(1), 99-126.

χώρες και εντοπίζει μεγάλες διεθνείς διαφορές σε πολλά κέρδη των μέτρων διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένης της αποφυγής ζημιών και εξομάλυνσης των κερδών.¹⁴

Τέλος, υπάρχουν ουσιαστικά στοιχεία τα οποία φανερώνουν ότι τα στελέχη ασχολούνται με τη διαχείριση των κερδών. Ένα από αυτά τα στοιχεία είναι ότι τα μέσα διαχείρισης των κερδών επιτυγχάνονται μέσω χειρισμού των δεδουλευμένων στοιχείων που δεν έχουν άμεσες αρνητικές συνέπειες στις ταμειακές ροές και που μετέπειτα εμφανίζονται ως χειραγώγηση της αυτοτέλειας των χρήσεων. Το άρθρο του Roychowdhury (2006) συμπληρώνει την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία σχετικά με τη διαχείριση των κερδών με διάφορους τρόπους οι οποίοι παρουσιάζονται στη συνέχεια. Αρχικά, η μελέτη του Roychowdhury αναπτύσσει εμπειρικές μεθόδους για τον εντοπισμό πραγματικών πράξεων χειρισμού σε μεγάλα δείγματα. Έπειτα, το άρθρο παρουσιάζει τα στοιχεία που σχετίζονται με την αληθή χειραγώγηση των δραστηριοτήτων γύρω από τα κατώτατα όρια κερδών. Ακόμη, το συγκεκριμένο έγγραφο δηλώνει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη φύση και την έκταση των πραγματικών δραστηριοτήτων. Ταυτόχρονα δημιουργεί ορισμένα ερωτήματα που αποσκοπούν σε μελλοντική έρευνα. Ένα ουσιαστικό θέμα είναι ο τρόπος με τον οποίο οι διαχειριστές επιλέγουν μεταξύ πραγματικών δραστηριοτήτων χειραγώγηση έναντι χειραγώγησης σε δεδουλευμένη βάση σε περίπτωση που και τα δύο είναι δυνατά. Επίσης ένα ακόμη ερώτημα προς διερεύνηση είναι η χρονική στιγμή των χειρισμών των πραγματικών δραστηριοτήτων.¹⁵

¹⁴ Leuz, C., Nanda, D., & Wysocki, P. D. (2003). Earnings management and investor protection: an international comparison. *Journal of financial economics*, 69(3), 505-527.

¹⁵ Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of accounting and economics*, 42(3), 335-370.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

3.1 Εισαγωγικά

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει η ανάλυση της ελεγκτικής επιστήμης. Πιο συγκεκριμένα θα δοθούν όλοι οι απαραίτητοι ορισμοί που σχετίζονται με αυτό το αντικείμενο, θα υπάρξει αναφορά στους σκοπούς της, στην αναγκαιότητα, στις διακρίσεις αλλά και σε άλλα θέματα που σχετίζονται με την έννοια της ελεγκτικής επιστήμης.

3.2 Ορισμός Ελέγχου

Με τον όρο έλεγχος εννοείται η συλλογή από το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο στοιχείων και τεκμηρίων αναφορικά με σημαντικά ζητήματα, με σκοπό να συμπεράνει κατά πόσο αυτά τα ζητήματα και πληροφορίες συμφωνούν ή διαφέρουν σε σχέση με ορισμένα κριτήρια. Έπειτα από τον έλεγχο αυτό ο ελεγκτής γνωστοποιεί τη γνώμη του στην έκθεση ελέγχου.

Ένας άλλος ορισμός που δόθηκε για την έννοια του ελέγχου από την Αμερικάνικη Εταιρεία Λογιστών είναι η ακόλουθος: Έλεγχος είναι η συλλογή και η αξιολόγηση τεκμηρίων στοχεύοντας στην έκφραση της γνώμης από έναν ανεξάρτητο και αντικειμενικό ελεγκτή, ο οποίος είναι πλήρως καταρτισμένος και διαθέτει τις απαιτούμενες επιστημονικές και επαγγελματικές γνώσεις αναφορικά με την αποκάλυψη κατά πόσο αυτά τα τεκμήρια και πληροφορίες βρίσκονται σε αντιστοιχία με τα απαραίτητα κριτήρια και κανονισμούς.

Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αποσκοπώντας στη λήψη αποφάσεων σχετικά με θέματα που αφορούν τα οικονομικά στοιχεία της εταιρείας, διενεργούν έλεγχο ο οποίος προσφέρει και εξασφαλίζει αξιοπιστία και φερεγγυότητα. Ο έλεγχος θεωρείται ένα σημαντικό στοιχείο στην ορθή λειτουργία τόσο της εγχώριας όσο και της παγκόσμιας οικονομίας.¹⁶

3.3 Αντικείμενο Του Ελέγχου

Το κύριο αντικείμενο με το οποίο ασχολείται ο έλεγχος είναι η οικονομική δραστηριότητα που σχετίζεται με την ενασχόληση με μια ξένη περιουσία. Με τον όρο ξένη περιουσία

¹⁶ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

εννοείται η περιουσία ενός νομικού ή φυσικού προσώπου απέναντι σε άλλα πρόσωπα που ασχολούνται με την διαχείρισή της.¹⁷

3.4 Αναγκαιότητα Του Ελέγχου

Ο έλεγχος είναι ιδιαίτερα σημαντικός με σκοπό να αποφεύγονται ορισμένα λάθη ή απροσεξίες οι οποίες προέρχονται από ανθρώπινο παράγοντα. Τα λάθη και δόλιες πράξεις των ανθρώπων είναι πολύ πιθανόν να συμβούν λόγω αδυναμίας σε περίπτωση που δεν πραγματοποιείται έλεγχος από τους αρμόδιους. Γι αυτό το λόγο κρίνεται απαραίτητος ο έλεγχος τόσο από εξωτερικούς όσο και από εσωτερικούς ελεγκτές, ώστε το αποτέλεσμα της διαδικασίας του ελέγχου να είναι το καλύτερο δυνατό αλλά και ταυτόχρονα αποτελεσματικό.

18

3.5 Σκοποί Του Ελέγχου

Οι σημαντικότεροι σκοποί ελέγχου παρουσιάζονται παρακάτω:

- **Πρόληψη:** Ο συγκεκριμένος σκοπός βοηθάει στην αποφυγή σφαλμάτων τα οποία έγιναν είτε εσκεμμένα είτε όχι. Θεωρείται ως προληπτικός έλεγχος με σκοπό να αποφευχθούν τα σφάλματα και εκτελείται κυρίως από τον εσωτερικό ελεγκτή.
- **Αποκάλυψη και Καταστολή:** Ο συγκεκριμένος σκοπός θεωρείται ως κατασταλτικός έλεγχος με σκοπό να αποκαλυφθούν λάθη, σφάλματα που έγιναν είτε εσκεμμένα είτε όχι αλλά ακόμη και απάτες. Η εκτέλεσή του κυρίως αναλαμβάνεται από τον εξωτερικό ελεγκτή.
- **Πιστοποίηση:** Ο σκοπός αυτός διενεργείται μετά τον έλεγχο σχετικά με την αξιοπιστία και την ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων ετησίως. Αυτός ο σκοπός διενεργείται επίσης από τον εξωτερικό ελεγκτή.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι κυριότερος στόχος του εξωτερικού ελέγχου είναι να ενημερώσει τα πρόσωπα που είναι οι κύριοι ενδιαφερόμενοι σχετικά με την αξιοπιστία και την ακρίβεια των στοιχείων που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Αυτό

¹⁷ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

¹⁸ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

επιτυγχάνεται εφαρμόζοντας ο ελεγκτής της κατάλληλες και απαραίτητες ελεγκτικές διαδικασίες.¹⁹

3.6 Διακρίσεις Του Ελέγχου

Επίσης σημαντικό για την καλύτερη κατανόηση του ελέγχου είναι να αναφερθούν οι διακρίσεις του, οι οποίες διαφοροποιούνται στις ακόλουθες κατηγορίες.

Η πρώτη διάκριση αναφέρεται στην εξάρτηση που έχει το άτομο με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα και παρουσιάζει τις παρακάτω διακρίσεις.

- Εξωτερικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που ασκείται από άτομο ανεξάρτητο από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα, δηλαδή που δεν υφίσταται υπαλληλική σχέση. Με τον όρο ανεξάρτητο καλείται ένα άτομο που διατηρείται ανεπηρέαστο στις διάφορες προκλήσεις που του εμφανίζονται με σκοπό την έκφραση μιας αντικειμενικής επαγγελματικής γνώμης.
- Εσωτερικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που ασκείται από άτομο το οποίο υφίσταται υπαλληλική σχέση με την εταιρεία. Αυτό το είδος ελέγχου ασκείται με σκοπό να ενημερωθεί η διοίκηση.

Η δεύτερη κατηγορία αναφέρεται στο εύρος και παρουσιάζει τις παρακάτω διακρίσεις.

- Γενικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που σχετίζεται με τις συνολικές δραστηριότητες της εταιρείας και αποσκοπεί στη δήλωση της άποψης αναφορικά με την ορθότητα των οικονομικών καταστάσεων.
- Ειδικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που σχετίζεται με συγκεκριμένες δραστηριότητες της εταιρείας και τις περισσότερες φορές γίνεται χωρίς προειδοποίηση διότι επιδιώκει την εύρεση λάθους χειρισμών.

Η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στην περιοδικότητα και παρουσιάζει τις παρακάτω διακρίσεις.

- Μόνιμος Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που εκτελείται σε όλη την έκταση της χρήσης.
- Τακτικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που εκτελείται τακτικά.
- Έκτακτος Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που εκτελείται σε απρόβλεπτη στιγμή.

Η τέταρτη κατηγορία αναφέρεται στον σκοπό και παρουσιάζει τις εξής διακρίσεις.

¹⁹ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

- Προληπτικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που επιδιώκει να προλάβει τις λάθος ενέργειες.
- Κατασταλτικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που εφαρμόζεται έπειτα από την διενέργεια μιας πράξης και επιδιώκει να καταστείλει τα λάθη.

Η πέμπτη κατηγορία αναφέρεται στο νομοθετικό πλαίσιο και παρουσιάζει τις παρακάτω διακρίσεις.

- Υποχρεωτικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που απαιτείται να διενεργηθεί από τα νομοθετικά πλαίσια και τους κανόνες.
- Προαιρετικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που απαιτείται να διενεργηθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο και τους μετόχους για προσωπική χρήση.

Η έκτη κατηγορία αναφέρεται στον τομέα διερεύνησης και παρουσιάζει τις διακρίσεις που παρουσιάζονται παρακάτω.

- Διαχειριστικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που επιδιώκει να διαχειριστεί τα οικονομικά μεγέθη της εταιρείας.
- Διοικητικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που αφορά την έρευνα σχετικά με την σωστή διενέργεια των ακολουθούμενων διαδικασιών.
- Φορολογικός Έλεγχος: Είναι ο έλεγχος που επιδιώκει την πιστή εφαρμογή των κανόνων της φορολογίας.²⁰

3.7 Είδη Ελέγχων

Τα είδη των ελέγχων μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες:

- Πρώτη κατηγορία είναι ο Διοικητικός Έλεγχος. Αυτό το είδος ελέγχου επιδιώκει να ερευνησει αν έχουν διενεργηθεί όλοι οι απαραίτητοι στόχοι της εταιρείας και κατά κύριο λόγο εκτελείται από τον εσωτερικό ελεγκτή.
- Δεύτερη κατηγορία είναι ο Λειτουργικός και Διαχειριστικός Έλεγχος. Ο συγκεκριμένος έλεγχος διενεργείται από τον εσωτερικό ελεγκτή και απώτερος σκοπός είναι ο έλεγχος των απαραίτητων διαδικασιών που εκτελεί η επιχείρηση με σκοπό να επιτυγχάνεται ορθή επικοινωνία και αλληλεπίδραση μεταξύ των διάφορων στελεχών

²⁰ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

της διοίκησης. Αυτή η κατάσταση αποτελεί ένα μέσο για την επίτευξη της απαραίτητης αποτελεσματικότητας της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

- Τρίτη κατηγορία αποτελεί ο Λογιστικός Έλεγχος. Αυτός ο έλεγχος διενεργείται τόσο από τον εσωτερικό όσο και από τον εξωτερικό ελεγκτή. Αναλυτικότερα ο λογιστικός έλεγχος επιδιώκει την υποστήριξη των εργαζομένων της οικονομικής μονάδας, τη προστασία οποιασδήποτε περιουσίας διαθέτει η οικονομική μονάδα, την εκτέλεση όλων ανεξαιρέτως των οδηγιών της διοίκησης αλλά και την δημιουργία και ύπαρξη ενός αξιόπιστου και αποδοτικού συστήματος σχετικά με τον τομέα της λογιστικής.²¹

3.8 Ελεγκτική

Η ελεγκτική θεωρείται ένα από τα κυριότερα σημεία της λογιστικής επιστήμης. Έργο της ελεγκτικής είναι να δημιουργήσει κανονισμούς και οδηγίες σύμφωνα με τους οποίους διενεργεί τις ελεγκτικές διαδικασίες και να διεκπεραιώνει ομαλά τους οικονομικούς ελέγχους. Αντικείμενό της αποτελούν οι ελεγκτικές διαδικασίες που εφαρμόστηκαν από την εταιρεία κατά τη διάρκεια του έτους. Η διενέργεια αυτών των ελέγχων βοηθούν στη διαπίστωση κατά πόσο οι καταστάσεις είναι αληθείς αλλά και την αξιοπιστία των διαβεβαιώσεων.

Επίσης η ελεγκτική δημιουργεί και διεξάγει νέες πληροφορίες οι οποίες βοηθούν τους ανθρώπους να γνωρίσουν νέα πράγματα σχετικά με την εταιρεία και να αποκτήσουν νέες γνώσεις. Ακόμη η ελεγκτική χρησιμοποιεί όλες τις απαραίτητες νέες γνώσεις αποσκοπώντας να βοηθήσει στην καλύτερη δυνατή διενέργεια του ελέγχου και μέσω αντικειμενικών ελεγκτικών διαδικασιών την εξασφάλιση αξιόπιστων αποτελεσμάτων.

Σύμφωνα με τον Τσιμάρια ως ελεγκτική αναφέρονται οι απαραίτητοι κανονισμοί και αρχές οι οποίες προέρχονται από την λογιστική, το δίκαιο και από τις επιχειρήσεις καθώς επίσης εκτελείται μέσω των βιβλίων της εταιρείας, των οικονομικών καταστάσεων αλλά και όλων των σχετικών στοιχείων που απαιτούνται για την ανίχνευση λαθών ή παραλείψεων.

Ακόμη η Αμερικανική Ένωση Λογιστικής δηλώνει την ελεγκτική ως μια συστηματική τεχνική εύρεσης και αξιολόγησης ελεγκτικών τεκμηρίων, ώστε να διασαφηνιστεί ο βαθμός ανταπόκρισης των κριτηρίων και η επίσημη ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της έρευνας στους άμεσα σχετιζόμενους χρήστες.²²

²¹ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

²² Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

3.9 Πρότυπα Ελεγκτικής

Τα σημαντικότερα πρότυπα της ελεγκτικής θεωρούνται σημεία καθοδήγησης του εξωτερικού ελεγκτή ώστε να καταφέρει να επιτύχει την αξιοπιστία και την ορθότητα του διενεργούμενου ελέγχου. Τα προαναφερόμενα ελεγκτικά πρότυπα σχεδιάζονται από εγχώριες και μη οργανώσεις που συμμετέχουν εξωτερικοί ελεγκτές.

Τα κυριότερα πρότυπα που χρησιμοποιούνται διεθνώς είναι τα πρότυπα που προέρχονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες και συγκεκριμένα είναι τα πρότυπα “THE AMERICAN INSTITUTE OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS” τα οποία χρησιμοποιούνται και στην Ελλάδα. Αναλυτικότερα τα πρότυπα αυτά κατηγοριοποιούνται σε:

- Γενικά Πρότυπα. Σύμφωνα με αυτά τα πρότυπα ο ελεγκτής οφείλει να κατέχει όλες τις απαραίτητες επιστημονικές γνώσεις ώστε να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά του. Ταυτόχρονα πρέπει να έχει την απαιτούμενη πείρα πάνω στο αντικείμενο εργασίας του. Έπειτα ο ελεγκτής είναι απαραίτητο να διενεργεί τον έλεγχο επιφορτισμένος με ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα καθώς επίσης και να ενεργεί τις ελεγκτικές εργασίες σύμφωνα με την προβλεπόμενη επαγγελματική συμπεριφορά και όσα ορίζουν ο κώδικας επαγγελματικής δεοντολογίας του επαγγέλματός του.
- Πρότυπα Ελεγκτικής Διαδικασίας. Σύμφωνα με τα πρότυπα ελεγκτικής διαδικασίας, η διενεργούμενη διαδικασία ελέγχου απαιτείται να σχεδιάζεται και να οργανώνεται με ορθότητα αλλά και τα άτομα που διενεργούν τον έλεγχο να ελέγχεται από τις αρμόδιες αρχές. Επίσης ο εσωτερικός έλεγχος απαιτείται να εξετάζεται με σκοπό τα αποτελέσματά του να κρίνονται αποτελεσματικά και αντικειμενικά και να αποτελούν σημείο για τη δήλωση του ελέγχου σχετικά με την τεκμηρίωση. Τέλος, τα στοιχεία του θεωρούνται ως αποδεικτικά δεδομένα, απαιτείται να είναι τα απαραίτητα που απαιτούνται καθώς επίσης να είναι και ορθά και να διασφαλίζεται για παράδειγμα μέσω παρατηρήσεων, επιβεβαιώσεων ή ακόμη και διενεργούμενων απογραφών. Μέσω αυτών των στοιχείων δημιουργείται ένα σημείο για να τεκμηριωθεί και να υποστηριχθεί η γνώμη του ατόμου που διενεργεί τον επικείμενο έλεγχο σχετικά με την ύπαρξη αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας, που αποτελούν δύο πολύ σημαντικά στοιχεία για την αποτελεσματικότητα του ελέγχου.

- Πρότυπα Έκθεσης Πορίσματος Ελέγχου. Σύμφωνα με τα πρότυπα έκθεσης πορίσματος ελέγχου, η επικείμενη έκθεση είναι απαραίτητο να αναφέρει ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις κατά την δημιουργία τους αλλά και την παρουσίασή τους είναι σύμφωνες με τις επιδιωκόμενους και απαιτούμενους λογιστικούς κανονισμούς και πρότυπα. Επίσης απαραίτητο είναι να διευκρινιστεί ότι η εταιρεία χρησιμοποίησε τους ίδιους λογιστικούς κανονισμούς και πρότυπα με την προηγούμενη χρήση. Ακόμη οι συμπληρωματικές σημειώσεις οι οποίες εξηγούν και διευκρινίζουν κάποια σημεία πρέπει να είναι περιεκτικές και αναλυτικές. Τέλος, η έκθεση είναι αναγκαίο να δηλώνει την άποψη του ελεγκτή που διενεργεί τον έλεγχο ή ακόμη την κατάσταση την οποία τον οδήγησε να αρνηθεί να εκφέρει τη γνώμη του.²³

3.10 Χάσμα Προσδοκιών

Σε πολλές χώρες παγκοσμίως έχει αναφερθεί και διαπιστωθεί από ποικίλες επιστημονικές μελέτες ότι οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν νιώθουν ικανοποιημένοι από την ποιότητα των ελεγκτικών υπηρεσιών που τους παρέχονται. Από αυτή την ένδειξη μη ικανοποίησης και δυσαρέσκειας δημιουργήθηκε η έννοια του χάσματος προσδοκιών όσων αφορά το ελεγκτικό επάγγελμα.

Αναλυτικότερα, η φράση χάσμα προσδοκιών υποδηλώνει την άποψη που έχουν διαμορφώσει οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σχετικά με τις προσδοκίες που έχουν αναφορικά με την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών που λαμβάνουν από τους ελεγκτές. Δηλαδή οι χρήστες θεωρούν ότι δεν τους παρέχεται η μέγιστη ποιότητα υπηρεσιών και δημιουργείται μια διαφοροποίηση ως προς αυτά που προσδοκούν σε σχέση με αυτά που τελικά λαμβάνουν. Παρακάτω παρουσιάζονται οι καταστάσεις που οδηγούν στο χάσμα προσδοκιών:

- Πρώτον το χάσμα προσδοκιών οφείλεται στην απόδοση των ελεγκτών. Ο ελεγκτής μπορεί να μην διαθέτει την απαιτούμενη επαγγελματική εμπειρία και να μην έχει επαρκή επιστημονική κατάρτιση. Ακόμη ένας παράγοντας μπορεί να είναι οι μειωμένες απολαβές του ελεγκτή, οι οποίες τον περιορίζουν και δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τον απαιτούμενο αριθμό προσωπικού για να εκτελεσθεί ο έλεγχος με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Επίσης σημαντικό στοιχείο μπορεί να είναι ότι ο ελεγκτής μπορεί να απείχε αρκετό καιρό από το συγκεκριμένο επάγγελμα και έτσι να

²³ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

μην μπορεί να προσαρμοστεί στις εξελίξεις και αλλαγές που μπορεί να επήλθαν στο επάγγελμα. Τέλος, η απόδοση των ελεγκτών μπορεί να επηρεάζεται από την απόκρυψη ευρημάτων που πιθανόν να εντόπισε στον έλεγχο, τα οποία δεν γνωστοποίησε.

- Δεύτερον το χάσμα προσδοκιών οφείλεται στα μη περιεκτικά ελεγκτικά πρότυπα. Πιο συγκεκριμένα μπορεί να υπάρχει μια απόκλιση ανάμεσα σε αυτά που χρήστες επιθυμούν από τους ελεγκτές και σε αυτά που αναφέρουν τα εφαρμοστέα ελεγκτικά πρότυπα.
- Τρίτον το χάσμα προσδοκιών προκύπτει από ανέφικτες επιθυμίες. Το τρίτο στοιχείο που οδηγεί σε χάσμα οφείλεται στην απόκλιση που μπορεί να δημιουργηθεί ανάμεσα σε αυτά που χρήστες επιθυμούν από τους ελεγκτές και σε αυτά που οι ελεγκτές μπορούν στην πραγματικότητα να επιτύχουν.²⁴

3.11 Χρήστες Λογιστικών Πληροφοριών

Αντικειμενικές και αξιόπιστες πληροφορίες επιδιώκουν να λάβουν όσοι δεν εμπλέκονται άμεσα μέσα στην επιχείρηση ώστε να τους παρέχονται αυτόματα οι πληροφορίες αλλά και όσοι βρίσκονται εντός της επιχείρησης και εμπλέκονται με αυτήν.

Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι μέτοχοι, οι πιστωτές, τα άτομα που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στο μέλλον σε αυτήν την εταιρεία, ο δημόσιος τομέας και διάφοροι άλλοι φορείς. Τα συγκεκριμένα πρόσωπα επιδιώκουν να κατανοήσουν και να μάθουν στοιχεία σχετικά με:

- Τη δυνατότητα της επιχείρησης να χρησιμοποιήσει με ορθολογικό τρόπο τα κεφάλαια που της έχουν διατεθεί.
- Τη δυνατότητα της εταιρείας να υπάρχει ρευστότητα αλλά και αποτελεσματικότητα.
- Την ύπαρξη λάθους αποτελεσμάτων σχετικά την πραγματική αλλά και την επιδιωκόμενη απόδοση.
- Τη διερεύνηση των επενδύσεων και τις επιπτώσεις των επενδύσεων και την ύπαρξη αντίστοιχου κινδύνου.
- Τη δήλωση των επιδιώξεων απέναντι στην εταιρεία και τον εντοπισμό και έρευνα των επιδιωκόμενων προοπτικών.

²⁴ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

Στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν τα άτομα που διοικούν την οικονομική μονάδα και τα συγκεκριμένα άτομα επιδιώκουν να γνωρίσουν:

- Κατά πόσο οι διαδικασίες που διενεργούνται είναι αποτελεσματικές αλλά και την στάση της απέναντι στις υπάρχουσες υποχρεώσεις.
- Τις διαδικασίες που διενεργούνται στον κάθε τομέα της εταιρείας.
- Την ικανότητα της να καταφέρει για παράδειγμα να μεγαλώσει σαν εταιρεία και να διευρύνει τα προϊόντα της.²⁵

3.12 Φορείς Παρακολούθησης Ελεγκτικού Έργου

Οι φορείς παρακολούθησης του ελεγκτικού έργου παίζουν καθοριστικό ρόλο για την ορθή διενέργεια των ελέγχων.

Πρώτος φορέας παρακολούθησης θεωρείται το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ). Το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών διακρίνεται σε 3 συμβούλια:

- Πρώτον είναι το Εποπτικό Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από τον πρόεδρο και 6 μέλη. Το Εποπτικό Συμβούλιο έχει αρκετές αρμοδιότητες. Αρχικά οφείλει να ελέγχει το έργο που προσφέρουν τα μέλη του συμβουλίου. Έπειτα σημαντικός κρίνεται ο έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης του ΣΟΕΛ και η διεκπεραίωση των οικονομικών καταστάσεων και του ισολογισμού. Ακόμη διορίζει και παύει τα μέλη του ΣΟΕΛ. Μία ακόμη σημαντική αρμοδιότητα του Εποπτικού Συμβουλίου αποτελεί ο έλεγχος της εφαρμογής των κανόνων επαγγελματικής δεοντολογίας που διέπει το επάγγελμα.
- Δεύτερον είναι το Επιστημονικό Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από τον πρόεδρο και 4 μέλη. Το Επιστημονικό Συμβούλιο έχει ως κύρια αρμοδιότητα να δημιουργεί και να επεξεργάζεται τους κανόνες και διάφορα επιστημονικά δεδομένα που αφορούν το Εποπτικό Συμβούλιο. Ακόμη το Επιστημονικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την έρευνα και την εξομάλυνση προβλημάτων που προέρχονται από τη διενέργεια ελέγχου.
- Τρίτον είναι το Πειθαρχικό Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από 3 μέλη. Κύριο έργο του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι ενασχόληση με παράνομες πράξεις λόγω μη εφαρμογής του νόμου, με λανθασμένες συμπεριφορές από τη μεριά των ελεγκτών και γενικά με μη άσκηση των επαγγελματικών απαιτήσεων.

²⁵ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

Δεύτερος φορέας παρακολούθησης είναι η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης Και Ελέγχων (ΕΛΤΕ). Η ΕΛΤΕ απαρτίζεται και λειτουργεί αποτελούμενη από ΔΣ στο οποίο περιλαμβάνονται ο πρόεδρος, 2 αντιπρόεδροι και 4 μέλη. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου είναι αρκετές και κρίνονται σημαντικές. Μία από τις αρμοδιότητες είναι η αναφορά στον υπεύθυνο υπουργό ζητήματα που αναφέρονται στη Λογιστική Τυποποίηση και τον Έλεγχο. Έπειτα επιδιώκει την επίτευξη αντικειμενικού και ποιοτικού ελέγχου. Ακόμη μια αρμοδιότητα της είναι η διερεύνηση σχετικά με τα πορίσματα του ελέγχου διαχείρισης του ΣΟΕΛ.

Τρίτος φορέας παρακολούθησης θεωρείται η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι αρμόδια για την σωστή άσκηση της χρηματιστηριακής νομοθεσίας αλλά και για τη διενέργεια νόμιμων συναλλαγών. Επιπλέον αποσκοπεί να διαφυλάξει το δημόσιο συμφέρον και να επιδιώκει την ύπαρξη ανεξαρτησίας. Ακόμη μια επιδίωξη της είναι η ακέραια και ομαλή λειτουργία της χρηματιστηριακής αγοράς και η μείωση του κινδύνου. Αξίζει να αναφερθεί ότι κύριο καθήκον της είναι η έγκριση του περιεχομένου των δελτίων που αποσκοπούν να ενημερώσουν το κοινό και στη συνέχεια να ενημερώσει το κοινό που ενδιαφέρεται για τις επενδύσεις. Τέλος, έχει το δικαίωμα να επιβάλλει ποινές και πρόστιμα στα άτομα που δεν υποστηρίζουν τη νομοθεσία αναφορικά με την κεφαλαιαγορά.²⁶

²⁶ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

4.1 Εισαγωγικά

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει η ανάλυση του εξωτερικού ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα θα δοθούν όλοι οι απαραίτητοι ορισμοί που σχετίζονται με τον εξωτερικό έλεγχο, θα υπάρξει αναφορά στην αποστολή του, στον σκοπό του, στη μεθοδολογία αλλά και σε άλλα θέματα που σχετίζονται με την συγκεκριμένη έννοια.

4.2 Εξωτερικός Έλεγχος

Με την έννοια του εξωτερικού ελέγχου νοείται μια διαδικασία που συνδυάζει την επιστήμη της λογιστικής αλλά και την διαχείριση καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα είναι ένας έλεγχος από άτομα που διαθέτουν επαγγελματική εμπειρία και διακρίνονται για την ακεραιότητά τους, την ανεξαρτησία τους, το ήθος τους αλλά και τις επιστημονικές τους γνώσεις .

Ο κυριότερος σκοπός του εξωτερικού ελέγχου είναι να παρουσιάσει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες στους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι είναι οι μέτοχοι, οι χρηματοδότες, οι προμηθευτές, η διοίκηση, το Κράτος, το προσωπικό της εταιρείας αλλά και οι μελλοντικοί επενδυτές. Αυτές οι πληροφορίες αφορούν τις οικονομικές καταστάσεις που δημοσιοποιούνται ετησίως και το κατά πόσο χαρακτηρίζονται από αληθή και πραγματικά στοιχεία.²⁷

Αναλυτικότερα ο εξωτερικός ελεγκτής αποσκοπεί στο να διερευνήσει, να εντοπίσει, να χρησιμοποιήσει και να ελέγξει όλα τα δεδομένα και τις καταστάσεις που θα τον βοηθήσουν να διαμορφώσει τη γνώμη του σχετικά με την αντικειμενικότητα των λογιστικών καταστάσεων.

Πιο συγκεκριμένα απώτερος σκοπός του εξωτερικού ελέγχου είναι η έρευνα και η αξιολόγηση εάν οι αποφάσεις και οι ενέργειες της διοίκησης είναι αντικειμενικές, αξιόπιστες, νόμιμες και αν ακολουθούν οι απαραίτητες λογιστικές πληροφορίες και στοιχεία. Για να καταφέρει ο εξωτερικός ελεγκτής να υλοποιήσει το παραπάνω χρησιμοποιεί συγκεκριμένες ελεγκτικές διαδικασίες.

²⁷ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

Έπειτα από τη διενέργεια του ελέγχου το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο καταγράφει τη γνώμη του αναφορικά με την αντικειμενικότητα, την ορθότητα των χρηματοοικονομικών, λογιστικών καταστάσεων και στοιχείων πρώτον στην έκθεση ελέγχου και δεύτερον στον πιστοποιητικό έλεγχου.²⁸

4.3 Αποστολή Του Εξωτερικού Ελέγχου

Μερικές από τις βασικές αποστολές του εξωτερικού ελέγχου παρουσιάζονται παρακάτω:

- Έλεγχος της ομαλής οικονομικής διαχείρισης της οικονομικής χρήσης σύμφωνα με το καταστατικό και τους αντίστοιχους κανονισμούς.
- Έλεγχος της εφαρμογής των απαιτούμενων λογιστικών αρχών για την καλύτερη και αντικειμενικότερη λογιστική απεικόνιση.
- Έλεγχος της ορθής απεικόνισης των περιουσιακών στοιχείων, της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της ελεγχόμενης μονάδας.
- Αναφορά και παρουσίαση από τον ελεγκτή όλων των θεμάτων που προέκυψαν και αποκαλύφθηκαν από τον διενεργηθείσα έλεγχο αλλά και πρόταση αλλαγών και διορθώσεων με σκοπό την αποκατάσταση των προβλημάτων.²⁹

4.4 Σκοποί Του Εξωτερικού Ελέγχου

Οι λογιστικές και χρηματοοικονομικές καταστάσεις συνήθως δεν δείχνουν την ακριβή οικονομική κατάσταση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας. Πιο συγκεκριμένα αυτό συμβαίνει διότι:

- Η εύρεση, η πρόληψη και η αποφυγή οποιασδήποτε λάθους πράξης ή παραποίησης που δημιουργούνται κατά τη χρήση σημαίνει μεγάλο οικονομικό κόστος και πραγματοποιείται δύσκολα.
- Η δυσκολία της υπάρχουσας επιχειρησιακής κατάστασης δυσκολεύει τη διεκπεραίωση λογιστικών πρακτικών θεμάτων.
- Η φορολογική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα δυσχεραίνει τη σωστή και ανελλιπή χρήση των λογιστικών κανονισμών και αρχών.

²⁸ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

²⁹ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

- Η απογραφή των στοιχείων του ισολογισμού πολλές φορές δεν είναι σωστή διότι υπάρχουν πάρα πολλά στοιχεία που πρέπει να ελεγχθούν και δημιουργείται μη ολοκληρωμένος έλεγχος.
- Πολλές φορές τα πραγματικά και αληθή στοιχεία διαφέρουν από αυτά που παρουσιάζονται κατά τη διενέργεια της απογραφής διότι είχαν πραγματοποιηθεί κάποιες ζημιές και κλοπές στοιχείων που αποτελούν την περιουσία της επιχείρησης.

Με απώτερο στόχο την επίτευξη των σκοπών του εξωτερικού ελέγχου, ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να οργανώσει και να συλλέξει τις κατάλληλες αποδείξεις οι οποίες θα τον οδηγήσουν στις εξής τεκμηριώσεις:

- Την εύρεση πληροφοριών σχετικά με την αξιοπιστία των πληροφοριών που προσφέρονται στον ισολογισμό.
- Την ορθότητα και την περιεκτικότητα των καταχωρήσεων.
- Τη σωστή κατηγοριοποίηση των στοιχείων.
- Την προσαρμοστικότητα των λογαριασμών.
- Την δημιουργία δεσμεύσεων και δικαιωμάτων.
- Την αληθοφάνεια των πράξεων.³⁰

4.5 Μεθοδολογία Εξωτερικού Ελέγχου

Στη μεθοδολογία του εξωτερικού ελέγχου ανήκουν ο οριζόντιος και ο προοδευτικός έλεγχος οι οποίοι επιδιώκουν να μαζέψουν δεδομένα, τα οποία βεβαιώνουν ότι όλες οι καταχωρήσεις που σχετίζονται με λογιστικά συμβάντα είναι ορθά και ακολουθούν τους νόμους που διέπουν τη λογιστική.

Αναλυτικότερα, ο εξωτερικός ελεγκτής διαλέγει ένα τυχαίο αριθμό παραστατικών εγγράφων μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου και συνεχίζει να εφαρμόζει την ίδια διαδικασία καταχωρήσεων με τον ίδιο τρόπο που είχε ενεργήσει ο λογιστής. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνει να σχηματίσει μια άποψη σχετικά με:

- Την ορθότητα των δικαιολογητικών και των παραστατικών.
- Την μετάδοση των δεδομένων που σχετίζονται με τη λογιστική στα ημερολόγια, στα γενικά και αναλυτικά καθολικά.
- Το φτιάξιμο των υπαρχόντων ισοζυγίων.

³⁰ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

- Τη δημιουργία των οικονομικών καταστάσεων με στόχο την νομιμότητα.

Επίσης υπάρχουν άλλοι δύο έλεγχοι οι οποίοι είναι ο κάθετος και ο αναδρομικός με σκοπό να μαζέψουν όλα τα απαραίτητα δεδομένα ότι οι λογαριασμοί αφορούν σε συναλλαγές. Πιο συγκεκριμένα ασκούν επιρροή με συνέπεια:

- Στην ορθότητα των ισοζυγίων.
- Στην περιεκτικότητα και ορθότητα των ενεργειών που γίνονται για την διεκπεραίωση της απογραφής.
- Στην ορθή μετάδοση πληροφοριών από τα ημερολόγια στα καθολικά.
- Στην ορθότητα των δικαιολογητικών στοιχείων που αναφορικά με τις καταχωρήσεις.

Τέλος, πέρα από τους προαναφερθείσες ελέγχους ο εξωτερικός ελεγκτής χρησιμοποιεί τρόπους κριτικής ανάλυσης των λογιστικών δεδομένων. Χρησιμοποιεί συγκρίσεις αναφορικά με τα λογιστικά δεδομένα καθώς επίσης χρησιμοποιεί αριθμοδείκτες.³¹

4.6 Χρησιμότητα Του Εξωτερικού Ελέγχου

Στη σύγχρονη πραγματικότητα το ύψος του κόστους του εξωτερικού ελέγχου είναι αρκετά υψηλό για την εταιρεία στην οποία διενεργείται ο έλεγχος. Πιο αναλυτικά πέρα από την πληρωμή που προσφέρεται στον εξωτερικό ελεγκτή, η εταιρεία οφείλει να πληρώσει και τους εργαζόμενους που ανήκουν στην ίδια οι οποίοι βοηθούν στην διεκπεραίωση του ελέγχου. Παρόλο που από το υψηλό κόστος επιβαρύνεται η ελεγχόμενη εταιρεία υπάρχουν και αρκετά οφέλη που της παρέχονται. Ορισμένα από τα οφέλη παρουσιάζονται παρακάτω:

- Επιτυγχάνεται καλύτερο και χρησιμότερο λογιστικό σύστημα και λειτουργία.
- Επιτυγχάνεται καλύτερη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου με περισσότερη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα διότι υπάρχει η εποπτεία και ο έλεγχος από τον εξωτερικό ελεγκτή.
- Νομιμοποιούνται οι υπάρχουσες λογιστικές καταστάσεις.
- Οι καταστάσεις και τα στοιχεία που δημοσιεύονται αποκτούν μεγαλύτερη αξιοπιστία και θεωρούνται περισσότερο πλήρης καθώς παρουσιάζονται με την ύπαρξη του πιστοποιητικού ελέγχου.

³¹ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

- Επιτυγχάνεται γρηγορότερη άσκηση φορολογικού ελέγχου λόγω του ότι νωρίτερα έχει διενεργηθεί έλεγχος από τον εξωτερικό ελεγκτή. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να υπάρξει μεγαλύτερη αξιοπιστία.
- Επιτυγχάνεται ευκολότερη και ασφαλέστερη άντληση κεφαλαίων διότι με τον εξωτερικό έλεγχο ο επενδυτής νιώθει μεγαλύτερη ασφάλεια.³²

4.7 Η Χρησιμότητα Και Η Αναγκαιότητα Των Εξωτερικών Ελέγχων Στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

4.7.1 Ύπαρξη ανάγκης ανακοίνωσης και γνωστοποίησης των χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Εδώ και 160 χρόνια οι εταιρείες έχουν παρουσιάσει μια ανάπτυξη από οντότητες που ανήκουν σε ιδιοκτήτες, οι οποίοι απασχολούν μέλη της οικογένειας. Αυτές οι οντότητες είναι τεράστιες πολυεθνικές εταιρείες που απασχολούν ένα τεράστιο αριθμό υπαλλήλων. Η διενεργηθείσα ανάπτυξη επιτεύχθηκε μέσω της διοχέτευσης οικονομικών πόρων από τους μικρούς επενδυτές, μέσω των χρηματοπιστωτικών αγορών και των πιστωτικών ιδρυμάτων στις αναπτυσσόμενες εταιρείες. Ταυτόχρονα με την επέκταση των εταιρειών και μετέπειτα την αύξηση του μεγέθους τους, η διοίκησή πηγαινει από τον ιδιοκτήτη των μετόχων σε μικρές ομάδες επαγγελματιών διαχειριστών.

Αναλυτικότερα, η ανάπτυξη της εταιρείας συνεπάγεται αυξανόμενη διαίρεση των ιδιοκτησιακών συμφερόντων και των λειτουργιών διαχείρισης για αυτό το λόγο κρίνεται απαραίτητη η γνωστοποίηση των χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

4.7.2 Ύπαρξη ανάγκης για έλεγχο των ανακοινώσεων

- Σύγκρουση συμφερόντων.
Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποδεικνύουν την οικονομική απόδοση, τη θέση και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης με την απαιτούμενη αξιοπιστία και σύμφωνα με τους κανόνες. Από την άλλη μεριά γίνεται αντιληπτό ότι οι διευθυντές μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο με σκοπό να παρουσιάζουν ευνοϊκά τη διαχείριση των υποθέσεων της εταιρείας. Αξίζει να τονιστεί ότι υπάρχει πιθανή σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των συντακτών και χρηστών των οικονομικών καταστάσεων.

³² Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

- Συνέπειες του σφάλματος

Οι μη αντικειμενικές, ορθές και αξιόπιστες πληροφορίες και δεδομένα οδηγούν σε λάθος αποφάσεις στα πρόσωπα που χειρίζονται τις οικονομικές καταστάσεις και προκαλούν επιβλαβή αποτελέσματα στα οικονομικά στοιχεία της εταιρείας.

- Μεγάλη απόσταση

Κύρια συνέπεια των νομικών, φυσικών και οικονομικών παραγόντων είναι ότι οι χρήστες των εξωτερικών οικονομικών καταστάσεων μιας εταιρείας δεν καταφέρνουν να επαληθεύσουν από μόνοι τους την αξιοπιστία και την ορθότητα των στοιχείων που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, υπάρχει πιθανότητα να απέχουν πολλά χιλιόμετρα από την εταιρεία, κατάσταση που δυσκολεύει την πρόσβαση σε αυτήν και ενδέχεται να μην είναι σε θέση να αντέξουν οικονομικά το χρόνο και τα έξοδα που θα συνεπάγονταν για τον έλεγχο των πληροφοριών προσωπικά, εάν είχαν το νόμιμο δικαίωμα να το πράξουν. Για το λόγο αυτό το αποτέλεσμα των νομικών, φυσικών και οικονομικών παραγόντων παρεμποδίζει τους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων να εξετάσουν προσεκτικά τις πληροφορίες που παρέχουν οι διευθυντές της εταιρείας και έτσι διορίζουν ανεξάρτητο μέρος για να εκτιμήσει την αξιοπιστία των πληροφοριών για λογαριασμό τους.

- Πολυπλοκότητα

Με την ανάπτυξη και επέκταση των εταιρειών μεγαλώνει το μέγεθός τους και στη συνέχεια ο όγκος των συναλλαγών που διενεργούνται. Ακόμη σημαντικό είναι ότι τα τελευταία έτη, οι οικονομικές συναλλαγές και τα λογιστικά συστήματα που αναλαμβάνουν την επεξεργασία τους, έχουν γίνει πολύ περίπλοκα. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι η συχνή διάπραξη λαθών και σφαλμάτων στα λογιστικά δεδομένα και τις οικονομικές καταστάσεις που προκύπτουν. Αυτή η συνεχώς αυξανόμενη πολυπλοκότητα των συναλλαγών, των λογιστικών συστημάτων και των οικονομικών καταστάσεων επηρεάζει τους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων καθώς καθιστά δυσκολότερο το έργο τους αλλά και περισσότερο πολύπλοκη την αξιολόγηση της ποιότητας των πληροφοριών που απαιτούνται για προσωπική χρήση. Έτσι καθίσταται απαραίτητη η ανάγκη ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων από εξωτερικό ελεγκτή ο οποίος διαθέτει τις απαραίτητες ικανότητες

και εμπειρογνωμοσύνη για να κατανοήσει τις συναλλαγές της οικονομικής οντότητας με τις συναλλαγές της και το λογιστικό της σύστημα.³³

4.8 Μέθοδοι Διενέργειας Εξωτερικού Ελέγχου

Έλεγχος βάσει δειγματοληψίας:

Ένα βασικό σημείο το οποίο αξίζει να σημειωθεί είναι η δυσκολία να διενεργηθεί λεπτομερής έλεγχος σε όλη την έκταση της λογιστικοδιαχειριστικής εργασίας, διότι θα ήταν μια πολύ χρονοβόρα, πολύπλοκη αλλά και δαπανηρή εργασία λόγω του ότι θα χρειαζόταν η εργασία ενός μεγάλου αριθμού λογιστών για πολλούς μήνες. Στους ελέγχους που γίνονται σήμερα εφαρμόζεται η δειγματοληψία, η οποία διακρίνεται σε δύο μορφές:

- Οριζόντιος Έλεγχος.

Η αρχή του οριζόντιου ελέγχου είναι από τα δικαιολογητικά και το τέλος του στα κονδύλια. Πιο συγκεκριμένα είναι ένας λεπτομερής και αναλυτικός έλεγχος στα λογιστικά στοιχεία που υφίστανται σε μια συγκεκριμένη διαχειριστική περίοδο. Δηλαδή ασκεί αναλυτικό και πλήρη έλεγχο στην λογιστική εργασία και στα δικαιολογητικά που αφορούν τις διαχειριστικές πράξεις αλλά τις λογιστικές καταχωρίσεις την περίοδο που ασκείται ο έλεγχος. Απώτερος στόχος του συγκεκριμένου ελέγχου είναι η αναλυτική και περιεκτική ενημέρωση των ελεγκτών σχετικά με την οργάνωση και διεκπεραίωση των εργασιών της επιχειρήσεως.

- Κάθετος Έλεγχος.

Στον κάθετο έλεγχο ισχύει το αντίθετο από τον οριζόντιο έλεγχο. Δηλαδή η αρχή του βρίσκεται στα κονδύλια του ισολογισμού και το τέλος του στα δικαιολογητικά. Θεωρείται κύριο σημείο για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Τέλος, σημαντικό είναι να τονιστεί ο κάθετος έλεγχος δεν επιτρέπεται να παραλείπεται αλλά και ότι ο οριζόντιος έλεγχος θεωρείται συμπληρωματικός του κάθετου.

Μετά τον οριζόντιο και κάθετο έλεγχο απαιτείται η ύπαρξη συγκεντρωτικών επαληθεύσεων και συμφωνιών. Αυτά τα δύο αποτελούν συμπληρωματικά σημεία του δειγματικού ελέγχου διότι βελτιώνει το ποσοστό του.³⁴

³³ Porter, B. and Simon, J. and Hatherly, D. (2003), Principles Of External Auditing, John Wiley & Sons, Chichester

4.9 Εξωτερικός Ελεγκτής

Ο εξωτερικός ελεγκτής είναι ένα ανεξάρτητο όργανο το οποίο ασκεί έλεγχο σε μια εταιρεία και το οποίο δεν επηρεάζεται με κανένα τρόπο από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα διότι δεν ανήκει στο προσωπικό της επιχείρησης. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό που χαρακτηρίζει τον εξωτερικό ελεγκτή είναι ότι δεν περιορίζεται από δεσμεύσεις που να σχετίζονται με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα και αυτό είναι ένα σημαντικό στοιχείο διότι εξασφαλίζεται μια αξιοκρατική και ουδέτερη ελεγκτική διαδικασία.

Ο ανεπηρέαστος από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα έλεγχος εξασφαλίζει ένα φερέγγυο και αντικειμενικό αποτέλεσμα. Ένα ιδιαίτερα σημαντικό σημείο το οποίο οφείλει να τονιστεί είναι ότι ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να διαθέτει όλα τα απαραίτητα προσόντα, επιστημονικές γνώσεις καθώς επίσης να διαθέτει και την απαιτούμενη επαγγελματική εμπειρία αποσκοπώντας σε αξιόπιστα πορίσματα. Πιο συγκεκριμένα έναν εξωτερικό ελεγκτή οφείλει να τον χαρακτηρίζει το ήθος του, η αντικειμενικότητά του, η εχεμύθεια αλλά και η ικανότητα ταχύτατης λήψης αποφάσεων.

Αναλυτικότερα ο εξωτερικός ελεγκτής αποσκοπεί στο να διερευνήσει, να εντοπίσει, να χρησιμοποιήσει και να ελέγξει όλα τα δεδομένα και τις καταστάσεις που θα τον βοηθήσουν να διαμορφώσει τη γνώμη του σχετικά με την αντικειμενικότητα των λογιστικών καταστάσεων.

Πιο συγκεκριμένα απώτερος σκοπός του εξωτερικού ελέγχου είναι η έρευνα και η αξιολόγηση εάν οι αποφάσεις και οι ενέργειες της διοίκησης είναι αντικειμενικές, αξιόπιστες, νόμιμες και αν ακολουθούν οι απαραίτητες λογιστικές πληροφορίες και στοιχεία. Για να καταφέρει ο εξωτερικός ελεγκτής να υλοποιήσει το παραπάνω χρησιμοποιεί συγκεκριμένες ελεγκτικές διαδικασίες.

Έπειτα από τη διενέργεια του ελέγχου το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο καταγράφει τη γνώμη του αναφορικά με την αντικειμενικότητα και την ορθότητα των χρηματοοικονομικών και λογιστικών καταστάσεων και στοιχείων πρώτον στην έκθεση ελέγχου και δεύτερον στο πιστοποιητικό ελέγχου.³⁵

4.10 Ο Ρόλος Του Εξωτερικού Ελεγκτή

³⁴ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

³⁵ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κάθε εταιρεία κατά την διενέργεια των διάφορων διαδικασιών και εργασιών οφείλει να προσέχει ορισμένα σημεία και ταυτόχρονα να εστιάζει στις απαραίτητες υποχρεώσεις ως προς άλλα πρόσωπα εκτός της επιχείρησης τα οποία όμως επηρεάζονται από αυτήν. Τέτοια άτομα μπορεί να είναι οι μέτοχοι ή το καταναλωτικό κοινό. Ακόμη είναι απαραίτητο οι άμεσα ενδιαφερόμενοι με την επιχείρηση να προσπαθούν να αποκτήσουν γρήγορη αλλά και αξιόπιστη πληροφόρηση σχετικά με τις διαδικασίες που εκτελούνται καθώς και τα μελλοντικά σχέδια τους. Επίσης τα τρίτα πρόσωπα που σχετίζονται με την επιχείρηση θέλουν να νιώθουν διαβεβαίωση ότι θα ικανοποιηθούν οι προσδοκίες τους.

Πιο συγκεκριμένα τα τρίτα πρόσωπα με την ύπαρξη των εκθέσεων αλλά και του απολογισμού καταφέρνουν να αποκτήσουν τις αναγκαίες πληροφορίες μέσω της δημοσίευσής τους. Αναλυτικότερα αυτές είναι οι λογιστικές και χρηματοοικονομικές καταστάσεις οι οποίες περιλαμβάνουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες. Με απώτερο σκοπό οι πληροφορίες και τα στοιχεία που παρέχονται από αυτές τις καταστάσεις να είναι αξιόπιστες και αντικειμενικές σημαντικό ρόλο λαμβάνει ο εξωτερικός ελεγκτής, ο οποίος καταθέτει την άποψή του κατά πόσο αυτές οι καταστάσεις είναι όντως ορθές, κατά πόσο τα άτομα που στελεχώνουν την διοίκηση συμπεριφέρονται αντικειμενικά και προσφέρουν αληθή στοιχεία και πληροφόρηση.

Για να γίνει περισσότερο κατανοητό είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η αξιολόγηση της γνώμης της διοίκησης αναφορικά με την ορθότητα και την αληθοφάνεια θεωρείται σημαντική διότι βοηθάει προσφέροντας ουσιαστική προστασία στους παρακάτω:

- Πρώτον σε ολόκληρη την πολιτεία και κοινωνία μέσω της γνωστοποίησης παράνομων πράξεων και καταστάσεων.
- Δεύτερον στο δημόσιο και τις δημόσιες υπηρεσίες καθώς με αυτόν τον τρόπο βοηθάει στον εντοπισμό λογιστικών και φορολογικών παραβάσεων εις βάρος του κράτους.
- Τρίτον των εργαζομένων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας για κάποια δικαιώματα τους τα οποία μπορεί να παραλείπονται.
- Τέταρτον των ατόμων που κατέχουν μετοχικό κεφάλαιο ή ατόμων που δανείστηκαν από αυτήν ή αποτελούν την εταιρεία που την προμηθεύει αποσκοπώντας στην αποφυγή στοιχείων που διαφοροποιούν την πραγματικότητα.
- Πέμπτον των ατόμων που ενδιαφέρονται να επενδύσουν σε κάποια μελλοντική στιγμή στους οποίους γνωστοποιεί πληροφορίες οι οποίες διαφορετικά θα ήταν αποκρυμμένες ή ακόμη και αλλοιωμένες.

Από την άλλη μεριά μέσα από την γνωστοποίηση του πιστοποιητικού του ελέγχου και τις διάφορες σημαντικές πληροφορίες και στοιχεία που προέρχονται από τον εξωτερικό ελεγκτή προσφέρεται στις ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες:

- Πρώτον διεύρυνση και βελτίωση της εταιρείας σε σχέση με διάφορους άλλους οργανισμούς.
- Δεύτερον καλύτερη χρησιμοποίηση των χρηματικών πόρων.
- Τρίτον εντοπισμός δυνατοτήτων για επενδυτικά σχέδια αλλά και επιτυχία οικονομικής ανάπτυξης και διεύρυνσης. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω του κτίσιμου εμπιστοσύνης με τους υπάρχοντες και τους μελλοντικούς επενδυτές.
- Τέταρτον βελτίωση και διεύρυνση των οικονομικών μονάδων που είναι αποδοτικότερες και αποτελεσματικότερες.
- Πέμπτον ανάπτυξη της κυκλοφορίας των υλικών και άυλων προϊόντων που διαθέτουν στην αγορά οι εταιρείες.

Στις μέρες μας ο ρόλος και η ύπαρξη του ελεγκτή είναι περισσότερο σημαντικά καθώς δεν υπάρχουν περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων ανάμεσα σε διαφορετικές χώρες. Πιο συγκεκριμένα δίνοντας οι εξωτερικοί ελεγκτές θετικά πορίσματα βοηθούν τις επιχειρήσεις να κατορθώσουν να διευρύνουν τις δραστηριότητές τους τόσο εγχώρια όσο και στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με αυτά που προαναφέρθηκαν γίνεται κατανοητή η σημαντική συμβολή του εξωτερικού ελεγκτή καθώς επίσης και ότι ο εξωτερικός ελεγκτής κατέχει μια υπεύθυνη θέση και πρέπει να έχει όλα τα προαπαιτούμενα προσόντα και συμπεριφορά σύμφωνα με τον κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας.³⁶

Οι αρμοδιότητες τους είναι ιδιαίτερα σημαντικές για να προστατευτούν οι μέτοχοι και γενικά η κοινωνία. Απώτερος σκοπός του ελεγκτή είναι να προστατεύσει και να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Ακόμη αρμοδιότητα του εξωτερικού ελεγκτή αποτελεί η διενέργεια ενός λογιστικοδιαχειριστικού ελέγχου ενώ ταυτόχρονα δεν αποτελεί προσωπικό της συγκεκριμένης επιχείρησης που διενεργεί έλεγχο.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα στάδια του εξωτερικού ελέγχου:

- Στο πρώτο στάδιο ανήκει η άσκηση ελέγχου δειγματοληψίας όσων αφορά τα βιβλία και τα διάφορα δεδομένα της επιχείρησης. Σκοπός αυτού του σταδίου είναι ελεγχθεί το χρησιμοποιούμενο λογιστικό σύστημα.

³⁶ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

- Στο δεύτερο στάδιο πραγματοποιείται έλεγχος σχετικά με τις υπηρεσίες του εσωτερικού ελεγκτή. Σκοπός αυτού του σταδίου είναι να ελεγχθεί η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται και κατά πόσο είναι οι απαιτούμενες ώστε να πραγματοποιηθούν οι σκοποί της επιχείρησης και να προφυλαχθεί η περιουσία της.
- Στο τρίτο στάδιο πραγματοποιείται σύγκριση σε σχέση με παλαιότερες λογιστικές χρήσεις και δεδομένα ώστε να διερευνήσει τις αλλαγές που έχουν επέλθει.

Σύμφωνα με την Νο 8 οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σημαντικά σημεία που οφείλουν να χαρακτηρίζουν ένα ορκωτό ελεγκτή είναι η δικαιοσύνη, η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα επαγγελματικά πρότυπα, η ύπαρξη ανεξαρτησίας και ακεραιότητας κατά την ελεγκτική διαδικασία με σκοπό οι αποφάσεις να είναι αντικειμενικές και τέλος η ύπαρξη επιστημονικής κατάρτισης και προσόντων.

Επίσης στα βασικά καθήκοντα του εξωτερικού ελεγκτή εμπεριέχονται πρώτον ο έλεγχος εάν οι διάφορες διαδικασίες εκτελέστηκαν και διενεργήθηκαν σύμφωνα με τα απαιτούμενα ελεγκτικά πρότυπα και κανονισμούς και τις αντίστοιχες νομοθεσίες. Δεύτερον, να ελέγξει εάν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις δηλώνουν και εμφανίζουν τα πραγματικά στοιχεία και δεδομένα της εταιρείας ή εάν έχουν υποστεί ωραιοποίηση.

Ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει στον πιστοποιητικό ελέγχου να δηλώσει και να υποστηρίξει την άποψη του σχετικά με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις έπειτα από τους ελέγχους που έχει διενεργήσει. Παρακάτω παρουσιάζονται τα πορίσματα που μπορεί να εκφραστούν στον πιστοποιητικό ελέγχου:

- Πρώτον είναι η πιστοποίηση χωρίς επιφύλαξη. Αυτή η περίπτωση δηλώνει ότι ο εξωτερικός ελεγκτής έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι ορθές και δηλώνουν την υπάρχουσα κατάσταση που επικρατεί στην επιχείρηση. Ακόμη έχουν διενεργηθεί σύμφωνα με τους βασικούς και σημαντικούς λογιστικούς κανόνες και νομοθεσίες.
- Δεύτερον είναι η πιστοποίηση με επιφύλαξη. Η συγκεκριμένη περίπτωση ισχύει όταν ο ελεγκτής έρχεται αντίθετος με ορισμένους λογαριασμούς, οι οποίοι όμως δεν επηρεάζουν ουσιωδώς την εικόνα που παρουσιάζει η επιχείρηση. Επίσης απαραίτητο θεωρείται να δηλώνει ο ελεγκτής τις διαφωνίες του αλλά και γιατί οδηγήθηκε στην συγκεκριμένη αμφιβολία.
- Τρίτον είναι η αρνητική πιστοποίηση. Και στη συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχουν διαφωνίες και διαφορές οι οποίες όμως θεωρούνται ζωτικής σημασίας καθώς ο ελεγκτής διαφωνεί με τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας. Επίσης και σε αυτή

την περίπτωση απαραίτητο κρίνεται να δηλώνει ο ελεγκτής τις διαφωνίες του αλλά και γιατί οδηγήθηκε στην συγκεκριμένη αμφιβολία.

- Τέταρτον είναι η άρνηση γνώμης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ελεγκτής δεν μπορεί να δηλώσει την άποψη του σχετικά με τις λογιστικές καταστάσεις διότι υπάρχουν πολύ σημαντικές διαφωνίες. Τέλος οφείλει να σημειώνει και να τονίζει τους λόγους που τον οδήγησαν στην άρνηση έκφρασης γνώμης.

Σημαντικό είναι να τονίσουμε ότι ο εξωτερικός ελεγκτής είναι απαραίτητο να γνωστοποιήσει διαβεβαιώσεις αναφορικά με τα ακόλουθα θέματα:

- Σε ποιο βαθμό του δόθηκαν όλα τα απαραίτητα στοιχεία και δεδομένα που χρειαζόταν με σκοπό να φέρει εις πέρα με ορθό τρόπο τη δουλειά που του ανατέθηκε.
- Σε ποιο βαθμό του δόθηκε πληροφόρηση σχετικά με τον απολογισμό των άλλων καταστημάτων της επιχείρησης.
- Στην περίπτωση που η εταιρεία είναι βιομηχανία αν υπάρχει λογαριασμός που αναφέρεται στο κόστος παραγωγής.
- Αν έχει μεταβληθεί ο τρόπος με τον οποίο διενεργείται η απογραφή σχετικά με παλαιότερες χρονιές.
- Σε ποιο βαθμό έγινε έλεγχος των στοιχείων που περιλαμβάνονται στο προσάρτημα.³⁷

4.11 Δικαιώματα Και Υποχρεώσεις Του Εξωτερικού Ελεγκτή

Οι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές έχουν ως κύριο και βασικό δικαίωμα να ενημερωθούν για όλα τα βιβλία, στοιχεία και έγγραφα που σχετίζονται με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα. Ακόμα σε περίπτωση που κάποιος εργαζόμενος της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας αρνηθεί να δώσει οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχείο στον ορκωτό ελεγκτή λογιστή λαμβάνει τιμωρία με χρηματικό πρόστιμο. Από αυτό γίνεται φανερό η σημαντικότητα του έργου του ορκωτού ελεγκτή λογιστή.

Επίσης σημαντικό είναι να παρουσιαστεί ότι αναπόσπαστο δικαίωμα του ορκωτού ελεγκτή λογιστή είναι να γνωστοποιείται σε αυτούς η σχετική αλληλογραφία και τα διάφορα πρακτικά που γράφτηκαν σε συμβούλια και επιτροπές.

³⁷ Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

Από την άλλη μεριά οι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές φέρουν και κάποιες ευθύνες και υποχρεώσεις οι οποίες κάνουν το έργο του περισσότερο περίπλοκο, γι αυτό οφείλουν να είναι προσεκτικοί και προσηλωμένοι στο έργο τους. Για οποιεσδήποτε παραβάσεις από την μεριά του ορκωτού ελεγκτή λογιστή οφείλουν να δώσουν αποζημιώσεις στα άτομα τα οποία αδικήθηκαν και πιο συγκεκριμένα στην εταιρεία. Ακόμη οι ελεγκτές οφείλουν να λειτουργούν με πλήρη εχεμύθεια .³⁸

4.12 Καθήκοντα Και Υποχρεώσεις Του Ελεγκτή

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένες σημαντικές υποχρεώσεις που διέπουν τους εξωτερικούς ελεγκτές:

- Διενέργεια του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ταυτόχρονα έλεγχος της ορθότητας των στοιχείων που περιλαμβάνονται στα λογιστικά βιβλία και των εγγραφών και κατά συνέπεια τις λογιστικοδιαχειριστικές διαδικασίες της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας. Αυτή η διαδικασία απαιτείται με σκοπό να προκύψει ένας σωστός ισολογισμός.
- Αναφορά στη διοίκηση των απαραίτητων στοιχείων προς αποφυγή των ζημιών.
- Δήλωση στο απαιτούμενο Υπουργείο του Κράτους οποιονδήποτε παράνομον πράξεων ή ενεργειών που έχει αντιληφθεί.
- Συμμετοχή στη συνέλευση που διενεργούν οι μέτοχοι της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας και αναφορά των πληροφοριών και στοιχείων που θεωρούνται απαραίτητα όσον αφορά τον έλεγχο που έχει διεξαχθεί.
- Απαιτείται η ύπαρξη τυπικότητας κατά τη διενέργεια του ελέγχου αλλά και εμπιστευτικότητας με σκοπό να μην φανερώνονται και μαθεύονται στοιχεία που γίνονται αντιληπτά κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου.
- Αναφορά με την δέουσα υπευθυνότητα της κάθε δυσκολίας που αντιμετωπίζουν κατά την διαδικασία ελέγχου.
- Λειτουργία σύμφωνα με τους κανονισμούς , τις αρχές και τα πρότυπα που διαμορφώνονται από το ελεγκτικό επάγγελμα.
- Απαιτείται να κρίνει κατά πόσο υπάρχουν αποδοτικά και χρήσιμα συστήματα λογιστικής αλλά και εσωτερικού ελέγχου.

³⁸ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

- Οι ενέργειες του και ο τρόπος συμπεριφοράς του να είναι αντίστοιχος με το κύρος του επαγγέλματός του.

Από την άλλη μεριά ο εξωτερικός ελεγκτής έχει σημαντικές υποχρεώσεις ως προς Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Μερικές από αυτές παρουσιάζονται παρακάτω:

- Δεν πρέπει να ξεπερνά το νόμιμη ετήσια απασχόληση που ορίζει το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.
- Έγκαιρη ενημέρωση στο Σωματείο σχετικά με άρνηση άσκησης ελέγχου σε κάποια επιχείρηση.
- Δημοσιοποίηση των λογιστικών καταστάσεων και του πιστοποιητικού ελέγχου που έχει δημιουργήσει.
- Ανάλυση του ωραρίου εργασίας του εξωτερικού ελεγκτή αλλά και του προσωπικού που τον βοηθούσε στην διεκπεραίωση του ελέγχου.³⁹

4.13 Προσόντα Του Ελεγκτή

Τα προσόντα που οφείλει να έχει ένας ελεγκτής πρέπει να συμβαδίζουν σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Οδηγίες που ορίζονται από τα συμβούλιά της. Πιο συγκεκριμένα ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να έχει την κατάλληλη μόρφωση και γνώσεις οι οποίες προέρχονται από τις σπουδές του αλλά και τα σεμινάρια τα οποία έχει παρακολουθήσει επιδιώκοντας να μορφώνεται και να ενημερώνεται συνεχώς.

Επίσης απαραίτητο προσόν θεωρείται ο εξωτερικός ελεγκτής να μπορεί να κάνει πράξη και να πραγματοποιεί όλες τις γνώσεις που κατέχει. Ένα ακόμη σημαντικό προσόν είναι η συμπεριφορά του να συμβαδίζει με τους κανόνες που διέπει η ηθική της κοινωνίας αλλά και του αντίστοιχου επαγγέλματος.

Ακόμα για να μπορέσει κάποιος να ασκήσει εξωτερικό έλεγχο πρέπει να ανήκει στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Το χαμηλότερο επίπεδο ενός ατόμου που διενεργεί ελεγκτική εργασία είναι να ξεκινήσει ως ασκούμενος αποκτώντας με το πέρασμα του χρόνου την απαραίτητη πείρα και επαγγελματική εμπειρία.

Επίσης απαραίτητο για να μπορέσει ένα πρόσωπο να γίνει μέλος στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών είναι να :

³⁹ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

- Είναι μόνιμος κάτοικος της Ελλάδος, να είναι Έλληνας ή ακόμη να έχει υπηκοότητα από άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Να είναι απόφοιτος οικονομικής σχολής κάποιου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος ή κάποιας σχολής που σχετίζεται με εμπορικό ή βιομηχανικό κλάδο.
- Αν είναι άντρας να έχει τελειώσει τη στρατιωτική του θητεία.
- Να διακρίνεται για τις ηθικές του αξίες και για την αντικειμενικότητά του.⁴⁰

4.14 Εξωτερικός Ελεγκτής ως Σύμβουλος Της Επιχείρησης

Ο εξωτερικός ελεγκτής και όπως διαφορετικά ονομάζεται ορκωτός ελεγκτής στην Ελλάδα παίρνει την αρμοδιότητα και τα καθήκοντα του συμβούλου της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα οφείλει να διαθέτει άριστες επιστημονικές γνώσεις, επαγγελματική εμπειρία αλλά και πείρα στις εταιρίες με τις οποίες συνεργάζεται με σκοπό να αντιμετωπίσει τα διάφορα περίπλοκα ζητήματα που προκύπτουν αλλά και για την κατάρτιση αξιόπιστων και αντικειμενικών οικονομικών καταστάσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι συγκεκριμένες παροχές του ορκωτού ελεγκτή δεν θέτουν σε κίνδυνο την αξιοπιστη και αντικειμενική άποψη και εργασία του.⁴¹

4.15 Διάκριση Των Ευθυνών των Ελεγκτών

Οι ευθύνες που διέπουν τον ορκωτό ελεγκτή διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες.

Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στην Αστική Ευθύνη. Η συγκεκριμένη ευθύνη θεωρείται ατομική ακόμη και στην περίπτωση που τον έλεγχο τον διενεργούν πάνω από 2 εξωτερικοί ελεγκτές. Πιο συγκεκριμένα η ευθύνη επιβαρύνει τον ελεγκτή όταν προέρχεται από λάθος εκτέλεση καθηκόντων και ζημία καθώς επίσης πραγματοποιείται μέσω αποζημίωσης σε κάποιο πρόσωπο σε περίπτωση που του έχει προκαλέσει κάποια αρνητική επίδραση και τον έχει ζημιώσει. Ακόμη η ευθύνη θεωρείται δικαιοπρακτική αναφορικά με τη σχέση που δημιουργείται με την εταιρεία. Επίσης ο ελεγκτής επιβαρύνεται όταν διενεργεί μια δόλια κατάσταση ή συμπεριφέρεται με αμέλεια. Τέλος, η ευθύνη που χαρακτηρίζει τους ορκωτούς ελεγκτές δεν υπάρχει περίπτωση να αποφευχθεί και να αλλάξει.

⁴⁰ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

⁴¹ Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα

Η δεύτερη ευθύνη αναφέρεται στην Ποινική Ευθύνη. Η ευθύνη αυτή αναφέρεται στην παράνομη εκτέλεση των καθηκόντων από μέρους του ελεγκτή μέσω λανθασμένων ετήσιων καταστάσεων λογιστικής, εμπιστευτικότητας και αναφορά δυσκολίας και εμπόδιου διορισμού με την αρμοδιότητα του ελεγκτή.

Η τρίτη ευθύνη είναι η Πειθαρχική Ευθύνη. Αφορά την ευθύνη που έχει ένα πρόσωπο εξαιτίας μη τήρησης ενός πειθαρχικού κανόνα σύμφωνα με το οποίο λειτουργεί το επάγγελμά του. Πιο συγκεκριμένα, η ευθύνη αυτή αναφέρεται στη διενέργεια πλημμελώς των υποχρεώσεων του, στην μη ορθή διαχείριση των καταστάσεων όπως για παράδειγμα η διαδικασία καθορισμού της ελεγκτικής αμοιβής και η διαπραγμάτευσή της και τέλος η μη τήρηση των κανονισμών και των προτύπων σχετικά με τους Κανόνες Δεοντολογίας και τις υφιστάμενες υποχρεώσεις. Σε περίπτωση ύπαρξης πειθαρχικού λάθους ο ελεγκτής καταλήγει και απολογείται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.⁴²

4.16 Ηθικά Διλήμματα Και Λήψη Αποφάσεων

Οι πράξεις και οι σκέψεις του ελεγκτή μπορεί να επηρεάζονται από βασικούς κανονισμούς όσων αφορά ποια πράξη είναι σωστή ή εσφαλμένη. Οι άνθρωποι λειτουργούν σύμφωνα με ένα σύνολο από κανόνες και αξίες, το οποίο ονομάζεται σύστημα ηθικών αξιών όπως για παράδειγμα να συμπεριφέρονται στον συνάνθρωπό τους με τρόπο αντικειμενικό, ακέραιο και ειλικρινή.

Σημαντικό είναι να τονιστεί ότι ο άνθρωπος κατά τη διάρκεια της ζωής του έρχεται αντιμέτωπος με διάφορα θέματα που άλλες φορές λύνονται γρήγορα και εύκολα και άλλες φορές θέλουν περισσότερη προσπάθεια και επιμονή λόγω δυσκολίας καθώς επίσης κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων έρχεται αντιμέτωπος με σημαντικά διλήμματα ηθικής.⁴³

4.17 Βασικές Αρχές Δεοντολογίας Του Κώδικα Της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών

Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά οι βασικότερες αρχές του κώδικα δεοντολογίας σύμφωνα με την Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών:

⁴² Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

⁴³ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

- **Ακεραιότητα.**
Σύμφωνα με τον κώδικα διεθνούς ομοσπονδίας λογιστών, ο λογιστής οφείλει να ενεργεί με ακεραιότητα, εντιμότητα κατά την άσκηση και διεκπεραίωση των επαγγελματικών του υπηρεσιών. Κατά την παροχή των ελεγκτικών υπηρεσιών οφείλει ευθύς και να συμπεριφέρεται με ειλικρίνεια.
- **Αντικειμενικότητα.**
Μια ακόμη βασική αρχή δεοντολογίας είναι ο λογιστής να ασκεί τα καθήκοντά του με αντικειμενικό τρόπο, να ενεργεί αμερόληπτα χωρίς να επηρεάζεται από διάφορα συμφέροντα τα οποία θα του επηρεάσουν την επαγγελματική του κρίση.
- **Επαγγελματική Ικανότητα και Επιμέλεια.**
Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή δεοντολογίας του κώδικα οι υπηρεσίες που προσφέρει ο λογιστής οφείλουν να διέπονται από επαγγελματική ικανότητα. Δηλαδή ο λογιστής οφείλει να διαθέτει όλα τα απαιτούμενα προσόντα και γνώσεις και ταυτόχρονα να καταφέρει να τα διατηρήσει με το πέρασμα του χρόνου ώστε να φέρει εις πέρας την εργασία του και προσφέρει τις αποδοτικότερες και αποτελεσματικότερες εργασίες στον πελάτη του.
- **Εχεμύθεια και εμπιστευτικότητα.**
Σημαντική αρχή αποτελεί η συγκεκριμένη κατά την οποία ο λογιστής οφείλει να είναι εχέμυθος και να μην αποκαλύπτει σε τρίτους πληροφορίες και στοιχεία κατά τη διάρκεια του ελέγχου, με εξαίρεση μόνο την περίπτωση που είναι υποχρεωμένος να το κάνει. Τέλος, απαγορεύεται να χρησιμοποιήσει αυτές τις εμπιστευτικές πληροφορίες για τα προσωπικά του συμφέροντα.
- **Επαγγελματική Συμπεριφορά.**
Ο λογιστής οφείλει να εργάζεται και να συμπεριφέρεται σύμφωνα με τους κανονισμούς του επαγγέλματος τους με σκοπό να μην δημιουργούνται αρνητικές εντυπώσεις για το λογιστικό επάγγελμα. Ακόμη, σημαντικό είναι να εκτελεί τα καθήκοντα του δίχως να συγκρίνει και να ασκεί κριτική για την εργασία και τα έργα των συναδέλφων του λογιστών. Σε περίπτωση που δεν εφαρμόζει τους κανονισμούς οδηγείται στην αρνητική επίδραση της επαγγελματικής του φήμης.⁴⁴

⁴⁴ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

4.18 Απειλές Κατά Των Αρχών Του Κώδικα Δεοντολογίας Της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών

- Πρώτη σημαντική απειλή θεωρούνται τα διαφορετικά συμφέροντα των ατόμων είτε αυτά είναι οικονομικά είτε ανήκουν σε άλλη κατηγορία και συνήθως αφορούν κοντινά πρόσωπα ή συγγενείς του επαγγελματία λογιστή.
- Δεύτερη απειλή θεωρείται η δημιουργία κοντινών σχέσεων από τη μεριά των λογιστών με άλλα πρόσωπα, κατάσταση που δημιουργεί ευνοϊκές καταστάσεις προς αυτούς τους ανθρώπους και τα συμφέροντά τους.
- Τρίτη απειλή εμφανίζεται όταν ο λογιστής χρειαστεί να κρίνει και να εξετάσει μια απόφαση που έλαβε ο ίδιος.
- Τέταρτη απειλή δημιουργείται όταν ο επαγγελματίας λογιστής είναι φανατικά υπέρ μιας άποψης ή θέματος και για αυτό το λόγο μπορεί να ενεργεί με υποκειμενικότητα.⁴⁵

4.19 Μέτρα Προστασίας Από Τις Απειλές Που Δέχονται Οι Αρχές Του Κώδικα Δεοντολογίας

Για μπορέσουν να προστατευτούν οι αρχές του κώδικα δεοντολογίας είναι σημαντικό ο λογιστής να διαθέτει το απαιτούμενο επίπεδο μόρφωσης, την επαγγελματική κατάρτιση αλλά και πείρα πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο εργασίας. Επίσης η εφαρμογή των κανόνων και προτύπων εργασίας σχετικά με τη λογιστική εργασία, η διενέργεια εποπτείας από έμπειρα άτομα αλλά και η ύπαρξη σε μια εταιρεία εσωτερικών δικλίδων θεωρούνται σημαντικά μέτρα προστασίας.⁴⁶

4.20 Ανεξαρτησία Του Ελεγκτή

Η έννοια της ανεξαρτησίας είναι ιδιαίτερα σημαντική σε όλα τα επαγγέλματα και ιδίως σε αυτό του ορκωτού ελεγκτή και των λογιστών. Ως ανεξαρτησία θεωρείται η διαδικασία κατά την οποία ο ελεγκτής δεν επηρεάζεται από οικονομικές σχέσεις ή δεν λαμβάνει υπόψη

⁴⁵ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

⁴⁶ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

οποιαδήποτε άλλη σχέση έχει δημιουργηθεί με τον πελάτη στον οποίο διενεργεί έλεγχο. Είναι σημαντικό και απαραίτητο οι ελεγκτές να μπορούν να αναγνωρίζουν, αξιολογούν και αποφεύγουν τους κινδύνους που μπορεί να επηρεάσουν την ανεξαρτησία τους.

Επίσης η ανεξαρτησία διαχωρίζεται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο είναι η ανεξαρτησία που παρουσιάζει ο ελεγκτής στη γνώμη και το δεύτερο η ανεξαρτησία στην εμφάνιση. Αναλυτικότερα, η ανεξαρτησία στη γνώμη αναφέρεται στην ικανότητα του ελεγκτή παραβλέψει τους κινδύνους και να καταφέρνει να μην επηρεαστεί από διάφορους κινδύνους και καταστάσεις. Πιο συγκεκριμένα ο ελεγκτής ενεργεί με επαγγελματικό σκεπτικισμό σύμφωνα με τον οποίο οφείλει να λαμβάνει αποφάσεις αλλά και να ελέγχει κατά πόσο τα ελεγκτικά τεκμήρια είναι αξιόπιστα και αξιόλογα.

Από την άλλη μεριά η ανεξαρτησία στην εμφάνιση αναφέρεται στην άρνηση του ελεγκτή να λάβει μέρος σε παράνομες δραστηριότητες ως προς το ελεγκτικό του έργο, αποσκοπώντας να μην ειπωθεί από τρίτο πρόσωπο που είναι γνώστης του ελεγκτικού έργου ότι ο ελεγκτής εργάστηκε χωρίς να επικεντρωθεί σε ακέραιες και αντικειμενικές διαδικασίες και αποφάσεις.

Τέλος είναι σημαντικό η ανεξαρτησία που παρουσιάζει ο ελεγκτής στη γνώμη και η ανεξαρτησία στην εμφάνιση να μπορούν να συνδυαστούν και να εφαρμόζονται ταυτόχρονα.

47

Σύμφωνα με τους κανονισμούς της ελεγκτικής ο κάθε εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να είναι ανεξάρτητος, να λέει πάντα την αλήθεια χωρίς δισταγμό, να αποφεύγει να είναι προκατειλημμένος με κάποια γεγονότα και γενικότερα να ακολουθεί ανελλιπώς τον Κώδικα Δεοντολογίας των ορκωτών ελεγκτών. Η ανεξαρτησία πολλές φορές επιτυγχάνεται μέσω της:

- Ανάδειξης και διορισμού του ελεγκτή που θα διενεργήσει τον έλεγχο από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.
- Της ανάθεσης οποιασδήποτε αρμοδιότητας και ελέγχου από την ίδια την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.
- Την αμοιβή του ελεγκτή που εκτελεί τον εξωτερικό έλεγχο.

Η ανεξαρτησία του ελεγκτή μπορεί να προστατευτεί και να οριοθετηθεί μέσω του συνόλου των κανόνων δεοντολογίας που παρέχονται από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να τηρούνται τα παρακάτω σημεία:

⁴⁷ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

- Οι ελεγκτικές διαδικασίες και έλεγχοι να διενεργούνται με την δέουσα προσοχή καθώς επίσης να μην ασκεί επίδραση η ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.
- Σε περίπτωση που αμφισβητήσει την οποιαδήποτε κατάσταση και στοιχείο οφείλει να διακόψει τη διενέργεια του ελέγχου διότι θεωρεί ότι επηρεάζεται η αντικειμενικότητα και η αξιοπιστία.
- Να διενεργεί στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα μόνο τις απαιτούμενες και νόμιμες υπηρεσίες.
- Να κρατεί αντικειμενική συμπεριφορά σε διαφορετικές γνώμες που έχουν τα πρόσωπα που ανήκουν στον οργανισμό που διενεργείται ο έλεγχος.
- Να μην λαμβάνει ποτέ οποιαδήποτε υλικά αγαθά και αντικείμενα τα οποία έχουν απώτερο σκοπό την δωροδοκία.
- Να αρνείται να λάβει χρηματική αμοιβή που υπερβαίνει τα λεφτά που έχουν συμφωνηθεί.
- Να αρνείται οποιαδήποτε αύξηση ή μείωση της ελεγκτικής αμοιβής που έχει συμφωνηθεί.
- Να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός όταν στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα εργάζονται ή εμπλέκονται κοντινά πρόσωπα.
- Απαιτείται να σέβεται και να διενεργεί τον έλεγχο σύμφωνα με τους προβλεπόμενους νόμους.⁴⁸

4.21 Ορισμός Επαγγελματικής Κρίσης

Με τον όρο επαγγελματική κρίση εννοείται η γνώμη και η άποψη που έχουν άτομα που διακρίνονται για την πείρα τους, τις επιστημονικές τους γνώσεις αλλά και την εξειδίκευση σε έναν τομέα ή επάγγελμα. Σημαντικό είναι να τονιστεί ότι η επαγγελματική κρίση επηρεάζεται από διάφορους κινδύνους. Ακόμη όσον αφορά την επαγγελματική κρίση σημαντικό θέμα θεωρείται ότι η διοίκηση μπορεί για τους δικούς της λόγους να αποκρύψει κάποια στοιχεία ή να παρουσιάσει αλλά ψευδή για να μην γνωστοποιηθούν τα εσκεμμένα σφάλματα με αποτέλεσμα να μην προκύψει ορθή επαγγελματική κρίση.

Σύμφωνα με μια έρευνα που έκανε ο Bell et al. παρουσιάζεται το βάρος που έχει η έκφραση της γνώμης από άτομο σε άτομο δηλαδή υπάρχει διαβάθμιση τεκμηρίωσης και

⁴⁸ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

αξιοπιστίας στην έκφραση γνώμης. Αναλυτικότερα, υπάρχει μια διαβάθμιση σε τέσσερις κατατάξεις. Πρώτον είναι η άποψη ενός απλού πολίτη, δεύτερον είναι η τεκμηριωμένη άποψη ενός απλού πολίτη, τρίτον η τεκμηριωμένη άποψη ενός εξειδικευμένου ατόμου και τέταρτον η βεβαιότητα πάνω σε μια άποψη ή τεκμηρίωση.

Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η επαγγελματική κρίση διαμορφώνεται στηριζόμενη σε εφαρμοστέα ελεγκτικά πρότυπα και κανόνες.⁴⁹

4.22 Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων

Η συγκεκριμένη διαδικασία θεωρείται μια διαδικασία εξέτασης και ελέγχου γνώμης αναφορικά με όλες τις πιθανές επιλογές, ενώ πρώτα θα ληφθούν υπόψη τα πιθανά σημεία του προβλήματος. Παρακάτω παρουσιάζεται ένα σύνολο από ενέργειες που αναφέρονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων:

- Εντοπισμός της διαδικασίας ή προβλήματος που χρήζει επίλυσης και για το οποίο θα παρθεί η συγκεκριμένη απόφαση.
- Εντοπισμός των κριτηρίων με τα οποία θα ληφθεί η απόφαση. Πιο συγκεκριμένα αυτά τα κριτήρια αναφέρονται στα λογιστικά πρότυπα και κανονισμούς.
- Σχεδιασμός των βημάτων και της στρατηγικής που θα εφαρμόσει το άτομο που είναι υπεύθυνο για τη λήψη των αποφάσεων.
- Συγκέντρωση και χρησιμοποίηση δεδομένων που σχετίζονται με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Εντοπισμός διαφορετικών και εναλλακτικών αποφάσεων και διερεύνηση ποια απόφαση είναι η πιο κατάλληλη.

Με σκοπό τη εξάλειψη των πιθανοτήτων ύπαρξης λαθών από τη μεριά του ελεγκτή που διενεργεί το έλεγχο, υπάρχουν ορισμένα μέτρα και κανόνες. Τέτοια μέτρα και κανόνες δίνουν τα ελεγκτικά πρότυπα με σκοπό να μην υπάρχει μεροληψία. Αξίζει να τονισθεί ότι οι ελεγκτικές εταιρείες αποφασίζουν για σημαντικά ζητήματα όχι ατομικά αλλά ομαδικά ώστε να αποφευχθούν σφάλματα εσκεμμένα ή μη εσκεμμένα.⁵⁰

⁴⁹ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

⁵⁰ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

4.23 Επαγγελματικές Υπηρεσίες Και Πρότυπα Εργασίας

Το επάγγελμα των λογιστών παρέχει στα ενδιαφερόμενα μέλη ένα μεγάλο σύνολο από επαγγελματικές υπηρεσίες. Αυτές οι υπηρεσίες αφορούν τον κλάδο της λογιστικής και της ελεγκτικής. Σύμφωνα με την Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών οι υπηρεσίες αυτές διαχωρίζονται σε 3 κατηγορίες

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι Υπηρεσίες Διασφάλισης. Αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται από ορκωτούς ελεγκτές και ορίζουν μια έκφραση γνώμης, στοχεύοντας στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης. Επίσης πρέπει να τονιστεί ότι σε αυτή την κατηγορία των υπηρεσιών ο έλεγχος και η μέτρηση του αντικειμένου πραγματοποιείται από άλλο άτομο διαφορετικό από τον ελεγκτή. Τέλος, σε αυτές τις υπηρεσίες περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες διερεύνησης και εξέτασης χρηματοοικονομικών πληροφοριών από την ιστορία.

Στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι Συγγενείς Υπηρεσίες. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες παρέχονται από ορκωτούς ελεγκτές αλλά ανήκουν στις υπηρεσίες διασφάλισης και όχι στις συμβουλευτικές. Αναλυτικότερα κατηγοριοποιούνται σε προσυμφωνημένες και σε συντακτικές.

Στην τρίτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι Συμβουλευτικές Υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες της τρίτης κατηγορίας αποτελούνται από υπηρεσίες που παρέχουν οι διοικητικοί και οι φορολογικοί σύμβουλοι. Η κάθε εργασία που πραγματοποιείται για συμβουλευτική υπηρεσία απαιτεί και μια έκθεση.⁵¹

4.24 Ελεγκτικές Αμοιβές

Ένα σημαντικό ζήτημα αποτελεί για τους ανθρώπους που ασχολούνται με την ελεγκτική η ύπαρξη των ελεγκτικών αμοιβών. Τα στοιχεία τα οποία καθορίζουν τις ελεγκτικές αμοιβές θα παρουσιαστούν παρακάτω:

- Το πρώτο και ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία αποτελεί το μέγεθος που έχει η εταιρεία στην οποία διενεργείται ο έλεγχος. Αναλυτικότερα, μια μεγάλη εταιρεία οφείλει να προσφέρει πιο μεγάλη ελεγκτική αμοιβή σε σχέση με μια άλλη μικρότερη. Αυτό υφίσταται διότι η μεγαλύτερη εταιρεία απαιτεί την αφιέρωση περισσότερου χρόνου εργασίας.

⁵¹ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

- Το δεύτερο στοιχείο είναι το μέγεθος της πολυπλοκότητας η οποία θα χαρακτηρίζει τον διενεργηθέντα έλεγχο. Πιο συγκεκριμένα τον έλεγχο μπορεί να τον κάνει περισσότερο περίπλοκο η παρουσία και άλλων καταστημάτων τα οποία οφείλει να επισκέπτεται ο ελεγκτής στα πλαίσια του ελέγχου.
- Τρίτο στοιχείο αποτελεί το μέγεθος που έχει η εταιρεία που διενεργεί τον έλεγχο. Αυτό το στοιχείο σε ορισμένες μελέτες παρουσιάζεται ως σημαντικό και μπορεί να αυξήσει το ύψος της ελεγκτικής αμοιβής αλλά σε κάποιες άλλες μελέτες αυτός ο παράγοντας δεν ασκεί επιρροή.

Αναλυτικότερα, ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι μια μεγάλη ελεγκτική εταιρεία διεκδικεί μεγαλύτερη ελεγκτική αμοιβή συγκριτικά με μια μικρότερη. Η μεγαλύτερη ελεγκτική παρέχει μεγαλύτερη ποιότητα υπηρεσιών καθώς επίσης διαθέτουν ικανότερο και αποδοτικότερο προσωπικό.⁵²

4.25 Μη Ελεγκτικές Αμοιβές

Ορισμένες ελεγκτικές εταιρείες διαθέτουν ελεγκτές οι οποίοι διαθέτουν άριστες γνώσεις και εμπειρία πάνω στον τομέα της φορολογίας και της νομοθεσίας και για αυτό το λόγο είναι ικανές να προσφέρουν τις υπηρεσίες του πάνω σε αυτά τα θέματα. Οι αμοιβές αυτές χαρακτηρίζονται ως μη ελεγκτικές αμοιβές διότι δεν αφορούν τις υπηρεσίες της ελεγκτικής διαδικασίας.⁵³

4.26 Μη Ελεγκτικές Αμοιβές Και Ανεξαρτησία Ελεγκτών

Υπάρχουν αρκετοί ερευνητές οι οποίοι πιστεύουν ότι σε περίπτωση που οι ελεγκτές προσφέρουν ταυτόχρονα με τις ελεγκτικές υπηρεσίες και μη ελεγκτικές υπάρχει φόβος να επηρεασθεί η ανεξαρτησία τους. Για παράδειγμα σε έρευνες των Axelson και Schulte αναφέρεται ότι η διενέργεια μη ελεγκτικών διαδικασιών δεν επηρεάζει την ανεξαρτησία που

⁵² Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

⁵³ Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

οφείλει να έχει ο ελεγκτής. Από την άλλη μεριά υπάρχουν οι έρευνες του Titard και Simunic οι οποίες αναφέρουν το αντίθετο.⁵⁴

4.27 Ελεγκτική Εργασία

Η διαδικασία της ελεγκτικής εργασίας ξεκινά από τη στιγμή που η εταιρεία δίνει στον ορκωτό ελεγκτή την ευθύνη για τη διενέργεια του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ετησίως. Σημαντικό είναι η ελεγκτική εργασία να είναι μέσα στα χρονικά και χρηματικά όρια που έχουν προκαθοριστεί. Οφείλει να είναι αξιόπιστη, αποτελεσματική και προκαθορισμένη. Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα απαραίτητο είναι ο εξωτερικός ελεγκτής να ακολουθεί ανελλιπώς τα ελεγκτικά πρότυπα και κανονισμούς.

Αναλυτικότερα, ο εξωτερικός ελεγκτής πρέπει να πράττει τα παρακάτω:

- Να οργανώνει δείχνοντας τη δέουσα προσοχή κάθε στάδιο και διαδικασίας του ελεγκτικού έργου.
- Να αναλαμβάνει την εφαρμογή και οργάνωση του ελέγχου αλλά να δέχεται και βοήθεια από τους βοηθούς του.
- Να ελέγχει την αποδοτικότητα και τη σωστή λειτουργία που πράττουν οι εσωτερικοί ελεγκτές.
- Να λαμβάνει τις απαραίτητες πληροφορίες και στοιχεία που απαιτούνται για την δήλωση της γνώμης του.⁵⁵

4.28 Στάδια Της Ελεγκτικής Εργασίας

Η ελεγκτική εργασία αποτελείται από διαδικασίες οι οποίες αποσκοπούν στην επίτευξη σημαντικών στόχων σχετικά με τις χρηματοοικονομικές και λογιστικές καταστάσεις. Η συγκεκριμένη ελεγκτική εργασία πραγματοποιείται σε όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά τα στάδια του ελέγχου.

Το πρώτο στάδιο της ελεγκτικής εργασίας είναι η προκαταρκτική εργασία. Στην αρχή του ελέγχου το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο μαθαίνει πληροφορίες σχετικά με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα. Για παράδειγμα στις δραστηριότητες που διοργανώνει, την

⁵⁴ Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

⁵⁵ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

οργανωτική διάσταση αλλά και μορφή που κατέχει σύμφωνα με το νόμο. Ταυτόχρονα πληροφορείται σχετικά με στοιχεία που αναφέρονται στη νομοθεσία που σχετίζεται με την εταιρεία που ελέγχεται. Τα παραπάνω θέματα όπως και άλλα σημαντικά γίνονται γνωστά έπειτα από συζητήσεις που γίνονται μεταξύ των μελών της επιχείρησης αλλά και με επισκέψεις που κάνουν οι ελεγκτές στους χώρους εργασίας. Επιπλέον τρόποι ενημέρωσης επιτυγχάνονται μέσω του καταστατικού, των κανονισμών που διέπουν την λειτουργία της επιχείρησης, τα πρακτικά των συνελεύσεων της διοίκησης. Τέλος, στο κλείσιμο της προκαταρκτικής εργασίας ο ελεγκτής στα φύλλα εργασίας περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα πορίσματα από την έρευνα που διενέργησε.

Το δεύτερο στάδιο είναι η συλλογή στοιχείων και η έρευνα του συστήματος που αφορά τον εσωτερικό έλεγχο. Σύμφωνα με αυτό το στάδιο ο ελεγκτής επιδιώκει να μάθει κατά πόσο υπάρχει σύστημα εσωτερικού ελέγχου αλλά και αν λειτουργεί σωστά και πράττει όλες τις απαραίτητες μεθοδολογίες ελέγχου. Η αποδοτικότερη ενημέρωση επιτυγχάνεται με την έρευνα των φακέλων που αφορούν παλαιότερες χρήσεις, με την άσκηση ενός αριθμού ερωτήσεων στα υπεύθυνα μέλη αναφορικά με την ορθή λειτουργία του ελέγχου και την έρευνα σχετικά με του κανόνες και πρότυπα εσωτερικού ελέγχου.

Το τρίτο στάδιο είναι η έρευνα σχετικά με την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα που προσφέρει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Σύμφωνα με αυτό το στάδιο είναι απαραίτητη η επίτευξη αντικειμενικού και αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου διότι έτσι εξασφαλίζεται η άντληση αξιόπιστων και ορθών πληροφοριών και στοιχείων. Για να γίνει πραγματικότητα αυτή η κατάσταση είναι απαραίτητο να τηρούνται τα ελεγκτικά πρότυπα και οι κανονισμοί, να διασφαλίζεται το προσωπικό της επιχείρησης, να του παρέχεται προστασία, να γίνεται έλεγχος των περιουσιακών στοιχείων και τέλος να διενεργούνται με χρονική ακρίβεια οι εντολές που δίνει η διοίκηση.

Το τέταρτο στάδιο είναι ο σχεδιασμός ενός προγράμματος που σχετίζεται με τον έλεγχο τεκμηρίωσης. Μέσω αυτού του προγράμματος ελέγχου τεκμηρίωσης γνωστοποιούνται οι στόχοι που έχουν οι συμπληρωματικοί έλεγχοι, τις διαδικασίες με τις οποίες κάνουν έλεγχο της ορθότητας των συναλλαγών που καταχωρούνται, τον αριθμό των συναλλαγών και των λογαριασμών που θα διερευνηθούν και τέλος τον σχεδιασμό των ελεγκτικών διαδικασιών και τη οργάνωση αντίστοιχης εργασίας από τον ελεγκτή.

Το πέμπτο στάδιο αποτελεί ο έλεγχος της ορθότητας, της διενέργειας νόμιμων ενεργειών και της αποφυγής υποκειμενικότητας σχετικά με την λογιστικοποίηση των συναλλαγών. Ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να ελέγχει πόσο σωστές και αντικειμενικές είναι οι ενέργειες λογιστικοποίησης των διενεργούμενων συναλλαγών και ερευνά κατά πόσο οι

χρηματοοικονομικές και λογιστικές καταστάσεις είναι αληθής καθώς επίσης και την ορθότητα των καταχωρήσεων και την προσαρμοστικότητα των υπολοίπων των λογαριασμών. Οι κύριες διαδικασίες που ακολουθεί είναι ο έλεγχος ενός αριθμού παραστατικών, ο έλεγχος ορισμένων συναλλαγών με απώτερο σκοπό την διαπίστωση της ορθής λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και τέλος η εξέταση με αντικειμενική κρίση των συναλλαγών για να δηλώνει τα υπάρχοντα οικονομικά μεγέθη.

Το έκτο στάδιο είναι ο έλεγχος της σωστής παρουσίασης των υπολοίπων. Το συγκεκριμένο στάδιο πραγματοποιείται στο τέλος της περιόδου κατά τη διαδικασία ορισμού των υπολοίπων των λογαριασμών. Στόχος του ελεγκτή είναι η έρευνα γύρω από την ορθότητα των υπολοίπων. Για παράδειγμα ελέγχει εάν τα υπάρχοντα γεγονότα έχουν καταχωρηθεί σωστά, εάν τα δεδομένα που περιέχονται στον ισολογισμό είναι πραγματικά, πράττει απογραφή και ελέγχει εάν η αποτίμηση είναι σωστή.

Το έβδομο στάδιο είναι γνωστοποίηση και παρουσίαση της άποψης του ελεγκτή σχετικά με την αντικειμενικότητα και αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων. Σε αυτό το στάδιο που αποτελεί το τελευταίο ο εξωτερικός ελεγκτής εποπτεύει την αντικειμενικότητα και την καταλληλότητα των πληροφοριών που αποτελούν αποδείξεις. Ακόμη ο ελεγκτής κρίνει τη σημαντικότητα της αξιοπιστίας των λογιστικών καταστάσεων και έπειτα καταλήγει εάν πρέπει να άποψη με επιφύλαξη ή όχι.⁵⁶

4.29 Βήματα Της Ελεγκτικής Διαδικασίας

Ως πρώτο βήμα της ελεγκτικής εργασίας θεωρείται η ανεύρεση και αναδοχή ενός πελάτη. Στο στάδιο αυτό το ελεγκτής προσπαθεί να εντοπίσει πελάτες και να κατανοήσει εάν η ανάληψη αυτού του ελέγχου θα οδηγήσει σε ένα αποτέλεσμα το οποίο θα είναι σύμφωνο με τον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας. Επίσης, οφείλει ο ελεγκτής να ελέγξει και αξιολογήσει εάν ο έλεγχος αυτός τον συμφέρει οικονομικά, δηλαδή εάν οι απολαβές του βρίσκονται σε αναλογία με όγκο εργασίας που θα του ανατεθεί.

Έπειτα δεύτερο βήμα αυτής της διαδικασίας είναι διερεύνηση και κατανόηση του περιβάλλοντος που ανήκει ο πελάτης αλλά και των κινδύνων που μπορεί να δημιουργηθούν. Αναλυτικότερα, αυτό το στάδιο οδηγεί τον ελεγκτή στην κατανόηση της ύπαρξης πιθανότητας να δημιουργηθούν ουσιώδη σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις αλλά και

⁵⁶ Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

να προγραμματίσει τις απαιτούμενες διαδικασίες και ενέργειες για τον εντοπισμό αυτών των σφαλμάτων.

Επόμενο βήμα της ελεγκτικής διαδικασίας είναι η έρευνα και ο έλεγχος του συστήματος εσωτερικών δικλίδων. Η διοίκηση της εταιρείας έχει φτιάξει ένα σύστημα από εσωτερικές δικλίδες με σκοπό να αποφύγει και να προστατευτεί από τα σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις και από καταστροφές. Επίσης επιδιώκει να επιτύχει αποδοτική και αποτελεσματική οργάνωση, λειτουργία και διοίκηση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας επιδιώκοντας να ολοκληρωθούν οι στόχοι και οι σκοποί της.

Τέταρτο βήμα είναι ο προγραμματισμός και η εφαρμογή δοκιμασιών συστήματος εσωτερικών δικλίδων. Ο ελεγκτής διενεργεί ένα σχεδιασμό διαδικασιών και εφαρμόζει ένα σύνολο από δοκιμασίες επιδιώκοντας να κατανοήσει και να αντιληφθεί την αποτελεσματικότητά τους.

Έπειτα πέμπτο βήμα είναι ο προγραμματισμός και η εφαρμογή δοκιμασιών για τον εντοπισμό αξιοσημείωτων σφαλμάτων. Ο ελεγκτής χρησιμοποιώντας τα συμπεράσματα από την προηγούμενη διαδικασία συνεχίζει στον προγραμματισμό και την εφαρμογή δοκιμασιών για τον εντοπισμό αξιοσημείωτων σφαλμάτων στους υπόλοιπους λογαριασμούς των οικονομικών καταστάσεων και στο προσάρτημα.

Έκτο βήμα της ελεγκτικής διαδικασίας είναι επίτευξη των ελεγκτικών διαδικασιών.

Ο ελεγκτής προκειμένου να σιγουρέψει ότι δεν έχει παραλείψει κάποιο ουσιώδες θέμα, εκτελεί κάποιες επιπλέον ενέργειες, με σκοπό η επαγγελματική άποψη που θα εκφράσει σχετικά με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις να είναι περιεκτική και να μην έχει λάθη και ελλείψεις.

Τελευταίο βήμα η διεκπεραίωση της έκθεσης ελέγχου. Σε αυτό το στάδιο ο ελεγκτής επεξεργάζεται εάν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι περιεκτικές και έχουν καταρτιστεί σωστά τηρώντας τους κανόνες της λογιστικής επιστήμης. Έπειτα από αυτή τη προεργασία εκδίδεται η έκθεση ελέγχου.⁵⁷

4.30 Φύλλα Εργασίας Εξωτερικού Ελέγχου

Το κυριότερο περιεχόμενο των φύλλων εργασίας είναι το συμπέρασμα που έχει προκύψει από την διενέργεια της ελεγκτικής εργασίας. Το συγκεκριμένο συμπέρασμα ή αλλιώς

⁵⁷ Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα

πόρισμα οφείλει να είναι σύντομο , ευδιάκριτο και κατανοητό από οποιοδήποτε άτομο θελήσει να γνωρίσει το περιεχόμενό του.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι κυριότερες πληροφορίες που οφείλουν να περιέχονται στα φύλλα εργασίας:

- Δεδομένα για τις πληροφορίες και τα στοιχεία που περιλαμβάνει ο λογαριασμός αλλά ταυτόχρονα και αναλύσεις του.
- Αναλυτικό πρόγραμμα ελέγχου.
- Διενεργηθείσες ελεγκτικές διαδικασίες που εκτέλεσε ο εξωτερικός ελεγκτής.
- Στοιχεία και πληροφορίες από τα πρακτικά των Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης.
- Επιβεβαιωτικές επιστολές που αφορούν τρίτα πρόσωπα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΑΤΕΣ-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ- ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

5.1 Εισαγωγικά

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται αναλυτική αναφορά στις λογιστικές απάτες, τη δημιουργική λογιστική και στον έλεγχο των παραπονημένων οικονομικών καταστάσεων. Αυτές οι τρεις έννοιες είναι πολύ σημαντικές και τα αποτελέσματά τους μπορεί να είναι καταστροφικά, για το λόγο αυτό αξίζει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ανάλυσή τους.

5.2 Λογιστική

Η λογιστική θεωρείται ένα μέσο επικοινωνίας της εταιρείας με κάθε πρόσωπο που σχετίζεται με αυτήν. Η λογιστική αποσκοπεί στον εντοπισμό και έλεγχο κάθε ενέργειας και έπειτα η παρουσίαση της με στόχο τη λήψη της καλύτερης δυνατής απόφασης. Για να μπορέσει να επιτευχθεί ο στόχος της η λογιστική οφείλει να ενεργήσει βασιζόμενη στις αρχές και στους κανονισμούς που διέπουν την λογιστική εργασία.⁵⁸

Η λογιστική δίνει τη δυνατότητα στα ενδιαφερόμενα μέρη να αποκτήσουν ποσοτικές χρηματοοικονομικές πληροφορίες που τους βοηθούν να κάνουν δίνουν εξηγήσεις αναφορικά με την ανάπτυξη και τη χρήση των πόρων σε όλους τους οργανισμούς.

Το περιβάλλον της λογιστικής αποτελείται από κοινωνικοοικονομικές ,πολιτικές νομικές συνθήκες, περιορισμούς και επιρροές που μεταβάλλονται και εμπλουτίζονται με την πάροδο του χρόνου.

Ταυτοχρόνως, η λογιστική δεν θεωρείται σημαντική μόνο επειδή είναι προϊόν του περιβάλλοντος αλλά και επειδή διαμορφώνει το περιβάλλον της και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διεξαγωγή οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών, νομικών και οργανωτικών αποφάσεων και ενεργειών.

Το λογιστικό σύστημα στις αγγλοσαξονικές χώρες έχει σχεδιαστεί και λειτουργεί με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι αρκετά ευέλικτο και να καλύπτει διάφορες καταστάσεις καθώς

⁵⁸ Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραπονημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

επίσης και να τις παρουσιάζει δίκαια στους λογαριασμούς. Έτσι υπάρχει η ελευθερία επιλογής που παρέχει το συγκεκριμένο λογιστικό σύστημα, η οποία θα μπορούσε να καταστρατηγηθεί, αλλά από την άλλη ο ρόλος της ρυθμιστικής διαδικασίας είναι να ελαχιστοποιήσει την κατάχρηση αυτής της ελευθερίας. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι στο βαθμό που η ελευθερία επιλογής εξακολουθεί να γίνεται κατάχρηση, τότε δημιουργείται δημιουργικός λογιστικός έλεγχος. Η δημιουργική λογιστική μπορεί να κυμαίνεται από εκείνες τις τεχνικές που εμφανίζονται ανοιχτά σε εκείνες που είναι τόσο πολύπλοκες που μπορεί να μη μπορούν να γίνουν αντιληπτές ούτε από τον πιο καταξιωμένο ελεγκτή. Με αυτό τον τρόπο για ακόμη μια φορά γίνεται κατανοητό ότι η δημιουργική λογιστική είναι η μετατροπή των οικονομικών λογιστικών στοιχείων από αυτά που είναι στην πραγματικότητα σε ό, τι επιθυμούν να παρουσιάσουν οι δημιουργοί αξιοποιώντας τους υπάρχοντες κανόνες και πρότυπα.

Από την άλλη μεριά η επιστήμη της ελεγκτικής αναπτύχθηκε με στόχο να εξαλείψει τα λάθη της λογιστικής και να διασφαλιστεί ένα σωστό αποτέλεσμα.

5.3 Λογιστική Απάτη

Η λογιστική απάτη μπορεί να δημιουργηθεί και διενεργηθεί από το προσωπικό της εταιρείας. Αυτά τα άτομα είναι πολύ πιθανόν να ενεργούν για το ατομικό τους συμφέρον κρυφά από την εταιρεία που εργάζονται. Ακόμη ένα πιθανό σενάριο διενέργειας απάτης είναι το προσωπικό της εταιρείας να συνεννοηθεί να συνεργαστεί με το προσωπικό μιας άλλης εταιρείας που μπορεί να αποτελούν είτε εταιρείες που προμηθεύουν την συγκεκριμένη εταιρεία είτε πελάτες είτε πιστωτές. Επίσης ένα ακόμη δυνατό σενάριο είναι η λογιστική απάτη να δημιουργηθεί και να βοηθηθεί από τη διοίκηση της εταιρείας.

Ως ορισμός που δίνεται για να γίνει κατανοητή η έννοια της λογιστικής απάτης είναι ότι αποτελεί μια εσκεμμένη πράξη που διαπράττουν ένα ή και περισσότερα άτομα μιας εταιρείας δηλαδή αυτά τα άτομα μπορεί να είναι είτε οι διοικούντες της επιχείρησης είτε το προσωπικό είτε άλλα άτομα που εμπλέκονται με την εταιρεία για την απόκτηση ενός στοιχείου μέσω παράνομων ή παραπλανητικών διαδικασιών.

Η λογιστική απάτη αφορά παραποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις αλλά και υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων και ταυτόχρονα υφίσταται λόγω της ύπαρξης κινήτρων ή πιέσεων για την εκτέλεσή της.

Ακόμη σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι οι λογιστικές απάτες συμπληρώνονται από αναληθή δικαιολογητικά, παραποιημένα και αλλαγμένα λογιστικά βιβλία και απογραφές.

Σύμφωνα με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο 240 υπάρχουν στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν την λογιστική απάτη. Μερικά από αυτά παρουσιάζονται παρακάτω:

- Αλλαγή σημαντικών λογιστικών εγγραφών
- Καταχώριση ψευδών συναλλαγών
- Χρησιμοποίηση λάθος λογιστικών κανόνων

Από την άλλη μεριά ο Rezaee αναφέρει τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την λογιστική απάτη και είναι τα ακόλουθα:

- Εσκεμμένα λανθασμένες καταστάσεις, γεγονότα, πληροφορίες
- Διενέργεια λογιστικών τεχνικών με σκοπό τη χρησιμοποίηση μη νόμιμων κερδών και ωφελειών
- Χρησιμοποίηση λάθος λογιστικών κανόνων
- Αλλοίωση των οικονομικών και υποστηρικτικών στοιχείων.⁵⁹

5.4 Διενέργεια Λογιστικής Απάτης

Οι λογιστικές απάτες μπορεί να διαπραχθούν από τα άτομα που είναι επιφορτισμένα με τη διοίκηση της εταιρείας εφαρμόζοντας κάποιες ή όλες από τις ακόλουθες διαδικασίες:

- Καταχώριση ψευδών και αναληθών λογιστικών εγγραφών με σκοπό να επηρεάσουν προς όφελος τους τα λειτουργικά αποτελέσματα της εταιρείας.
- Λανθασμένη χρήση παραδοχών ώστε να μην επιτυγχάνεται αντικειμενική εκτίμηση των υπολοίπων που αφορούν τους λογαριασμούς.
- Απόκρυψη ή παρουσίαση με καθυστέρηση οικονομικών γεγονότων και συναλλαγών.
- Μεταβολή αρχείων που αφορούν πολύπλοκες και μη συχνά διενεργούμενες συναλλαγές.

5.5 Υπεξαίρεση Περιουσιακών Στοιχείων

Με τον όρο υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων νοείται μια διαδικασία που περιλαμβάνει κλοπή αυτών των στοιχείων της εταιρείας και τις περισσότερες φορές πραγματοποιείται από το προσωπικό της εταιρείας. Τα ποσά που υφίστανται κλοπή είναι σχετικά χαμηλά και μη

⁵⁹ Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

ουσιώδη. Η συγκεκριμένη διαδικασία υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων επιτυγχάνεται μέσω των ακόλουθων διαδικασιών:

- Λάθος λογιστικοί χειρισμοί των λογαριασμών των εισπράξεων.
- Παράνομη απόκτηση μέσω κλοπής στοιχείων που αφορούν αποθέματα, περιουσιακά στοιχεία.
- Καταβολή χρηματικών ποσών για υλικά και άυλα αγαθά που δεν αποκτήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν από την οικονομική μονάδα.
- Διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων για ικανοποίηση προσωπικών στόχων και προσδοκιών.

5.6 Εύρεση Και Αξιολόγηση Των Κινδύνων Που Οδηγούν Σε Σφάλματα Λόγω Διάπραξης Σφάλματος

Το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο οφείλει να πραγματοποιήσει ένα σύνολο διαδικασιών στοχεύοντας να λάβει τα απαραίτητα στοιχεία που θα τον βοηθήσουν να αντιληφθεί τις διαδικασίες της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας όπως επίσης και τις εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας. Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένες από τις κυριότερες και σημαντικότερες διαδικασίες που οφείλουν να ακολουθήσουν:

- Πρώτον, θέτουν ερωτήσεις στα στελέχη της εταιρείας που διενεργείται ο έλεγχος αναφορικά με την άποψη τους για τις πιθανότητες ύπαρξης κινδύνου διάπραξης σφάλματος εξαιτίας λογιστικών απατών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Ταυτόχρονα ερωτώνται για τις ενέργειες που πράττουν για σταματήσουν τον πιθανό κίνδυνο.
- Δεύτερον, θέτουν ερωτήσεις στον εσωτερικό ελεγκτή σχετικά με τον εάν έχει αντιληφθεί την ύπαρξη κάποια απάτης, η οποία θέτει σε κίνδυνο την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.
- Τρίτον, επιδιώκουν να βρουν ασυνήθιστες συναλλαγές σχετικά με τη διενέργεια αναλυτικών συναλλαγών.
- Τέταρτον, ελέγχουν τις πληροφορίες και δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της πιθανότητας ύπαρξης κινδύνου.

5.7 Ελεγκτικά Λάθη

Ως σκοπός εργασίας που διενεργεί ο έλεγχος αναφέρεται η σωστή διατύπωση των λογιστικών εγγράφων και των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Ωστε να καταφέρει να βρει κάποιος τα λογιστικά λάθη που δημιουργήθηκαν από δόλιες καταστάσεις και επιδίωκαν να παραποιήσουν τις οικονομικές καταστάσεων και να εξαπατήσουν τρίτους που σχετίζονται με την εταιρεία.

Σύμφωνα με τον Τσακλαγκάνο τα ελεγκτικά λάθη μπορούν να διαχωριστούν σε έξι κατηγορίες. Η πρώτη αναφέρεται σε λανθασμένη λογιστική κατανόηση, η δεύτερη σε θέματα παραλείψεων, η τρίτη σε λανθασμένη απόδοση, η τέταρτη σε λάθος κανόνες, η πέμπτη σε αριθμητικές παραλείψεις και λάθη και τέλος σε λανθασμένη διενέργεια ελέγχου.

Το Αμερικάνικο Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών υποστηρίζει ότι τα ελεγκτικά λάθη μπορεί να οφείλονται είτε σε λάθη λόγω απροσεξίας και τα οποία έγιναν άθελα είτε σε εσκεμμένα λάθη.⁶⁰

5.8 Ορισμοί Δημιουργικής Λογιστικής

Η δημιουργική λογιστική είναι ένα περίπλοκο ζήτημα το οποίο απασχολεί τις εταιρείες αλλά και τους εξωτερικούς ελεγκτές. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τον Naser η δημιουργική λογιστική είναι ένας ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο οι υπεύθυνοι για την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μετατρέπουν τα πραγματικά λογιστικά ποσά σε λογιστικά ποσά της επιθυμίας τους χρησιμοποιώντας ή παραμερίζοντας τους υφιστάμενους κανόνες.

Σύμφωνα με τον Jameson (1988) οι λογιστικές διεργασίες χαρακτηρίζονται από υποκειμενικότητα αλλά και την ανάγκη από τη μεριά του ελεγκτή να εκφράσει την κρίση του και τη γνώμη του, γεγονότα που δημιουργούν μια ευελιξία. Η ευελιξία αυτή έχει θετικές και αρνητικές παραμέτρους διότι από τη μία δίνεται η δυνατότητα στις λογιστικές διεργασίες να αντιμετωπίζουν και να ασχολούνται με ποικίλα ζητήματα αλλά από την άλλη παρέχει τη δυνατότητα παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων και της απάτης. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες παραποίησης και απάτης οι οποίες δεν ακολουθούν πιστά τον κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας αποκαλούνται «δημιουργική λογιστική».

Κατά τον Ian Griffiths πολλές εταιρείες στηρίζουν τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις σε βιβλία τα οποία έχουν υποστεί κάποιες αλλαγές προς όφελος της εταιρείας και έχουν ωραιοποιηθεί. Τα στοιχεία από τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις που

⁶⁰ Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

παρουσιάζονται στους επενδυτές δέχονται μετατροπές με σκοπό να προστατευθεί το πρόσωπο που διέπραξε την παράνομη πράξη. Την παρανομία αυτή την παρουσιάζουν ως τελείως νόμιμη και ονομάζεται δημιουργική λογιστική σύμφωνα με την μελέτη του Ian Griffiths.

Ακόμη σύμφωνα με τον Griffiths (1986) η δημιουργική λογιστική αποτελεί ένα μεγάλο ανθρώπινο επίτευγμα καθώς την θεωρεί ένα από τα βασικότερα επιτεύγματα μετά τη δημιουργία του Δούρειου Ίππου.

Ακόμη μια δήλωση του Αυστραλού αναλυτή John Fielding αναφέρει ότι η δημιουργική λογιστική πραγματοποιείται με την δημιουργία και παρουσίαση κερδών, όπου στην πραγματικότητα είναι ανύπαρκτα.

Έπειτα, ο Arnat, Blake και Oliveras (1999) υποστηρίζουν ότι στην Ηπειρωτική Ευρώπη για παράδειγμα Γαλλία, Γερμανία υπάρχουν αυστηρά μέτρα τα οποία δεν επιτρέπουν παραποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων και λογιστικές απάτες.⁶¹

Ταυτόχρονα αξίζει να σημειωθεί ότι η τεχνική της δημιουργικής λογιστικής είναι μια διαδικασία που δεν ακολουθεί τον εύκολο ορισμό. Πιο συγκεκριμένα, η ευελιξία που διέπει τους κανόνες της λογιστικής μέτρησης και της γνωστοποίησης δηλώνει κάποιο βαθμό δημιουργικότητας. Έτσι η δημιουργική λογιστική μπορεί να παρουσιάζει μια πραγματική προσπάθεια για να δημιουργεί μια σωστή και δίκαιη άποψη που φανερώνει την αληθοφάνεια των καταστάσεων, μέσω των πιο επώδυνων πρακτικών της χρηματοδότησης εκτός ισολογισμού.

Παρόλα αυτά, η δημιουργική λογιστική μπορεί να φανερώνει μια διαδικασία χειραγώγησης των λογιστικών στοιχείων εκμεταλλευόμενοι τα κενά στους λογιστικούς κανόνες και τις επιλογές των πρακτικών μέτρησης και γνωστοποίησης σε αυτές για να μεταβάλλουν τις οικονομικές καταστάσεις από αυτό που είναι στην πραγματικότητα αλλά και από αυτό που οι αρμόδιοι των οικονομικών καταστάσεων επιδιώκουν να δουν, καθώς και τη διαδικασία με την οποία οι συναλλαγές είναι φτιαγμένες έτσι ώστε να διεξάγουν τα τεκμηριωμένα λογιστικά αποτελέσματα αντί να παρουσιάζουν συναλλαγές με ουδέτερο και συνεπή τρόπο.

5.9 Φύση Της Δημιουργικής Λογιστικής

⁶¹ Φύλιος, Β. (2003), Δημιουργική Λογιστική, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

Απόλυτα νόμιμη θεωρούν την δημιουργική λογιστική ο Whelan και ο McBarnet, τονίζοντας ότι γι' αυτό το λόγο υπήρχε μεγάλη δυσκολία να εντοπιστεί και να ελεγχθεί κυρίως στα προηγούμενα χρόνια. Ακόμη αναφέρουν ότι είναι ελκυστική διότι τα άτομα που μπορούν να χειρίζονται πολύ καλά τη λογιστική, χρησιμοποιούν διάφορα στοιχεία και αριθμοδείκτες με σκοπό να αυξάνουν τα κέρδη που παρουσιάζει η εταιρεία και ταυτόχρονα να ελαχιστοποιούνται οι ζημιές. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να εντοπίζουν και να λαμβάνουν μεγαλύτερη χρηματοδότηση, να δανείζονται με μεγαλύτερη ευκολία, να αποφεύγουν διενεργηθείσες ελέγχους από μετόχους κ.ο.κ.

Συμπληρώνοντας τη θεώρηση των Whelan και McBarnet, ο Griffiths χαρακτηρίζει την δημιουργική λογιστική απόλυτα θεμιτή. Ο Naser έκανε μια έρευνα δείγματος σχετικά με το θεμιτό της χρήσης δημιουργικής λογιστικής. Αναλυτικότερα το 9,1% των ερωτηθέντων απάντησε « συμφωνώ πολύ» ότι η δημιουργική λογιστική αποτελεί θεμιτό μέσο, το 36,4% «συμφωνώ», το 9,1% «χωρίς άποψη» και το 45,5% «διαφωνώ». ⁶²

5.10 Ταξινόμηση Δημιουργικών Λογιστικών Πρακτικών

Με τη βοήθεια των δημιουργικών λογιστικών πρακτικών, οι οικονομικές οντότητες έχουν τη δυνατότητα να μεταβάλλουν τις επιχειρηματικές τους αποδόσεις. Οι εκτιμήσεις σχετικά με την κερδοφορία των εταιρειών μπορούν να υφίστανται ανακρίβεια, δίνοντας λανθασμένες τιμές σε χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους. Τα ευέλικτα συστήματα ταξινόμησης δίνουν τη δυνατότητα να εντοπιστεί εάν γίνεται χρήση μία ή περισσότερων δημιουργικών λογιστικών πρακτικών. Ένα τέτοιο σχήμα δίνει εντολή και βοηθά τον αναγνώστη των οικονομικών καταστάσεων να επικεντρωθεί περισσότερο στην αναζήτηση στοιχείων που μπορεί να υποδηλώνουν ότι η κερδοφορία μπορεί να μην είναι αυτό που υπονοείται από μια συνοπτική ανάγνωση.

5.10.1 Αναγνώριση πρόωρων και ψεύτικων εσόδων

Η χρήση της πρακτικής της δημιουργικής λογιστικής τις περισσότερες φορές ξεκινά με τη σημαντική διαδικασία αναγνώρισης εσόδων. Η πρόωρη αναγνώριση εσόδων σχετίζεται και επηρεάζει την αναγνώριση εσόδων για νόμιμη πώληση σε περίοδο προγενέστερη εκείνης που απαιτείται σύμφωνα με την εφαρμογή των αποδεκτών λογιστικών αρχών και κανόνων. Επίσης σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι η πλασματική αναγνώριση εσόδων υποδηλώνει την καταγραφή εσόδων για ανύπαρκτη πώληση. Ακόμη η πρόωρη και η ψευδή αναγνώριση των

⁶² Φύλιος, Β. (2003), Δημιουργική Λογιστική, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

εσόδων τις περισσότερες φορές εμφανίζεται σε παραδείγματα επιθετικής εφαρμογής λογιστικών αρχών και δόλιας χρηματοοικονομικής αναφοράς. Έτσι γίνεται κατανοητό ότι η διαδικασία αναγνώρισης εσόδων αποτελεί σημαντική κατηγορία δημιουργικών λογιστικών πρακτικών.

5.10.2 Επιθετική στρατηγική κεφαλαιοποίησης και εκτεταμένης απόσβεσης

Αποσκοπώντας στη μεγιστοποίηση των κερδών τους οι οικονομικές μονάδες πολλές φορές ακολουθούν διαδικασίες και τακτικές για την ελαχιστοποίηση των εξόδων, ενώ σε αντίθετη περίπτωση θα μπορούσαν να εντοπίσουν τρόπους να αυξήσουν τα κέρδη τους. Επιδιώκοντας αυτήν την κατάσταση ακολουθούν μια πολιτική επιθετικής κεφαλαιοποίησης και εκτεταμένης απόσβεσης ώστε να ελαχιστοποιήσουν τα έξοδα με την επιθετική κάλυψη των δαπανών που θα έπρεπε να είχαν δαπανήσει ή με την αποπληρωμή κεφαλαιοποιημένων ποσών σε παρατεταμένες περιόδους.

5.10.3 Εσφαλμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις

Στα εσφαλμένα στοιχεία που αφορούν το ενεργητικό και το παθητικό ανήκουν στοιχεία ενεργητικού που δεν υπόκεινται σε ετήσιες αποσβέσεις για παράδειγμα εισπρακτέοι λογαριασμοί, αποθέματα και επενδύσεις. Πιο συγκεκριμένα, τα έξοδα και οι ζημιές μπορούν να μειωθούν μέσω της στρατηγικής υπερεκτίμησης τέτοιων περιουσιακών στοιχείων. Σε αυτήν την στρατηγική λαμβάνουν μέρος τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την αύξηση των κερδών με την υποτίμηση των υποχρεώσεων. Έτσι οι υποχρεώσεις εκτός από τα περιουσιακά στοιχεία που δεν υπόκεινται σε απόσβεση, όπως οι εισπρακτέοι λογαριασμοί, τα αποθέματα και οι επενδύσεις ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία δημιουργικών λογιστικών πρακτικών.

5.10.4 Δημιουργικότητα με την κατάσταση αποτελεσμάτων

Η δημιουργικότητα με την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων περικλείεται από τα μέτρα που λαμβάνονται για την επίτευξη ενός τρόπου κερδοσκοπικής εξουσίας με τη μορφή της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων και όχι με τον τρόπο καταγραφής των συναλλαγών. Η τακτική αυτή βοηθάει στην ύπαρξη υψηλότερων επιπέδων με επαναλαμβανόμενα κέρδη χωρίς να μεταβληθεί το συνολικό καθαρό εισόδημα.

5.10.5 Προβλήματα με την αναφορά ταμειακών ροών

Κάποιες οικονομικές μονάδες μπορεί να έχουν μεγαλύτερη κερδοσκοπική δύναμη με την αναφορά υψηλότερων κερδών αλλά και υψηλότερων και βιωσιμότερων ταμειακών ροών. Αναλυτικότερα η κατάσταση ταμειακών ροών διαχωρίζει τη συνολική μεταβολή των μετρητών σε τρεις εταιρείες δηλαδή των ταμειακών ροών που δίνονται από λειτουργικές

δραστηριότητες, επενδυτικές δραστηριότητες και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Επίσης σημαντικό είναι ότι οι λογιστικές αρχές για την αναφορά ταμειακών ροών που μπορεί να παρεξηγηθούν σε συνδυασμό με τα μέτρα που πήραν τα αρμόδια στελέχη για να επιτύχουν την αύξηση των ταμειακών ροών λειτουργίας και που είναι πιθανό να οδηγήσουν σε ποσά ταμειακών ροών που εκπέμπουν παραπλανητικές καταστάσεις.⁶³

5.11 Τα Αίτια Αύξησης Της Πρακτικής Της Δημιουργικής Λογιστικής

Η ύπαρξη της ευελιξίας με την ταυτόχρονη ασυνέπεια των υφιστάμενων λογιστικών συμβάσεων σε συνδυασμό με τις νομικές απαιτήσεις λειτουργούν μαζί ώστε να επιτρέψουν την συνύπαρξη ποικιλίας εναλλακτικών πρακτικών. Αυτή η κατάσταση επιτρέπει την εξατομικευμένη λογιστική να διεκπεραιώνει αποτελεσματικά τις ατομικές ανάγκες μιας επιχείρησης, με άμεσο αποτέλεσμα οι οικονομικές καταστάσεις να δίνουν μια λανθασμένη ή μη αντιπροσωπευτική εντύπωση της οικονομικής της θέσης. Ένας απλός παρατηρητής μπορεί να αναρωτηθεί γιατί μια εταιρία να επιδιώκει κάτι τέτοιο. Η απάντηση δίνει το κλειδί για την αυξανόμενη δημοτικότητα της δημιουργικής λογιστικής.

Πρώτο αίτιο μπορεί να θεωρηθεί η ύπαρξη παραπληροφόρησης, σηματοδότησης και οικονομικών κινήτρων. Οι Peasnell και Yaansah συνδέθηκαν σχετικά με τα κίνητρα παραπληροφόρησης και σηματοδότησης αλλά και των οικονομικών κινήτρων για τη δημιουργία δημιουργικών λογιστικών συστημάτων. Η παραπληροφόρηση σημαίνει ότι είναι οικονομικό γεγονός αναφέρει την αλήθεια, αναφέροντας σωστές αλλά ελλιπείς πληροφορίες. Αντιθέτως όπως υποστήριξαν οι Peasnell και Yaansah, τα δημιουργικά λογιστικά συστήματα απέχουν πολύ από το να μην έχουν πληροφορίες και να δίνουν στη διοίκηση έναν οικονομικά αποδοτικό τρόπο σηματοδότησης συγκεκριμένων πληροφοριών στις κεφαλαιαγορές. Οι εταιρείες μπορούν να φανερώσουν τις ανώτερες πληροφορίες τους σε περίπτωση που πιστεύουν ότι είναι σκόπιμο να το πράξουν. Πολλές εταιρείες είναι πιθανό να επιδιώκουν να αποκρύψουν τις πληροφορίες για να βοηθήσουν στη δημοσιονομική τους δήλωση. Ακόμη μια εταιρεία μπορεί να εφαρμόζει τη δημιουργική λογιστική για να βελτιώσει τους οικονομικούς δείκτες της.

Δεύτερο αίτιο θεωρείται το πρακτορείο και τα κίνητρα πολιτικού κόστους. Μια αιτία της δημιουργικής λογιστικής είναι πιθανό να εξηγηθεί χρησιμοποιώντας τα πολιτικά και τα συμβατικά κόστη. Αρκετοί λογιστικοί ερευνητές των θετικών επιστημών εφαρμόζουν

⁶³ Mulford, C. and Comiskey, E. (2002), *The Financial Numbers Game: Detecting Creative Accounting Practices*, John Wiley & Sons, Canada

οικονομικές θεωρίες οι οποίες αναλαμβάνουν μη μηδενικό κόστος των συμβάσεων. Επίσης το κόστος που αναφέρεται στις συμβάσεις δηλώνει τις διαφορές στις λογιστικές διαδικασίες που χρησιμοποιεί μια επιχείρηση. Ακόμη, η δημιουργική λογιστική είναι πιθανό να συμβεί, όσον αφορά το σχέδιο αποζημίωσης και η μόνη πιθανή λύση στο πρόβλημα αυτό είναι να ελαχιστοποιήσει τη λειτουργία των λογιστικών προθέσεων που διατίθενται στη διοίκηση.

Επίσης τρίτο αίτιο είναι η κακή διαχείριση. Η *argenti* συνέδεσε τη χρήση της δημιουργικής λογιστικής με κακή διαχείριση καθώς θεωρεί ότι η λανθασμένη διαχείριση τείνει να παραμελήσει το σύστημα των λογιστικών πληροφοριών και δεν ανταποκρίνεται στις αλλαγές. Ταυτόχρονα, η κακή διαχείριση είναι πιθανό να δηλώνει υψηλά επίπεδα προσανατολισμού, έτσι ώστε μια κρίση να γίνει μια συνεχής απειλή. Ως αποτέλεσμα αυτού οι χρηματοοικονομικοί δείκτες επιδεινώνονται. Συμφωνά με τον *argenti* όταν μια εταιρεία φτάνει σε αυτό το στάδιο, θεωρεί ότι θα αρχίσει να χρησιμοποιεί δημιουργική λογιστική για να μειώσει τον προγνωστικό χαρακτήρα αυτών των αναλογιών.

Τέταρτο αίτιο είναι η ελαχιστοποίηση της αβεβαιότητας και του κινδύνου. Τα ισχυρά δημιουργικά λογιστικά συστήματα χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τη μεγάλη μεταβλητότητα στα σχετικά στοιχεία της αγοράς, των τόκων, του πληθωρισμού και των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ακόμη μεγαλύτερη αβεβαιότητα δημιουργείται από την κίνηση των δυνάμεων της αγοράς από το σταθερό νόμισμα στις κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Πέμπτο αίτιο είναι η αδυναμία των υφιστάμενων λογιστικών πρακτικών κυρίως υπό τον πληθωρισμό. Ίσως ένας από τους κυριότερους λόγους για τη χρήση της δημιουργικής λογιστικής είναι η αδυναμία των υφιστάμενων λογιστικών πρακτικών που διέπουν την προετοιμασία και την παρουσίαση των λογαριασμών. Οι Dieter και Watt ισχυρίστηκαν ότι ο κύριος λόγος για την αυξανόμενη δημοτικότητα των συστημάτων χρηματοδότησης εκτός ισολογισμού είναι ότι οι υφιστάμενες έννοιες για τη λογιστική των υποχρεώσεων, οι οποίες δεν κρίνονται κατάλληλες για την αντιμετώπιση των ολοένα και περισσότερο εξελιγμένων μεθόδων χρηματοδότησης που εφαρμόζονται στη σύγχρονη εποχή. Ταυτόχρονα οι Samuels et al γνωστοποίησαν ότι ορισμένες δημιουργικές λογιστικές τεχνικές έχουν δημιουργηθεί για να επωφεληθούν από τους ανύπαρκτους λογιστικούς κανόνες ή τη σύγκρουση μεταξύ των υφιστάμενων κανόνων. Συμπερασματικά είναι πιθανόν να υιοθετηθούν συστήματα χρηματοδότησης εκτός ισολογισμού για να επωφεληθούν από τις τρέχουσες λογιστικές έννοιες.

Τελευταίο αίτιο είναι η πίεση από τους μεγάλους θεσμικούς επενδυτές. Υπάρχει μεγάλη πιθανότητα οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να μπορούν συμβάλλουν στη

χρήση της δημιουργικής λογιστικής. Ταυτόχρονα η πίεση που λαμβάνουν από τους μεγάλους θεσμικούς επενδυτές και η κίνηση για την προσέλκυση ευρύτερης ιδιοκτησίας μεριδίων από περισσότερους επενδυτές είναι πιθανό και λογικό να ενθαρρύνουν τις εταιρείες να χειραγωγούν την απόδοσή τους για να ικανοποιήσουν τη ζήτηση της χρηματιστηριακής αγοράς. Ακόμη η χρηματιστηριακή αγορά επιδιώκει σταθερή αύξηση των διαφυγόντων κερδών. Για αυτό το λόγο αποσκοπώντας να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες των χρηματιστηριακών αγορών, οι εταιρείες ενδέχεται να εμπλακούν στη χρήση της δημιουργικής λογιστικής.⁶⁴

5.12 Η Εξάλειψη Της Χρήσης Δημιουργικής Λογιστικής

Ακόμη στην έρευνα του Naser μελετάται η εξάλειψη της δημιουργικής λογιστικής από τους λογιστές. Πιο συγκεκριμένα, το 54,5% του δείγματος συμφωνεί στη λεπτομερειακότερη λογιστική της νομοθεσίας με σκοπό να εξαλείφονται τα περιθώρια εφαρμογής λογιστικών τεχνασμάτων ενώ το 36,4 διαφωνεί και το 9,1 δεν έχει άποψη. Πάνω από το 70% υποστηρίζει ότι χρειάζονται αυστηρότερα πρότυπα και ένδειξη εμπιστοσύνης στην υπεροχή της αξίας απέναντι στον τύπο, πάνω από το 80% υποστηρίζει ότι απαιτούνται πρότυπα που να εστιάζουν σε προβληματικές καταστάσεις και τέλος περίπου 70% δηλώνουν ότι απαιτείται περισσότερη αποκάλυψη λογιστικών πληροφοριών.⁶⁵

5.13 Στρεβλώσεις Της Λογιστικής

Ως στρεβλώσεις της λογιστικής ορίζονται οι διαφοροποιήσεις της λογιστικής πληροφόρησης σε σχέση με την οικονομική πραγματικότητα που υφίσταται τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Αναλυτικότερα, μη ακριβή λογιστικά δεδομένα και στοιχεία καθώς και αυθαίρετες αποφάσεις οδηγούν στην διαφοροποίηση και στρέβλωση των λογιστικών και οικονομικών καταστάσεων.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι τρεις σημαντικότερες κατηγορίες στρεβλώσεων:

- Λάθος εκτιμήσεις της διοίκησης που ευθύνονται σε μη δόλιες καταστάσεις αλλά και παραλείψεις.
- Παραποίηση των οικονομικών στοιχείων και βιβλίων με σκοπό να δημιουργήσουν θετικές καταστάσεις και αποτελέσματα μέσω «μαγειρέματος των βιβλίων».

⁶⁴ Naser, K. (1993), *Creative Financial Accounting: Its Nature And Use*, Prentice Hall International, New York

⁶⁵ Φύλιος, Β. (2003), *Δημιουργική Λογιστική*, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

- Λανθασμένα λογιστικά πρότυπα τα οποία δεν συμβαδίζουν με την οικονομική πραγματικότητα.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι τα λογιστικά πρότυπα παίζουν καθοριστικό ρόλο στις στρεβλώσεις των οικονομικών καταστάσεων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα σημεία από τα οποία πηγάζουν οι στρεβλώσεις. Πρώτο σημείο είναι ότι τα λογιστικά πρότυπα σχετίζονται με πολιτικές διεργασίες, δεύτερο σημείο από το οποίο πηγάζει η στρέβλωση είναι διάφορες λογιστικές αρχές και τρίτο σημείο είναι η συντηρητικότητα.⁶⁶

5.14 Διαχείριση Των Κερδών

Σύμφωνα με τον Schipper η διαχείριση των κερδών είναι οι διαδικασίες που ακολουθεί η διοίκηση μιας εταιρείας με απώτερο σκοπό να επιτύχει τους σκοπούς της σχετικά με τα κέρδη. Τις περισσότερες φορές η διαχείριση κερδών στοχεύει στην ωραιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων.

Μερικοί από τους λόγους οι οποίοι οδηγούν τα στελέχη στην διαχείριση των κερδών είναι με κύριο σκοπό να επιτύχουν να διεκδικούν μεγαλύτερες αμοιβές, να ασκήσουν επιρροή στην αξία των μετοχών και τέλος να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν αλλά και να αποφύγουν τις δεσμεύσεις τις οποίες μπορεί να δεχθούν να αντιμετωπίσουν από τους πιστοδότες.

Επίσης σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι η διαχείριση κερδών εμφανίζεται στις εξής δύο μορφές:

- Μετατροπή των λογιστικών μεθόδων και τακτικών
- Μετατροπή στις λογιστικές θεωρήσεις και πολιτικές

Ακόμη υπάρχουν δύο στρατηγικές διαχείρισης κερδών. Η πρώτη είναι η κοσμητική κατά την οποία τα δεδουλευμένα υφίστανται παραποίηση χωρίς αυτή η κατάσταση να έχει συνέπειες στις ταμειακές ροές. Η δεύτερη στρατηγική είναι η πραγματική κατά την οποία οι ταμειακές ροές δέχονται τις επιδράσεις από τις διαδικασίες που ακολουθούν τα στελέχη αποσκοπώντας να διαχειριστούν τα κέρδη. Όσον αφορά την κοσμητική υπάρχουν τρεις κατηγοριοποιήσεις. Η πρώτη είναι η αύξηση του κέρδους αποσκοπώντας στην βελτίωση των στοιχείων που παρουσιάζει η εταιρεία αλλά και η παρουσίαση μιας καλύτερης εικόνας στους μετόχους. Η δεύτερη κατηγορία ονομάζεται μεταφορικά «μεγάλο λουτρό» και στηρίζεται στις αποσβέσεις και τις διαγραφές. Τέλος, η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στην εξομάλυνση

⁶⁶ Φύλιος, Β. (2003), Δημιουργική Λογιστική, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

κερδών κατά την οποία οι υπεύθυνοι των οικονομικών καταστάσεων μπορούν να αυξομειώνουν τα κέρδη δημοσιεύοντάς τα όποτε αυτοί το θεωρούν απαραίτητο μέσω της διαδικασίας δημιουργίας αποθεματικών.

5.15 Εντοπισμός Αμφίβολων Εσόδων Στους Εταιρικούς Λογαριασμούς

Ο εντοπισμός αμφίβολων εσόδων στους εταιρικούς λογαριασμούς μπορεί να επιτευχθεί με τους ακόλουθους τρόπους:

- Εύρεση των αλλαγών στους λογαριασμούς επιστραφέντων πωλήσεων. Πιο συγκεκριμένα οι επιστραφέντες πωλήσεις οφείλουν να είναι σταθερές αναφορικά με το σύνολο των πωλήσεων.
- Διερεύνηση αν τα λειτουργικά διαθέσιμα βρίσκονται σε ποσοστό χαμηλότερο από το καθαρό εισόδημα.
- Εντοπισμός διενέργειας αλλαγών στις λογιστικές διαδικασίες δίχως την ύπαρξη των κατάλληλων προσαρμογών συγκριτικά με τα παλαιότερα χρόνια.
- Διερεύνηση εάν οι απαιτήσεις έχουν αυξηθεί περισσότερο συγκριτικά με τα έσοδα.
- Προσδιορισμός εάν οι μη τιμολογημένες απαιτήσεις αυξάνονται με γρηγορότερους ρυθμούς σε σχέση με τις τιμολογημένες απαιτήσεις.
- Βεβαίωση ότι το προϊόν έχει αποσταλεί πριν τελειώσει η λογιστική περίοδος και ότι δεν υπάρχει περίπτωση να επιστραφεί.⁶⁷

5.16 Χρηματοδότηση Εκτός Ισολογισμού

Η χρηματοδότηση εκτός ισολογισμού κάνει λόγο για συναλλαγές που αναφέρονται σε υποχρεώσεις που δεν υποστηρίζονται από τα φύλλα της εταιρείας. Σε κάποιες περιπτώσεις οι συναλλαγές αυτές αντιστοιχούν σε ενέργειες που διενεργούνται από την εταιρεία για να κερδίσουν από τις καλές οικονομικές ευκαιρίες. Η δυσκολία αναγνώρισης των περιουσιακών στοιχείων και των αντίστοιχων υποχρεώσεών τους δεν είναι προβληματική όσον αφορά τη λογιστική σε περίπτωση που δεν θιγούν συμφέροντα.

Αλλά από την άλλη μεριά η απόκρυψη των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων εκτός ισολογισμού δεν συνιστά την αποτελεσματική μεταφορά κινδύνου. Τέτοιες ενέργειες μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα.⁶⁸

⁶⁷ Torre, I. (2009), *Creative Accounting Exposed*, Palgrave Macmillan, Basingstoke England

5.17 Ορθές Διαδικασίες Που Πρέπει Να Διεκπεραιωθούν Για Τους Αποδέκτες Των Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών Όστε Να Διαπιστωθεί Η Χρηματοδότηση Εκτός Ισολογισμού

Οι ακόλουθες διαδικασίες είναι ωφέλιμο να διενεργηθούν ώστε να διαπιστωθεί εάν υπάρχει χρηματοδότηση εκτός ισολογισμού:

- Διερεύνηση και κατανόηση των σημειώσεων για τα απρόβλεπτα γεγονότα.
- Εύρεση δεδομένων αναφορικά με τις δεσμεύσεις της λειτουργικής μίσθωσης.
- Εντοπισμός στοιχείων σχετικά με αιφνιδιαστικές αλλαγές στα περιουσιακά στοιχεία και κυρίως στα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τα αποθέματα και τους εισπρακτέους λογαριασμούς που θα μπορούσαν να εμπλέκονται με οντότητες εκτός ισολογισμού.
- Διερεύνηση στοιχείων σχετικά με τις σημειώσεις της λογιστικής πολιτικής με σκοπό την εύρεση πράξεων σχετικά με την τιλοποίηση ή άλλες μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων.
- Έλεγχος της λίστας των εταιρειών που ενοποιούνται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της καθαρής θέσης.
- Έλεγχος των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων καθώς και τις αναγνωρισμένες υποχρεώσεις που θα διενεργηθούν στο μέλλον.
- Διερεύνηση των στοιχείων της εταιρείας για να δηλώσει τους δείκτες λογιστικών κόλπων που χρησιμοποιούνται συνήθως στη βιομηχανία και να δηλώσει τον κίνδυνο της εν λόγω εταιρείας.
- Εύρεση στοιχείων αναφορικά με συμβατικές δεσμεύσεις.
- Αναζήτηση συμβάσεων που σχετίζονται με τα παράγωγα ασυνήθιστου μεγέθους ή φύσης στις δραστηριότητες αντιστάθμισης των επιχειρήσεων.⁶⁹

5.18 Ευθύνη Των Ελεγκτών Ως Προς Τον Εντοπισμό Και Τη Γνωστοποίηση Των Λογιστικών Απατών

Παρακάτω παρουσιάζονται οι βασικοί τύποι εταιρικής απάτης:

⁶⁸ Torre, I. (2009), Creative Accounting Exposed, Palgrave Macmillan, Basingstoke England

⁶⁹ Torre, I. (2009), Creative Accounting Exposed, Palgrave Macmillan, Basingstoke England

- Υπεξαίρεση εταιρικών περιουσιακών στοιχείων.
Τα στοιχεία και οι καταστάσεις δηλώνουν ότι αυτή η απάτη είναι πιθανότερο να διαπράττεται από μη διευθυντικά στελέχη. Ωστόσο, αν αυτό γίνεται από ανώτερους υπαλλήλους της εταιρείας μπορεί να είναι σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό .
- Χειραγώγηση των λογιστικών πληροφοριών.
Η χειραγώγηση των λογιστικών πληροφοριών αποτελεί ένα είδος απάτης που μπορεί να οδηγήσει σε παραπλανητικές και παραποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Τις περισσότερες φορές διαπράττεται από τη διοίκηση όπου αντί να δεσμεύεται για άμεσο οικονομικό όφελος, θεωρεί ότι πράττει το καλύτερο για την επίτευξη των συμφερόντων του συνόλου της επιχείρησης αναφορικά με την οικονομική της θέση.
- Εξαπάτηση τρίτου.
Αυτή η απάτη διαπράττεται μέσω κατάχρησης των περιουσιακών στοιχείων τρίτων ατόμων και ταυτόχρονα της εξαπάτησής του μέσω παραπλανητικών και ψευδών πληροφοριών σε τρίτους. Σε ορισμένες περιπτώσεις το πρόσωπο που διαπράττει την απάτη θεωρεί ότι κάνει το καλύτερο για το συμφέρον της εταιρείας

5.19 Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία

Ο εξωτερικός έλεγχος των πάγιων περιουσιακών στοιχείων στοχεύει στον εντοπισμό πιθανότητας ύπαρξης φυσικής απάτης και ταυτόχρονα της κυριότητάς της από την εταιρεία που διενεργείται ο έλεγχος μέσω νόμιμων διαδικασιών, της χρησιμοποίησης σωστών τεχνικών αποτίμησης και τέλος της λογιστικής παρακολούθησης και απεικόνισης τους στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των λογαριασμών των παγίων:

- Έλεγχος σωστής καταχώρησης πάγιων περιουσιακών στοιχείων.
- Εξακρίβωση ύπαρξης επαρκούς ασφαλίσεως των παγίων για να αποφευχθούν διάφοροι κίνδυνοι.
- Δημιουργία συγκεντρωτικής κατάστασης παγίων στοιχείων.
- Έλεγχος ορθότητας των ισοζυγίων και των λογαριασμών σχετικά με τα πάγια περιουσιακά στοιχεία.
- Έλεγχος σωστής λογιστικής παρακολούθησης των παγίων.
- Διερεύνηση της σωστής λειτουργίας των λογαριασμών σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

- Επαλήθευση αγορών και περιπτώσεων ιδιοκατασκευής παγίων.
- Έλεγχος του σωστού υπολογισμού των αποσβέσεων.
- Έρευνα τυχόν μεταβολών των συντελεστών των αποσβέσεων από χρήση σε χρήση.
- Έλεγχος της ύπαρξης κυριότητας των παγίων περιουσιακών στοιχείων μέσω φυσικής απογραφής .
- Έλεγχος ορθής σύνταξης οικονομικών καταστάσεων.⁷⁰

5.20 Αποθέματα

Ο εξωτερικός έλεγχος των αποθεμάτων στοχεύει στην διενέργεια όλων των απαραίτητων ελεγκτικών εργασιών ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα διάπραξης λογιστικών λαθών και με αυτό τον τρόπο να εξασφαλίζεται και να προωθείται η ακεραιότητα και αξιοπιστία των λογιστικών βιβλίων. Ακόμη ο εξωτερικός έλεγχος των αποθεμάτων εκτελείται επιδιώκοντας να εντοπίσει την φυσική ύπαρξη των αποθεμάτων και της απόκτησής του μέσω ορθών παραστατικών.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των λογαριασμών των αποθεμάτων:

- Ετοιμασία των χώρων που διενεργείται η απογραφή, τακτοποιώντας τα με την απαιτούμενη σειρά .
- Εύρεση και καταγραφή των ελαττωματικών προϊόντων καθώς και τοποθέτηση σε συγκεκριμένους χώρους.
- Οι εργαζόμενοι στην αποθήκη δεν πρέπει να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην απογραφή των προϊόντων.
- Διενέργεια έγκυρης καταχώρησης των στοιχείων που αφορούν την απογραφή στο βιβλίο των απογραφών και του ισολογισμού.
- Εξέταση της παροχής των απαραίτητων πληροφοριών στα άτομα που είναι υπεύθυνα για την αποθήκη σχετικά με τις ελλείψεις και τα πλεονάσματα που εντοπίστηκαν κατά την απογραφή.⁷¹

⁷⁰ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

⁷¹ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

5.21 Χρεόγραφα Και Απαιτήσεις

Για την πραγματοποίηση του ελέγχου των λογαριασμών χρεογράφων, ο εξωτερικός ελεγκτής επιδιώκει μέσω του ερωτηματολογίου του εσωτερικού ελεγκτή να εντοπίσει πληροφορίες που σχετίζονται με την αγοροπωλησία των χρεογράφων, την πληροφόρηση του διοικητικού συμβουλίου για επενδύσεις σε χρεόγραφα, την σωστή καταχώρηση της αγοροπωλησίας των χρεογράφων κ.α.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των λογαριασμών των χρεογράφων και των απαιτήσεων:

- Δημιουργία συγκεντρωτικής κατάστασης όσων αφορά τα χρεόγραφα.
- Εξέταση της απόκτησης χρεογράφων με τη χρήση μέσω νόμιμων στοιχείων.
- Έλεγχος χρεογράφων με τη διενέργεια φυσικής απογραφής.
- Έλεγχος του τρόπου που γίνεται η αποτίμηση των χρεογράφων αλλά και απόκτησης εσόδων.

Τέλος, ο εξωτερικός έλεγχος των χρεογράφων και των απαιτήσεων επιδιώκει στον εντοπισμό της ορθότητας των ποσών που περιέχονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στην αναγνώριση των αποκτημένων χρεογράφων από την εταιρεία και στον εντοπισμό των αλλαγών στην αξία των χρεογράφων και των απαιτήσεων.⁷²

5.22 Χρηματικά Διαθέσιμα

Ο εξωτερικός έλεγχος των χρηματικών διαθέσιμων πραγματοποιείται επιδιώκοντας την διαπίστωση της ύπαρξής του με τη βοήθεια των νόμιμων παραστατικών και ταυτόχρονα τον έλεγχο της σωστής χρησιμοποίησης των τρόπων αποτίμησής τους.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των λογαριασμών των χρηματικών διαθέσιμων:

- Έρευνα και αναγνώριση του αριθμού των χρηματικών διαθέσιμων από άτομα που εργάζονται στο τμήμα του λογιστηρίου.
- Έρευνα εάν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των λογαριασμών των καταθέσεων όψεως.

⁷² Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

- Διερεύνηση της παρουσίας δεδουλευμένων τόκων σχετικά με τις προθεσμιακές καταθέσεις.
- Έλεγχος του αριθμού των μετρητών σε ξένο νόμισμα.⁷³

5.23 Καθαρή Θέση

Ο εξωτερικός έλεγχος της καθαρής θέσης επιδιώκει να εντοπίσει την ύπαρξη αξιόπιστων λογαριασμών όσων αφορά τη καθαρή θέση αλλά και στη μοιρασιά των καθηκόντων των προσώπων που διεκπεραιώνουν τους λογαριασμούς της καθαρής θέσης.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των λογαριασμών της καθαρής θέσης:

- Διενέργεια ελέγχου αναφορικά με την είσπραξη του οφειλόμενου μετοχικού κεφαλαίου.
- Έρευνα για τον τρόπο σχηματισμού του ποσού του φόρου εισοδήματος .
- Αναγνώριση του καταβληθέντος φόρου εισοδήματος.⁷⁴

5.24 Μακροχρόνιες Και Βραχυχρόνιες Υποχρεώσεις

Ο εξωτερικός έλεγχος των λογαριασμών των υποχρεώσεων γίνεται με κυριότερη επιδίωξη τον εντοπισμό κάθε πιθανής υποχρέωσης , της πληρωμής των απαιτούμενων υποχρεώσεων σε ασφαλιστικούς και δημόσιους φορείς.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των λογαριασμών των μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων υποχρεώσεων:

- Αξιολόγηση της ορθότητας του υπολογισμένου ποσού των δεδουλευμένων τόκων.
- Έρευνα της ορθότητας του βιβλίου των πληρωτέων επιταγών.
- Διερεύνηση των υπολοίπων των προμηθευτών και των πιστωτών.
- Έρευνα αν οι εταιρείες ακολουθούν τα ΔΠΧΑ.⁷⁵

⁷³ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

⁷⁴ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

5.25 Έσοδα

Ο εξωτερικός έλεγχος των εσόδων πραγματοποιείται για καταφέρει να εντοπιστεί την παρουσία εσόδων.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των λογαριασμών των εσόδων:

- Έρευνα για τον εντοπισμό της σωστής μεταφοράς των εσόδων στην επικείμενη πίστωση του συγκεκριμένου λογαριασμού.
- Εντοπισμός οποιονδήποτε διενεργηθέντων επιστροφών πωλήσεων ή παραστατικών που επήλθε ακύρωση για οποιοδήποτε λόγο.
- Διερεύνηση ότι τα έσοδα έχουν καταχωρηθεί με ακρίβεια στην κατάλληλη χρονική περίοδο.⁷⁶

5.26 Έξοδα

Ο εξωτερικός έλεγχος των εσόδων πραγματοποιείται για καταφέρει να εντοπιστεί η παρουσία εξόδων.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των λογαριασμών των εξόδων:

- Διερεύνηση ότι τα έξοδα έχουν καταχωρηθεί με ακρίβεια στην κατάλληλη χρονική περίοδο.
- Αξιολόγηση κατά πόσο υπάρχουν έξοδα που δεν αναγνωρίζονται να δεχθούν έκπτωση.
- Διενέργεια ελέγχου αναφορικά με τα έξοδα της παρούσης χρονικής περιόδου και της προηγούμενης.⁷⁷

⁷⁵ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

⁷⁶ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

⁷⁷ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

5.27 Ορισμός Παραπονημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ως παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων θεωρείται ένας κίνδυνος, ο οποίος τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει ανοδική πορεία και προέρχεται από μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα εταιρειών. Τα γνωστότερα οικονομικά σκάνδαλα αναπτύχθηκαν στις ακόλουθες εταιρείες: Enron, WorldCom, Xerox. Η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων έχει μειώσει την ύπαρξη της εμπιστοσύνης ανάμεσα στις εταιρείες και τα εμπλεκόμενα μέλη και από την άλλη έχει δημιουργήσει αμφισβήτηση και αμφιβολία.

Ακόμη ένας ορισμός που δίνεται από το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο 240 αναφέρει ότι παραποίηση είναι η σκόπιμη πράξη από πρόσωπα που ανήκουν στη διοίκηση της εταιρείας ή άλλων ατόμων που σχετίζονται με την εταιρεία και επιδιώκουν την μη αληθή παρουσίαση στοιχείων και καταστάσεων.

Σύμφωνα με τον Σπάθη (2002) με τον όρο παραπονημένες οικονομικές καταστάσεις εννοείται η ύπαρξη απάτης και πιο συγκεκριμένα η εσκεμμένη αλλαγή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Αναλυτικότερα για να επιτευχθούν οι παραπονημένες οικονομικές καταστάσεις χρησιμοποιείται η δημιουργική λογιστική.

Επίσης ο Σπάθης δηλώνει ότι στην Ελλάδα στο παρελθόν έγιναν αρκετές προσπάθειες να παρουσιασθούν ψευδώς και παραπονημένα στοιχεία στο άμεσα ενδιαφερόμενο κοινό. Απώτερος σκοπός είναι να ελαχιστοποιηθούν τα παρουσιαζόμενα και δηλωθέντα κέρδη αλλά και να φορολογούνται λιγότερο. Αυτό το επιτυγχάνουν μέσω της αύξησης των εξόδων ή των εσόδων καταφέροντας να παρουσιάσουν μεγαλύτερη τιμή.

Σύμφωνα με τον Porter, τον Cameron και τον Coderre ο ελεγκτής αντιμετωπίζει δυσκολίες στη προσπάθεια του να εντοπίσει και να κατανοήσει τις παραπονημένες οικονομικές καταστάσεις σε μια εταιρεία. Πιο συγκεκριμένα ορισμένα άτομα εντός της επιχείρησης αποσκοπούν στο να προσανατολίζουν και οδηγούν τους ελεγκτές προς λάθος κατευθύνσεις. Ακόμη οι δυσκολίες και τα εμπόδια οφείλονται στο λόγο ότι ο δειγματοληπτικός έλεγχος λόγω του μεγάλου όγκου δεδομένων και έλλειψης χρόνου, οδηγεί σε λανθασμένα αποτελέσματα.

Το λεξικό OxfordEnglish αναφέρει ότι η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων είναι μια παράνομη διαδικασία η οποία κάνει τους ανθρώπους να σχηματίσουν μια λανθασμένη και διαφορετική άποψη και γνώμη αποσκοπώντας να επωφεληθούν με διάφορα μελλοντικά κέρδη.

Ο Nieschwietz τονίζει ότι η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων αποτελεί εσκεμμένη πράξη με σκοπό να αποκρυφτεί η αλήθεια και διάφορα σημαντικά στοιχεία. Η συγκεκριμένη κατάσταση πραγματοποιείται από διάφορα υψηλόβαθμα στελέχη τα οποία χρησιμοποιούν κάθε δυνατό μέσο με σκοπό να καταφέρουν το στόχο τους ακόμη και να φοβίσουν το κοινό.

Ακόμη ο Rezaee (2002) παρουσιάζει την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων με μια λέξη δηλαδή «CRIME». Το πρώτο γράμμα το C δηλώνει τη λέξη COOKS η οποία αναφέρεται στα πρόσωπα τα οποία «μαγειρεύουν» και αλλοιώνουν τα στοιχεία και δεδομένα. Το δεύτερο γράμμα το R δηλώνει τη λέξη RECIPES η οποία αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους δρουν για εσκεμμένη αλλαγή των οικονομικών καταστάσεων. Το τρίτο γράμμα το I δηλώνει τη λέξη INCENTIVE η οποία αναφέρεται στους λόγους οι οποίοι οδήγησαν στην αλλοίωση των οικονομικών καταστάσεων. Το τέταρτο γράμμα το M δηλώνει τη λέξη MONITORING η οποία αναφέρεται στους λόγους οι οποίοι οδηγούν στην μη εύρεση της απάτης και της παραποίησης. Το πέμπτο γράμμα αναφέρεται στα συμπεράσματα και τα αποτελέσματα που δημιουργήθηκαν.⁷⁸

5.28 Κατηγορίες Κινδύνων Παραποίησης Οικονομικών Καταστάσεων

Το ελεγκτικό πρότυπο με αριθμό 82 παρουσιάζει τρεις κατηγορίες κινδύνων παραποίησης οικονομικών καταστάσεων. Την πρώτη κατηγορία αποτελούν τα στοιχεία και οι ιδιότητες της διοίκησης της εταιρείας. Αναλυτικότερα είναι οι γνώσεις και οι ικανότητες που έχει η διοίκηση, οι διάφορες πειστικές καταστάσεις που είναι δυνατόν να δημιουργηθούν, η συμπεριφορά της διοίκησης ως προς τον εσωτερικό έλεγχο. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις διάφορες καταστάσεις του συγκεκριμένου κλάδου και ειδικότητας. Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει τις οικονομικές καταστάσεις που κυριαρχούν στην επιχείρηση αλλά και τους νόμους και τους κανονισμούς του συγκεκριμένου κλάδου. Η τρίτη και τελευταία κατηγορία περιλαμβάνει τα λειτουργικά στοιχεία της εταιρείας όπως είναι τα χαρακτηριστικά των συναλλαγών αλλά και η οικονομική κατάστασή της.

Από την άλλη μεριά υπάρχουν ορισμένοι κίνδυνοι οι οποίοι μπορεί να οδηγούν στην μη ανεύρεση των αλλοιωμένων και λανθασμένων οικονομικών καταστάσεων.

⁷⁸ Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ

6.1 Εισαγωγικά

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο αναλύονται τρία από τα μεγαλύτερα εταιρικά σκάνδαλα. Πιο συγκεκριμένα τα εταιρικά σκάνδαλα στα οποία γίνεται αναφορά είναι των εταιρειών Parmalat, WorldCom και Enron.

6.2 Parmalat ⁷⁹

Η Parmalat ιδρύθηκε το 1961 στην πόλη της Πάρμας που βρίσκεται στην Ιταλία. Η ιδιωτικοποίηση αρκετών δημοσίων γαλακτοκομικών εταιρειών στην Ιταλία κατά τη διάρκεια της χρονολογίας 1960 παρείχε στη συγκεκριμένη εταιρεία μια σημαντική δυνατότητα για ανάπτυξη και τελικά οδηγήθηκε στην απόκτηση αρκετών από των προαναφερθέντων γαλακτοκομικών εταιρειών.

Έτσι η Parmalat κατάφερε να χρησιμοποιήσει μια διαφορετική επιχειρηματική στρατηγική, δηλαδή προχωρούσε στην αγορά εταιρειών που βρισκόταν σε δυσχερή οικονομική κατάσταση. Λόγω του ότι δεν πήγαιναν καλά τα οικονομικά τους, κατάφερε να τις αποκτήσει σε πολύ χαμηλή τιμή και έπειτα τα προϊόντα των επιχειρήσεων αυτών γίνονταν δικά της και τα παρουσίαζε με τη δική της επωνυμία. Με αυτό τον τρόπο η Parmalat κατάφερε να αναπτυχθεί ταχύτατα.

Η Parmalat δημιούργησε μια καινοτόμα τεχνολογία παστερίωσης καθώς οδηγήθηκε στην εισαγωγή συσκευασίας χαρτοκιβωτίων tetra pac. Πιο συγκεκριμένα, είναι η πρώτη εταιρεία του κλάδου της γαλακτοκομίας που χρησιμοποίησε αυτά τα καινοτόμα χαρτοκιβώτια. Το 1970 η επιχείρηση άρχισε να διαφοροποιεί τον κλάδο δραστηριοποίησής της καθώς από τη μια μεριά αγόρασε μια ποδοσφαιρική ομάδα της Πάρμα και από την άλλη πέτυχε τη διεθνή επέκτασή της ιδίως στη Βραζιλία. Από την άλλη μεριά, τα τελευταία χρόνια είχε δεχθεί έντονη κρίση διότι η στρατηγική της στηριζόταν στη χρηματοδότηση μέσω τραπεζικών δανείων. Η ταχεία απόκτηση ξένων εταιρειών έχει κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία. Σαν θετικό μπορεί να θεωρηθεί ότι εδραιώθηκε διεθνώς αλλά από την άλλη αυτό προκάλεσε πρόβλημα διαχείρισης των κερδών της.

⁷⁹ Torre, I. (2009), *Creative Accounting Exposed*, Palgrave Macmillan, Basingstoke England

Το 1990 η οικογένεια Tanzi κατείχε το 49% της Parmalat στο χρηματιστήριο και το 1993 η εταιρεία Parmalat διόρισε την ελεγκτική εταιρεία Deloitte Touche ως ομάδα ελέγχου, παύοντας με αυτό τον τρόπο μια μεγάλη συνεργασία με την Grant Thornton.

Τον Απρίλιο του 2003, ο Fausto Tonna ο οποίος ήταν κύριος οικονομικός διευθυντής της Parmalat για πολλά χρόνια, δήλωσε την παραίτησή του εκπλήσσοντας την αγορά. Τον Δεκέμβριο του 2003 η Parmalat δεν κατάφερε να πληρώσει ένα ομολογιακό δάνειο ύψους 150 εκατομμυρίων παρόλο που ο ισολογισμός της δήλωνε ρευστά περιουσιακά στοιχεία 6000 εκατομμυρίων . Τέλη Νοεμβρίου η Parmalat γνωστοποίησε ότι σχεδόν 600 εκατομμύρια ανήκουν ως μετρητά σε ένα κεφάλαιο επιχειρηματικού κεφαλαίου που ονομάζεται *epicurium* με βάση τα νησιά του Κέιμαν, χωρίς όμως να καταφέρει να ανακτήσει τη ρευστότητα της συμμετοχής της. Στις 9 Δεκεμβρίου 2003 ο πρόεδρος της Parmalat με όνομα Calisto Tanzi δήλωσε ότι παραιτείται και στις 14 Δεκεμβρίου η αμερικανική τράπεζα δήλωσε ότι ένας λογαριασμός που κατείχε η Parmalat μέσω της θυγατρικής της και είχε 4900 εκατομμύρια, ήταν μη αληθής. Στις 11 Δεκεμβρίου οι μετοχές της Parmalat έχασαν το 47% της αξίας της, 15% την επόμενη ημέρα και 20% την επερχόμενη μέρα.

6.2.1 Παράγοντες Λογιστικού Κινδύνου Της Parmalat

Υπήρξαν διάφοροι παράγοντες που προκάλεσαν τον λογιστικό κίνδυνο:

- Πρώτον, η διεθνή επέκταση σε περιοχές που ήταν εμφανής ο υψηλός κίνδυνος για παράδειγμα η Λατινική Αμερική και η Βραζιλία. Αυτό οδήγησε σε μεγάλες ελλείψεις λειτουργικού και νομισματικού επιπέδου.
- Δεύτερον, η τακτική διαφοροποίησης.
- Τρίτον, οι ενδοεταιρικές μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων σε αμφισβητήσιμες τιμές που δεν έπαψαν να υφίστανται από το πεδίο ενοποίησης, μέσω συμβάσεων με τρίτα μέρη που ήταν θυγατρικές εταιρείες και ήταν εγκατεστημένες σε φορολογικούς παραδείσους και στα οποία γινόταν η χρήση των χρηματοοικονομικών παράγωγων.
- Τέταρτον, η ύπαρξη θυγατρικών εταιριών σε χώρες και περιοχές που ευνοούνται φορολογικά μέσω των οποίων επετεύχθησαν οικονομικές πράξεις για παράδειγμα εκδόσεις και αγορές ομολόγων.

- Πέμπτον, η μη ορθή συμπεριφορά από τη μεριά του ορκωτού ελεγκτή.
- Έκτον, η μη αποτελεσματική λειτουργία των αγορών κεφαλαίων, μετοχών και ομολόγων που δεν κατάφεραν να προβλέψουν το οικονομικό σκάνδαλο έως ότου η εταιρεία δεν πραγματοποιήσει την πρώτη δόση του χρέους της.
- Έβδομον, η μη αποτελεσματική λειτουργία της ιταλικής ρυθμιστικής αρχής, διότι παρόλο που έλεγξε τους λογαριασμούς της Parmalat , δεν κατάφερε να εμποδίσει την απάτη.
- Ένατον, οι λάθος διαχειριστικές λειτουργίες της εταιρείας, διότι ο Calisto Tanzi λειτουργούσε με σκοπό να ικανοποιεί τις προσωπικές του επιθυμίες.

6.2.2 Ανάλυση Του Λογιστικού Σκανδάλου

6.2.2.1 Εκτός Ισολογισμού Χρέος

Στους λογαριασμούς της Parmalat, διενεργήθηκε έλεγχος για το πρώτο τρίμηνο του 2003 και δηλώθηκε καθαρή θέση χρέους 1800 εκατ. παρόλο που το καθαρό χρηματοοικονομικό χρέος ήταν ύψους 3800 εκατ. Επίσης ήταν φανερό η χρήση της τιτλοποίησης πριν κλείσει τους λογαριασμούς της και τις γνωστοποιήσει στις αγορές. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι λειτούργησε αποταμιεύοντας, αποσκοπώντας στην πώληση των δικαιωμάτων είσπραξης σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς έναντι μικρών εκπτώσεων.

Αυτή η πρακτική δεν ήταν η ίδια καταχρηστική, αλλά η χρήση της από κάποιους μπορεί να αναφερθεί ως αναληθή σε περίπτωση που πραγματοποιηθεί επιδιώκοντας να συλλάβει τα ρευστά περιουσιακά στοιχεία και με αυτό τον τρόπο να αναδείξει μικρότερο υπόλοιπο καθαρού χρέους. Τον Ιούνιο του 2003 τα έσοδα της Parmalat έδειξαν μια μείωση ποσοστού 11%, παρόλο που συνέχισε να τιτλοποιεί 611 εκατ. Ταυτόχρονα, δεν φανέρωσε ένα χρέος 111 εκατ. σε μια εταιρεία επενδύσεων αυτοκινήτων, buconero.

Η Parmalat δημιούργησε εγγυήσεις χρέους για να πληρώσει 88 εκατομμύρια, αναλυτικότερα 65 εκατομμύρια ήταν εγγυημένα στις συνδεδεμένες εταιρείες της Parmalat και 23 εκατομμύρια σε τρίτους. Ακόμη όφειλε να διαθέσει 57 εκατ. σε υποχρεώσεις που δημιουργούνται από συναλλαγές λειτουργικής μίσθωσης καθώς και άλλα 464 εκατ.

προνομιούχων μετοχών που δημιουργήθηκαν με προκαθορισμένες ημερομηνίες λήξης. Τέλος, η Parmalat χρωστούσε 361 εκατ. σε μη χρηματοοικονομικά στοιχεία.

6.2.2.2 Ψευδή Θέση Μετρητών

Οι λογαριασμοί του τρίτου τριμήνου της Parmalat αναφέρουν ότι είχε ρευστά περιουσιακά στοιχεία άνω των 8000 εκατομμυρίων. Πιο συγκεκριμένα, 4200 εκατομμύρια ήταν σε μετρητά, 2200 εκατομμύρια ήταν σε βραχυπρόθεσμα περιουσιακά στοιχεία, 1500 εκατομμύρια ήταν δολάρια, 500 εκατομμύρια ήταν επενδυτικό κεφάλαιο, 600 εκατομμύρια ήταν συναλλαγματικοί λογαριασμοί και 500 εκατομμύρια ήταν διάφορα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Η Bonlat ήταν θυγατρική εταιρεία που ιδρύθηκε στα νησιά Kayman. Το μεγαλύτερο μέρος των ρευστών διαθέσιμων του ομίλου δηλώθηκαν στην εταιρεία αυτή. Τα νησιά Kayman θεωρούνταν φορολογικός παράδεισος για αυτό τον λόγο έλεγχο μπορούσαν να ασκήσουν κυρίως οι ελεγκτές. Οι ελεγκτές χρειάστηκαν ένα χαρτί που να πιστοποιεί την ύπαρξη αυτών των χρημάτων.

Η εταιρεία Grant Thornton θεωρεί ότι αυτή η επιστολή αποτελεί αξιόπιστη διαβεβαίωση της θέσης της εταιρείας σε μετρητά. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι η Parmalat γνωστοποίησε ότι είχε ξαναγοράσει δισεκατομμύρια ευρώ σε εταιρικά ομόλογα μέσω της θυγατρικής της και με αυτό τον τρόπο κατάφερε να ελαχιστοποιήσει το καθαρό ποσό της ενοποιημένης συμμετοχικής της θέσης.

Ακόμη σπουδαίο θεωρείται η οικονομική θέση της Parmalat και η κερδοφορία της που καθορίζεται διενεργώντας τον ακόλουθο υπολογισμό: χρηματοοικονομικά έσοδα δια χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και βγαίνει το ποσοστό 5.85%. Το ποσοστό θεωρείται πολύ υψηλό σε σχέση με τα κρατικά ομόλογα κάτι το οποίο φανερώνει την ύπαρξη υψηλού κινδύνου.

6.2.2.3 Άλλες Λογιστικές Καταχρήσεις

Κάτι ακόμη το οποίο επίσης θεωρείται σημαντικό είναι ότι η Parmalat με σκοπό να αποκρύψει τις διενεργηθείσες ζημίες της χρησιμοποίησε την Bonlat. Η συγκεκριμένη θυγατρική διενεργούσε συναλλαγές με εταιρείες που αντιμετωπίζουν δυσχερείς οικονομικές καταστάσεις χρησιμοποιώντας παράγωγα μέσα αποσκοπώντας να καλύψουν τις ζημίες που δημιουργήθηκαν. Οι μη ενοποιημένες εταιρείες χρησιμοποιήθηκαν για την διενέργεια αυτών των διαδικασιών επιδιώκοντας στην καλύτερη αντιμετώπιση αλλά και στις ψευδείς λογιστικές εγγραφές σε εταιρείες που πραγματοποίησαν ζημίες.

Με σκοπό να βοηθήσει τον χρηματοπιστωτικό μηχανισμό η συγκεκριμένη εταιρεία δάνεισε την θυγατρική της .Μια ακόμη λογιστική κατάχρηση της Parmalat αναφέρεται σε νομισματικά παράγωγα. Το 2002 η Parmalat διενήργησε μια σύμβαση με σκοπό να επιτύχει μια επένδυση 496,5 εκατομμυρίων στο ταμείο ericuruum με βάση τα νησιά του Cayman. Αυτή η σύμβαση έκανε λόγο για μια ανταλλαγή νομισμάτων για ένα ψεύτικο ποσό των 850 εκατομμυρίων. Η πρώτη δόση θα έπρεπε να εξοφληθεί το 2007. Το τρίτο τρίμηνο του 2003 η Parmalat όφειλε να κατατάξει 33 εκατομμύρια σε συναλλαγματικές ζημιές που στο παρελθόν είχαν δηλωθεί ως έκτακτες ζημιές.

6.2.3 Συνέπειες

Αξίζει να σημειωθεί ότι λογιστικές απάτες και παραλείψεις της Parmalat σημειώθηκαν για περίοδο 13 ετών, μέσα στην οποία η εταιρεία μπήκε στο χρηματιστήριο του Μιλάνου.

Πιο συγκεκριμένα, η κεφαλαιαγορά, οι διευθυντές, οι ρυθμιστικές αρχές, οι ελεγκτές, οι οργανισμοί αξιολόγησης, οι επενδυτικές τράπεζες, οι αναλυτές και οι δικηγόροι δεν μπόρεσαν να βοηθήσουν τους επενδυτές να αποφευχθεί αυτή η κατάσταση παρά τα σήματα κινδύνου που δόθηκαν. Αυτό έγινε διότι δημιουργήθηκαν άπειρες συγκρούσεις συμφερόντων, αναδείχθηκαν επικίνδυνα κίνητρα, λάθος έλεγχοι καθώς και λάθος ανθρώπινες συμπεριφορές που ήθελαν να βλάψουν την εταιρεία. Το οικονομικό σκάνδαλο της Parmalat από πολλούς παρομοιάστηκε με το σκάνδαλο Enron ή το WorldCom.

Η ψευδής επιστολή δηλώνει την ύπαρξη ενός λογαριασμού που περιείχε 6.900 εκατομμύρια και υποδηλώνει ότι η Parmalat είχε δημιουργήσει μεγαλύτερα σκάνδαλα αναφορικά με τις προαναφερθείσες εταιρείες.

Ο σκοπός της Parmalat φανερώθηκε ότι δεν ήταν να αποκτήσει περισσότερα χρήματα η οικογένεια Tanzi αλλά να κρυφτούν οι ελλείψεις χρημάτων που υπήρχαν στη Λατινική Αμερική. Αυτή είναι η βασική διαφορά ανάμεσα στα σκάνδαλα της Parmalat, της Enron και της WorldCom καθώς στις δύο τελευταίες οι διαχειριστές τους έγιναν πλουσιότεροι εις βάρος των λογιστικών σκανδάλων. Η τρύπα της λογιστικής διογκώθηκε στα 11.000 εκατομμύρια.

Η Parmalat είχε επίσης αποκρύψει οφειλές εκτός ισολογισμού ύψους 1.700 εκατομμυρίων καθώς επίσης είχε δώσει ψεύτικα δάνεια προς όφελός της ύψους 3.600 εκατομμυρίων. Το συνολικό τελικό χρέος ήταν τα 14.000 εκατομμύρια. Δεν είχε αποσαφηνιστεί κατά πόσον οι ελεγκτές ήταν υπεύθυνοι, συνένοχοι ή θύματα της κατάχρησης

που διέπραξε η Parmalat. Η αστυνομία διεξήγαγε έρευνα στα γραφεία στο Μίλαν για να φανερωθεί και αποδειχθεί η ευθύνη που βάρυνε την ελεγκτική εταιρεία.

Η συγκεκριμένη χρεοκοπία είχε επιφέρει μεγάλες επιπτώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο τόσο οικονομικές όσο πολιτικές και κοινωνικές, διότι έθεσε σε κίνδυνο περισσότερους από 36.000 εργαζομένους.

6.2.4 Λάθος Κινήσεις

Η Parmalat αυξήθηκε με ταχύτατους ρυθμούς στο εξωτερικό έπειτα από τη διενέργεια μεγάλων και δαπανηρών εξαγορών. Λόγω του ότι οι εξαγορές διενεργήθηκαν με μετρητά, Parmalat όφειλε να βγάζει συνεχώς ομόλογα, τα οποία δυσχέραιναν την οικονομική της κατάσταση. Ταυτόχρονα η μεγάλη απόσταση που χώριζε τις επιχειρήσεις αλλά και η ύπαρξη αναποτελεσματικού ελέγχου δυσκόλευαν την κατάσταση.

6.2.5 Βασικά Συμπεράσματα

- Είναι αρκετά επικίνδυνες και αμφίβολες οι επενδύσεις σε οικογενειακές επιχειρήσεις, διότι η προτεραιότητα θα είναι τις περισσότερες φορές η επίτευξη των οικογενειακών συμφερόντων.
- Οι αλλαγές στις ελεγκτικές εταιρείες δεν βοήθησαν στην επίλυση των οικονομικών προβλημάτων από τη στιγμή που συνεχίζονται οι παράνομες οικονομικές ενέργειες.

6.2.6 Ευθύνη Των Εξωτερικών Ελεγκτών

Η εταιρεία που διενήργησε τον έλεγχο στην Parmalat έχει μεγάλο βάρος από την ευθύνη της διάπραξης απάτης. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι οι ορκωτοί ελεγκτές οφείλουν να διακρίνονται για την ανεξαρτησία τους, κάτι το οποίο καταστρατηγήθηκε στην συγκεκριμένη εταιρεία.

6.3 WorldCom ⁸⁰

Η WorldCom ήταν μια από τις ισχυρότερες εταιρείες τηλεπικοινωνιών στις ΗΠΑ. Το όνομά της το δημιούργησε έπειτα από τις συγχωνεύσεις με τις εταιρείες LONG DISTANCE DISCOUNT SERVICE, ADVANCED COMPANIES INC και της MCI

⁸⁰ Torre, I. (2009), Creative Accounting Exposed, Palgrave Macmillan, Basingstoke England

COMMUNICATIONS. Στις 22 Ιουνίου, η WorldCom δήλωσε στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης ότι είχε διαπράξει λογιστική απάτη ύψους περίπου 3.800 εκατ. για πέντε τρίμηνα. Αναλυτικότερα στα πέντε τρίμηνα ανήκουν τα τέσσερα τρίμηνα το 2001 και το πρώτο τρίμηνο του 2002.

Τον επόμενο μήνα η εταιρεία ανέφερε την αναστολή πληρωμών. Τον Αύγουστο του 2002 η WorldCom δημιούργησε μια άλλη λογιστική απάτη ύψους 3.300 εκατ. που δηλώνει τη χειραγώγηση της ebitda της κατά την περίοδο 1999-2001 και το πρώτο τρίμηνο του 2002. Ωσπου να τελειώσει το έτος το λογιστικό κενό της εταιρείας είχε φτάσει πάνω από 9.000 εκατομμύρια.

Η WorldCom κατείχε περιουσιακά στοιχεία αξίας 107.000 εκατομμυρίων κατά τη διάρκεια των περιόδων ανάπτυξης των χρηματιστηριακών αγορών. Τον Ιούνιο του 1999 η WorldCom γνωστοποίησε αξία κεφαλαιοποίησης 180.000 εκατομμυρίων δολαρίων και χρέη 41.000 εκατομμυρίων, και έγινε μία από της μεγαλύτερες χρεοκοπίες στην ιστορία.

Η πτώχευση της εταιρείας έγινε διότι ήταν πολύ έντονη η διενέργεια λογιστικών τεχνασμάτων με σκοπό την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων από τα στελέχη της εταιρείας. Αποτέλεσε ταυτόχρονα το μεγαλύτερο λογιστικό σκάνδαλο. Μέχρι το καλοκαίρι του 2002, η WorldCom απασχολούσε 80.000 υπαλλήλους και είχε το δεύτερο μεγαλύτερο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, το μεγαλύτερο τοπικό δίκτυο, το μεγαλύτερο διεθνές δίκτυο και το μεγαλύτερο δίκτυο διακίνησης δεδομένων στο διαδίκτυο. Το 1998 η WorldCom πέτυχε εξαγορά της επικοινωνίας των μικρομεσαίων τηλεπικοινωνιών που κόστισε 40.000 εκατομμύρια.

Έπειτα η εταιρεία κινήθηκε στην παροχή πρόσβασης και μεταφοράς δεδομένων μέσω διαδικτύου, τομέας που φαινόταν ότι θα αναπτύσσονταν ταχύτατα. Η WorldCom επιδίωξε να επεκτείνει την έκθεσή της στην αγορά κινητής τηλεφωνίας αποκτώντας σπριντ για 120.000 εκατομμύρια. Μέχρι το 2001 η WorldCom είχε γίνει ιδιοκτήτης σχεδόν σε 75 εταιρείες, με τη βοήθεια των δικών της μετοχών αλλά και δανειζόμενη, ποσό που μέχρι τότε είχε φτάσει περίπου 30.000 εκατομμύρια.

Η ελεγκτική εταιρεία που διενεργούσε τον έλεγχο μέχρι την γνωστοποίηση της απάτης ήταν η Arthur Andersen και στη συνέχεια η KPMG. Μετά την πτώχευσή της η εταιρεία μετονομάστηκε σε MCI και τέλος τον Ιανουάριο του 2006 αποκτήθηκε από τη VERIZON COMMUNICATION, μια άλλη εταιρεία τηλεπικοινωνίας.

6.3.1 Καταστάσεις Που Οδήγησαν Στο Λογιστικό Σκάνδαλο

6.3.1.1 Οι Προβλέψεις Των Αναλυτών

Οι εισηγμένες εταιρείες συνήθως παρέχουν στους επενδυτές και τους αναλυτές προβλέψεις για συγκεκριμένο τρίμηνο ή για το επόμενο έτος. Οι προβλέψεις γνωστοποιούνται κατά κύριο λόγο ως τα κέρδη ανά μετοχή που η εταιρεία επιδιώκει να επιτύχει σε μια συγκεκριμένη περίοδο. Σε περίπτωση μη ύπαρξης αυτών των προβλέψεων, οι εταιρείες εξετάζουν αυστηρά τις εκτιμήσεις των επενδυτικών τραπεζών που παρακολουθούν τις μετοχές τους και αυτές οι εκτιμήσεις παρουσιάζονται ως εκτιμήσεις συναίνεσης. Προσδοκώντας να εξαλείψουν τις εκπλήξεις ή τις γενικές εκτιμήσεις συναίνεσης που μπορεί να οδηγήσουν σε ανεπιθύμητες μεταβλητές των μετοχών, οι εταιρείες συχνά προσπαθούν να κατευθύνουν ανεπίσημα τους αναλυτές στην ακρίβεια των προβλέψεών τους.

6.3.1.2 Οι Συγχωνεύσεις Και Εξαγορές

Οι εταιρείες που στηρίζονται σε συγχωνεύσεις και εξαγορές είναι δυνατόν να στηρίζονται σε δημιουργικές τεχνικές της λογιστικής. Αλλά αυτό που προαναφέρθηκε δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι όλες οι εταιρείες που συμμετέχουν σε εξαγορές είναι πρόθυμες να χειραγωγήσουν τους λογαριασμούς τους.

6.3.1.3 Καλή Διακυβέρνηση, Εξατομικευμένη Ηγεσία, Πολιτισμός Και Έλεγχος

Το Διοικητικό Συμβούλιο της WorldCom απαρτιζόταν από 13 μέλη. Από τα 13 αυτά μέλη οι 9 αποτελούσαν ανεξάρτητους διευθυντές. Ωστόσο μετά τη διενέργεια ορισμένων ελέγχων φανερώθηκε ότι οι αποφάσεις παίρνονταν από τους Ebberts και Sullivan και στη πορεία δίνονταν στο συμβούλιο για επίσημη έγκριση.

Η εφαρμοζόμενη κουλτούρα στη WorldCom ήταν μια ομάδα ανθρώπων που διενεργούσαν τη λογιστική κατάχρηση. Σε μια ακόλουθη έρευνα φανερώθηκε ότι οι Ebberts είχαν διατάξει τους υπαλλήλους τους να επέμβουν στους αριθμούς. Έτσι έδωσε χρήματα στους υπαλλήλους του εξαγοράζοντας τη σιωπή τους και την εχεμύθεια τους για να είναι δυνατή η διάπραξη παράνομων πράξεων. Η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen, που αποτελούσε ελεγκτική εταιρεία της WorldCom, τιμολόγησε πολύ περισσότερα για τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε σχέση με τις ελεγκτικές υπηρεσίες.

6.3.1.4 Κεφαλαιαγορές

Δημιουργήθηκαν συγκρουόμενα συμφέροντα σε αρκετές επενδυτικές τράπεζες που σχετίζονταν με την WorldCom. Μια από αυτές τις τράπεζες αποτελεί η salomon smith barney.

6.3.2 Ανάλυση Του Λογιστικού Σκανδάλου

Χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικές δημιουργικές τεχνικές της λογιστικής για να εκμεταλλευτούν τους λογιστικούς κανονισμούς προς όφελός τους και να χειραγωγήσουν τους λογαριασμούς. Ορισμένες τεχνικές παρουσιάζονται παρακάτω:

6.3.2.1 Αναγνώριση Εσόδων

Οι πειστικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν για την κάλυψη των προβλέψεων οδήγησε την WorldCom να προβεί στη μετατροπή και χειραγώγηση των στοιχείων των εσόδων της με δύο τρόπους.

Αύξανε το τιμολόγιο πολλών πελατών της, μεταβάλλοντας έτσι το κύκλο εργασιών και τα λειτουργικά έσοδα. Μια φορά που ένας πελάτης διαμαρτυρήθηκε και ανέφερε το λάθος, η WorldCom δεν δήλωσε τη διενεργηθείσα πώληση ως άκυρη και τα έσοδα που είχαν ληφθεί παράνομα, αλλά το παρουσίασε σαν μια έκτακτη πρόβλεψη δηλαδή ως διάφορα έξοδα. Η WorldCom χειρίστηκε περίπου 1.800 εκατομμύρια έσοδα.

6.3.2.2 Κεφαλαιοποίηση Κόστους

Η κεφαλαιοποίηση του κόστους θεωρείται μια από τις γνωστότερες δημιουργικές λογιστικές τεχνικές που εφαρμόστηκαν στην WorldCom. Η WorldCom μίσθωνε δίκτυα οπτικών ινών για σκοπούς μετάδοσης δεδομένων. Επίσης δεν έπαυσε να κεφαλαιοποιεί ως αχρησιμοποίητο κόστος ένα μέρος των εξόδων των γραμμών οπτικών ινών που ήταν υπό κατασκευή και ταυτόχρονα προέβαινε σε απόσβεση αυτών των γραμμών με βάση το εισόδημα που εισέπραττε και όχι ανάλογα με την ωφέλιμη ζωή αυτών των γραμμών.

6.3.2.3 Λογιστική Εξαγορών

Με φανερή την κατάσταση που επικρατούσε η WorldCom κατείχε συνεχώς νέες εταιρείες. Η WorldCom κατάφερε να παρουσιάσει ψευδή τα αποτελέσματά της δηλαδή ότι δεν ήταν τόσο άσχημα . Ακόμα η υπερβάλλουσα τιμή σε σχέση με τη λογιστική αξία της εξαγορασθείσας

εταιρείας αναγνωρίστηκε στην πλευρά του ενεργητικού του ισολογισμού της WorldCom ως goodwill.

6.3.2.4 Κέρδη Ανά Μερίδιο

Η WorldCom είχε υποσχεθεί να επιτύχει κέρδη ανά μετοχή της αγοράς στα 46 σεντ το δεύτερο τρίμηνο του 2000. Παρόλα αυτά δεν κατάφερε να φτάσει αυτό το ποσό και η Sullivan έδωσε διαταγή ένα μέρος των αποθεματικών ελάχιστων διαφορών να αποδεσμευτούν αποσκοπώντας στην αύξηση των κέρδη ανά μετοχή.

6.3.2.5 Συνεργίες

Για να δικαιολογήσει το μεγάλο χρηματικό ποσό που δίνει η WorldCom για τη MCI, ανακοίνωσε ότι θα αποσπάσει συνέργειες αξίας 5.500 εκατομμυρίων. Σε περίπτωση που μια εταιρεία αποκτά μια άλλη, γνωστοποιεί μια σειρά συνεργειών που αναμένει να λάβει στην πράξη. Υπάρχουν δύο διαφορετικοί τύποι συνεργειών:

Οι συνέργειες εισοδήματος και οι συνέργειες κόστους.

6.3.3 Συνέπειες

Μέχρι το 2002 η WorldCom ήταν η μεγαλύτερη χρεοκοπία στην ιστορία. Μέσα από αυτή τη χρεοκοπία έμειναν 17.000 άτομα άνεργα και μια τρύπα λογιστικής αξίας 9.000 εκατομμυρίων καθώς επίσης και η αξία της κεφαλαιοποίησης της αγοράς ήταν στο ποσό των 180.000 εκατομμυρίων. Τον Αύγουστο του 2005, ο Ebberts φυλακίστηκε για 25 χρόνια.

Πρέπει να σημειωθεί ότι παρόλο που διενεργείται λογιστική απάτη αποσκοπώντας στην χειραγώγηση και έλεγχο των βραχυπρόθεσμων τιμών των μετοχών, φανερώνεται μακροπρόθεσμα αρκετά επιβλαβής για τα χρηματιστηριακά, ηθικά και ποινικά στοιχεία.

6.3.4 Συμπεράσματα

- Η ύπαρξη του εξωτερικού και εσωτερικού ελέγχου είναι εξίσου σημαντική και βοηθάει στην ύπαρξη αντικειμενικού και ακέραιου ελέγχου ώστε να γνωστοποιείται η αλήθεια.
- Η αντικειμενικότητα και η σωστή λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου είναι πολύ χρήσιμη και απαραίτητη για την υγιή λειτουργία των επιχειρήσεων. Για αυτό το λόγο σε περίπτωση που κάποια από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν είναι

αξιόπιστα και δεν λειτουργούν προς όφελος του συνόλου θα πρέπει να ελεγχθούν και να αντικατασταθούν από άλλα περισσότερα αξιόπιστα.

6.4 Enron⁸¹

Η εταιρεία Enron δημιουργήθηκε στο Τέξας το 1985. Η δημιουργία της προήλθε από την συγχώνευση 2 άλλων εταιρειών που είναι οι ακόλουθες: η Houston Natural και η Internorth of Omaha. Το κύριο αντικείμενο δραστηριότητάς της ήταν το φυσικό αέριο και έπειτα δραστηριοποιήθηκε στο εμπόριο της ηλεκτρικής ενέργειας στις ΗΠΑ. Το 1995 καθώς υπήρχε μια ταχεία ανάπτυξη του Internet, η Enron δημιούργησε μια ιστοσελίδα στο Internet που ονομάζεται Enrononline.

Τα μικτά κέρδη της Enron έφτασαν το 2000 τα 101 δις \$. Η εταιρεία κατάφερε να εξαπλωθεί μέσω των ventures, παρέχοντας χρηματοοικονομικά hedges και συμβόλαια με πελάτες. Τα συγκεκριμένα μέσα χρησιμοποιήθηκαν με σκοπό να αποφύγουν οι πελάτες κινδύνους. Έπειτα η Enron το 1990 διεξήγαγε συναλλαγές με εταιρείες ειδικού σκοπού. Για να επιτευχθούν αυτές οι συναλλαγές δανειζόταν κεφάλαια που τα παρουσίαζε ως εισόδημα δίχως να φαίνονται ως υποχρεώσεις στον ισολογισμό της εταιρείας.

Η οικονομική κατάσταση της εταιρείας έγινε δύσκολη όταν οι συμφωνίες για συναλλαγές δεν είχαν θετικά αποτελέσματα αλλά επήλθε μείωση των τιμών των μετοχών. Στη συνέχεια τα πρόσωπα που είχαν χρεωθεί ξεκίνησαν να ζητάν δάνεια λόγω της τιμής των μετοχών που έπεφταν και για αυτό το λόγο η εταιρεία ήταν δύσκολο να κρατηθεί σε ένα καλό επίπεδο.

Ένα ακόμη χρηματοοικονομικό μέσο που δημιούργησε η Enron ήταν τα raptors που επιδιώκουν να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο του χαρτοφυλακίου. Ταυτόχρονα υπέκρυπτε της ζημίες των επενδύσεων της εταιρείας και το εμφανιζόμενο χρέος με τη χρήση χρηματοοικονομικών παραγώγων.

Κάτι ακόμη σημαντικό που οφείλει να αναφερθεί είναι η απόκρυψη ενός χρέους ύψους 3,9 δις \$ τα έτη 1992-2001, το οποίο δεν φανερώνεται από τα δάνεια που πάρθηκαν επιδιώκοντας την ύπαρξη ομαλών σχέσεων με πιστωτές.

⁸¹ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

Από τη χρονολογία του 1986 την Enron διοικούσε ο K.L. καθώς είχε τα καθήκοντα του CEO και ήταν πρόεδρος της. Το 1990 ο J.S. ορίστηκε ως διευθύνων σύμβουλος και μετά από κάποιους μήνες παραιτήθηκε.

Η γνωστοποίηση της κατάστασης που επικρατούσε και επέφερε μείωση της ρευστότητας αλλά και οι μη σταθερές πρακτικές και αποφάσεις δημιούργησαν αμφιβολίες σχετικά με την διατήρηση της εμπιστοσύνης με συνέπεια οι άμεσα εμπλεκόμενοι με την επιχείρηση να σταματήσουν τις συναλλαγές με την εταιρεία.

Στη συνέχεια, τους 2 επόμενους μήνες η Enron σημείωσε ζημίες ύψους 618 εκ \$ και ελαχιστοποίηση 1,2δισ \$ των ιδίων κεφαλαίων. Αυτές οι ζημίες οδήγησαν στην ταχύτερη μείωση της μετοχής της. Ακόμη η Enron είχε γνωστοποιήσει κέρδη ύψους 586 εκ \$ τα προηγούμενα χρόνια και χρωστούσε 3 δισ \$ που είχε καταγράψει.

Έπειτα ο K.L. ξανά επέστρεψε στα καθήκοντα του διευθύνου σύμβουλου και δήλωσε στο προσωπικό ότι η τιμή της μετοχής ήταν απλά υποτιμημένη. Ο K.L. κατάφερε να πουλήσει μεγάλο αριθμό μετοχών προλαβαίνοντας τη μείωση της τιμής της μετοχής. Από την άλλη μεριά λίγοι ήταν οι υπάλληλοι που κατάφεραν να επιτύχουν το ίδιο και να ρευστοποιήσουν τις μετοχές που κατείχαν. Όταν μετά από λίγο καιρό το προσωπικό προσπάθησε να ρευστοποιήσει τις μετοχές του η τιμή είχε μειωθεί θεαματικά.

Στη συνέχεια οι εταιρείες Dynegy και Chevron Texaco προθυμοποιήθηκαν να βοηθήσουν να αποφύγει την χρεοκοπία αγοράζοντας την εταιρεία αλλά στη συνέχεια το μετάνιωσαν διότι η φερεγγυότητα και η αξιοπιστία της εταιρείας είχε υποβαθμιστεί δραματικά.

Στις 2 Δεκεμβρίου 2001 ανακοινώθηκε η χρεοκοπία της Enron και η άμεση συνέπεια της είναι η τιμή της μετοχής να φτάνει τα 0,40 \$.

6.4.1 Ο Ρόλος Της Ελεγκτικής Εταιρείας

Την χρονολογία 2001 η εταιρεία Enron ήταν από τους μεγαλύτερους πελάτες της ελεγκτικής εταιρείας Arthur Andersen. Η συγκεκριμένη ελεγκτική είχε καλή φήμη στην αγορά και διακρινόταν για τη διαφάνεια που επιτύγχανε στους ελέγχους της.

Η Arthur Andersen παρόλο που είχε αντιληφθεί προβλήματα και παραλείψεις στα βιβλία της εταιρείας ύψους 51εκ.\$, πήρε την απόφαση να συνεχίσει την συνεργασία της και το σημαντικότερο είναι να σημειωθεί ότι δεν επιδίωξε να διορθώσει τα προβλήματα.

Ακόμη συμβούλευσε την Enron να κάνει ρυθμίσεις με σκοπό να μειώσει το ετήσιο εισόδημα από 105 σε 54εκ\$. Από την άλλη μεριά η Enron δεν πραγματοποίησε την πρόταση

της Arthur Andersen αλλά παρόλα αυτά η ελεγκτική εταιρεία έβαλε την υπογραφή της βεβαιώνοντας την ορθότητα και αληθοφάνεια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας.

Αρκετός κόσμος ανέφερε ότι λόγω της υψηλής αμοιβής που δεχόταν η Arthur Andersen από την Enron ήταν δύσκολο να αρνηθεί και να διακόψει την συνεργασία. Συγχρόνως ειπώθηκε ότι η Arthur Andersen εξαφάνισε οποιαδήποτε στοιχεία αποδείκνυαν λάθη και παραλήψεις όσον αφορά την εταιρεία της Enron, όμως όλα αυτά δεν τα παραδέχθηκε η ελεγκτική εταιρεία.

Η κατάσταση που προαναφέρθηκε κατέστρεψε τη φήμη της ελεγκτικής εταιρείας.

6.4.2 Παράγοντες Κινδύνου

Η δημιουργία του λογιστικού σκανδάλου Enron είναι ένα αρκετά περίπλοκο ζήτημα και υπάρχουν διάφοροι παράγοντες κινδύνου που διευκόλυναν αυτό το σκάνδαλο:

- Αρχικά η Enron είχε δηλώσει ότι ένας από τους κύριους στρατηγικούς σκοπούς της ήταν να δημιουργήσει έναν ισολογισμό ελαφρών στοιχείων ενεργητικού αποσκοπώντας στην παρουσίαση καλύτερων αποδόσεων σε σχέση με αυτές που στην πραγματικότητα επετεύχθησαν από το επενδυμένο κεφάλαιο. Οι αναλυτές έκριναν την ποιότητα της εταιρείας με βάση την ικανότητά της να αποκτά απόδοση κεφαλαίου μεγαλύτερη από το κόστος του κεφαλαίου.
- Η Enron συνάπτει διαρκώς συμβάσεις παραγωγών και για αυτό το λόγο η διατήρηση της καλής αξιολόγησης από τους οργανισμούς κρίνεται απαραίτητη, γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα αρνούσαν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες με παράγωγα με μια εταιρεία της οποίας η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις βάσει συμβάσεων παραγωγών ήταν αμφισβητήσιμη και δεν ενέπνεε σιγουριά.
- Η Enron αποτελούσε τον κύριο αγωγό φυσικού αερίου στις ΗΠΑ, αλλά η απελευθέρωση στην αγορά των μεταφορών ενέργειας στη Βόρεια Αμερική δημιούργησε μια σημαντική μείωση της ανάπτυξης που προκάλεσε η επιχείρηση.

- Οι ελεγκτές της Enron και συγκεκριμένα η Arthur Andersen, το 2000 δήλωσαν 25 εκατομμύρια σε ελεγκτικές υπηρεσίες και 27 εκατομμύρια σε συμβουλευτικές υπηρεσίες .
- Η Enron είχε πολύ αδύναμη ταμειακή ροή. Σε αρκετές περιπτώσεις εταιρείες που είχαν χειραγωγήσει τους αριθμούς και τα στοιχεία είχαν εμπλακεί σε λογιστικό σκάνδαλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η εμφάνιση της λογιστικής απάτης μέσα από τη χρήση των παραποιημένων οικονομικών καταστάσεων είναι ένα τεράστιο και σημαντικό πρόβλημα. Ταυτόχρονα η διενέργεια χειραγώγησης στα κέρδη έχει εξελιχθεί σε αμφίβολες καταστάσεις.

Πιο συγκεκριμένα, το βασικότερο στοιχείο που οδηγεί σε χειραγώγηση των κερδών, είναι τα κενά και οι ελλείψεις των λογιστικών κανόνων που επιτρέπουν στις οικονομικές οντότητες να παρουσιάσουν παραπλανητικά στοιχεία και παραπλανητική εικόνα, σύμφωνα με τις αποφάσεις της διοίκησης οι οποίες διαφέρουν από τα ελεγκτικά και λογιστικά πρότυπα.

Έτσι γίνεται κατανοητό ότι οι κινήσεις των διοικήσεων να παρουσιάζουν παραποιημένες οικονομικές καταστάσεις και ψευδή εικόνα λαμβάνοντας υπόψη τις αδυναμίες και τα κενά των λογιστικών κανόνων είναι ιδιαίτερα επικίνδυνες διότι επηρεάζει το σύνολο της κοινωνίας σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, ηθικό και νομικό επίπεδο.

Για αυτό το λόγο αξίζει να σημειωθεί ότι ο έλεγχος που διενεργεί ο εξωτερικός ελεγκτής είναι ιδιαίτερα σημαντικός και συνεπώς οφείλει να είναι αντικειμενικός και περιεκτικός ώστε να διεξάγονται σωστά συμπεράσματα και δημοσιεύσεις.

Επιπλέον από την παρουσίαση και τον σχολιασμό των οικονομικών σκανδάλων γίνεται φανερό η σημαντικότητα του ρόλου και η ευθύνη που φέρει για την παρουσίαση της αληθούς εικόνας της επιχείρησης. Αναλυτικότερα ο ορκωτός ελεγκτής φέρει ευθύνη για την ορθή ενημέρωση του κοινωνικού συνόλου.

Συμπερασματικά, ο ορκωτός ελεγκτής οφείλει να είναι αξιόπιστος, αντικειμενικός και η συμπεριφορά του να διέπεται από αμεροληψία διότι τα άτομα που έχουν επενδύσει σε μια οικονομική οντότητα ή απασχολούνται σε αυτόν είναι απαραίτητο να έχουν αντικειμενικά και αληθή οικονομικά στοιχεία. Ακόμη απαραίτητη κρίνεται η ύπαρξη ανεξαρτησίας από τη μεριά του ελεγκτή.

Πολλοί ερευνητές έχουν διενεργήσει έρευνες αναφορικά με τα κίνητρα παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και τις στρατηγικές που ακολουθούν. Οι έρευνες αυτές διενεργούνται με απώτερο σκοπό να φανερωθεί η λειτουργία του συστήματος των επιχειρήσεων αναφορικά με τις λογιστικές απάτες και να αποκαλυφθούν οι επείγουσες και σημαντικές αλλαγές.

Τέλος, ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο είναι χρήσιμο να ειπωθεί είναι ότι η ελεγχόμενη οικονομική μονάδα οφείλει να απαρτίζεται από αξιόπιστο και έμπιστο εργατικό δυναμικό. Παράλληλα αυτό το εργατικό δυναμικό είναι απαραίτητο να κατέχει τις απαραίτητες γνώσεις και εκπαίδευση ώστε να είναι δυνατό να αντιληφθεί τη διενέργεια απάτης καθώς επίσης και να καταφέρει να την αποτρέψει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.
- Γρηγοράκος, Θ. (1989), Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα.
- Κάντζος, Κ. (1994), Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα.
- Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία Και Πρακτική Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα.
- Λουμιώτης, Β. και Τζίφας Β., (2012), Βασικές Οδηγίες Εφαρμογής Διεθνών Προτύπων Ελέγχου (ΔΠΕ), Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα.
- Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής Και Εσωτερικού Ελέγχου: Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα.
- Παπάς, Α. (1999), Εισαγωγή Στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.
- Φύλιος, Β. (2003), Δημιουργική Λογιστική, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Griffiths, I. (1995) New Creative Accounting: How To Make Your Profits What You Want Them To Be, Macmillan, London.
- Mulford, C. and Comiskey, E. (2002), The Financial Numbers Game: Detecting Creative Accounting Practices, John Wiley & Sons, Canada.
- Naser, K. (1993), Creative Financial Accounting: Its Nature And Use, Prentice Hall International, New York.
- Porter, B. and Simon, J. and Hatherly, D. (2003), Principles Of External Auditing, John Wiley & Sons, Chichester.
- Torre, I. (2009), Creative Accounting Exposed, Palgrave Macmillan, Basingstoke England.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Agrawal, A. and Chadha, S. (2005), “Corporate Governance And Accounting Scandals”, *Journal of Law and Economics*, pp.371-405.
- Agrawal, A. and Cooper, T. (2007), “Corporate Governance Consequences Of Accounting Scandals: Evidence From Top Management, CFO And Auditor Turnover”.
- Burgstahler, D., & Dichev, I. (1997). Earnings management to avoid earnings decreases and losses. *Journal of accounting and economics*, 24(1), 99-126.
- Carcello, J. and Nagy, A. (), “Auditor Industry Specialization And Fraudulent Financial Reporting”.
- Duska, R. (2005), “The Good Auditor - Skeptic or Wealth Accumulators? Ethical Lessons Learned From the Arthur Andersen Debacle”, *Journal of Business Ethics*, pp.17-29.
- Gerety, M. and Lehn, K. (1997), “The Causes Consequences Of Accounting Fraud”, *John Wiley & Sons*, pp. 587-599.
- Grove, H. and Basilico, E. (2011), “Major Financial Reporting Frauds of the 21st Century: Corporate Governance and Risk Lessons Learned”, *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, Vol. 3.
- Lennox, C., & Pittman, J. A. (2010). Big Five audits and accounting fraud. *Contemporary Accounting Research*, 27(1), 209-247.
- Leuz, C., Nanda, D., & Wysocki, P. D. (2003). Earnings management and investor protection: an international comparison. *Journal of financial economics*, 69(3), 505-527.
- Low, M. and Davey, H. and Hooper, K. (2008), “Accounting Scandals, Ethical Dilemmas And Educational Challenges”, pp.222-254.
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of accounting and economics*, 42(3), 335-370.
- Saheli, M. and Mahadevaswamy, G.H. (2008), “Audit Expectation Gap In Auditor Responsibilities”, *International Journal of Business and Management*, Vol.3.
- Spathis, C. and Doumpos, M. and Zopounidis, C. (2002), “Detecting falsified financial statements: a comparative study using multicriteria analysis and multivariate statistical techniques”, pp.509-535.

- Whisenant, S. (2003), "Evidence On The Auditor And Client Relationship: What Can Be Learned From Reasons Reported By Managers For Changing Auditors?."